

TALOUSARVIO 2024
ja taloussuunnitelma 2025–2026

Kajaanin
kaupunki

Kaupunginjohtajan esitys 9.11.2023

Sisällys

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
1 YLEINEN OSA	5
1.1 KAJAANIN KAUPUNGIN ORGANISAATORAKENNE	5
1.2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	6
1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne	6
1.2.2 Kainuun alueen tilanne	7
1.2.3 Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät	8
1.2.4 Kuntatalouden tilanne.....	10
1.2.5 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus.....	11
2 KAUPUNKISTRATEGIA	23
3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	27
3.1 STRATEGISET RISKIT	27
3.2 TALOUDELLISET RISKIT	28
3.3 OPERATIIVISET RISKIT.....	29
3.4 VAHINKORISKIT	29
4 TALOUSSUUNNITTELU	31
4.1 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SISÄLTÖ.....	31
4.2 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN SITOVIUUS	33
4.3 TILIVELVOLLISUUS	34
5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS	36
5.1 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS 2024–2026	36
5.2 KAJAANIN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA 2024	39
5.3 KAJAANIN KAUPUNGIN RAHOITUSOSA	42
6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	44
7 KÄYTTÖTALOUS	49
7.1. KONSERNIPALVELUT	49
7.2. VUOLIJOEEN ALUELAUTAKUNTA	56
7.3. SIVISTYSTOIMIALA.....	61
7.4. YMPÄRISTÖTEKNINEN TOIMIALA.....	70
8 INVESTOINTIOSA	78
9 LIIKELAITOKSET	83
9.1. KAJAANIN KAUPUNGIN KOULUTUSLIIKELAITOS.....	83
9.2. KAJAANIN MAMSELLI -LIIKELAITOS.....	91
9.3. KAJAANIN VESI -LIIKELAITOS	95
10 TYTÄRYHTEISÖT	101
10.1. KAJAANIN TEKNOLOGIAKESKUS OY	101
10.2. LOISTE OY	103
10.3. KAJAANIN ENERGIATUOTANTO OY.....	106
10.4. KAINUUN VOIMA OY.....	108
10.5. KIINTEISTÖ OY KAJAANIN LOHTAJAN PALVELUKESKUS	110
10.6. KIINTEISTÖ OY KAJAANIN PIETARI.....	111
10.7. AS OY KAJAANIN SAMMONKAAREN PIETARI.....	114
10.8. KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU OY	116
10.9. EDUKAI OY	118

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Suuri tulevaisuuskuva on tämän hetken maailmassa hyvin sumuinen ja epävarmuuksien sävyttämä. Maailmanpolitiikassa on paljon jännitteitä, jotka aiempaa useammin laukeavat suoranaiseksi konflikteiksi. Taloudesta puuttuu pitkän aikavälin vakaus ja perinteiset talouden mekanismit ovat olleet vaikeasti hallittavissa.

On hyvin toivottavaa, että tilanne rauhoittuu merkittävästi ensi vuoden aikana. Talouden osalta myönteisiä merkkejä on jo tullutkin. Pitkään jatkunut korkojen nousu on nyt tullut ilmeisesti päätökseensä ja samoin inflaatio on tasaantunut. Suomessa erityisesti rakennusala on joutunut taloudellisen kriisin kouriin, ja yritysten investoinnit ovat matalalla tasolla. Kasvun ja kysynnän elpymistä on kuitenkin ennustettu vuodelle 2025.

Kajaanin kunnallisveroprosenttiin tehdään vain pakollinen pyöritys täyteen desimaaliin, joten se on ensi vuonna 8,4 prosenttiyksikköä. Kiinteistöveroprosentit pidetään myös ennallaan, paitsi että lakimuutoksen vuoksi yleisen kiinteistöveroprosentin maa-aloja koskeva vero pitää nostaa uuteen minimialarajaan. Kaupungin verotulot pysyvät suunnilleen samalla tasolla kuin kuluvana vuonna. Valtionosuuksiin on luvassa muutaman prosentin kasvua. Sijoitustuottojen kehityksestä ei pystytä vielä tekemään luotettavaa arviota. Kaupungin yhteisöverotuloihin on tulossa vuosille 2024–2025 merkittävä lisäys, koska erään paikallisen yrityskaupan tuloksena saadaan molemmille vuosille noin 3 miljoonaa euroa lisää verotuloja.

Kaupungin talousarvio vuodelle 2024 on 2,9 miljoonaa euroa alijäämäinen liikelaitosten kanssa. Kaupungin vuosikate on 12,2 miljoonaa, joka riittää kattamaan 73,4 prosenttia poistoista. Alijäämän taustalla vaikuttaa erityisen paljon keväällä sovittu kunta-alan palkkaohjelma, joka ulottuu vuoteen 2027 saakka. Tulevina vuosina kunta-alan palkat nousevat historiallisen kovaa tahtia. Vuodelle 2024 sovittujen korotusten palkkakustannuksia nostava vaikutus on Kajaanin kaupungin vuoden 2024 talousarviossa noin 4 miljoonaa euroa.

Muutaman vuoden aikajänteellä on syytä saada vuosikate riittämään poistojen kattamiseen. Investointitason laskeminen talouden kestävään tasoon tulee olemaan yksi sopeuttamisohjelman keskeisistä tavoitteista. Kaupungin investoinnit ovat olleet useita vuosia hyvin suuret, jopa liiankin korkealla tasolla talouden kantokykyyn nähden. Tämä on ollut tietoinen strateginen linjaus, jolla on saatu vähennettyä vuosien ja vuosikymmenten saatossa kertynyttä korjausvelkaa. Vuonna 2024 nettoinvestoinnit ovat peruskaupungin osalta noin 16 miljoonaa euroa ja yhdessä liikelaitosten kanssa puolestaan noin 20,7 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit ovat kaupungin varikon ja pelastuslaitoksen yhdistelmä-rakennus eli Temppu-hanke sekä Soidinsuon päiväkotit. Kaupungin taseessa on investointivarausta, jota voi harkita kohdennettavaksi ensi vuoden investointeihin.

Kainuun sote -kuntayhtymän kuntarahoitusosuus vaikutti aiemmin vahvasti kaupungin talousarvion kokonaismenoihin. Soten rahoitusvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialueiden aloittaminen ei lähtökohtaisesti vaikuta minkään kunnan oman talouden tasapainoon. Toivottavasti se kuitenkin tuo parempaa ennakoitavuutta ja vakautta taloudenpitoon.

Kaupungin talouden sopeuttamisohjelman toteuttamista jatketaan vuonna 2024. Sopeuttamisen tavoitteena on saada kaupungin oma talous tasapainoon. Sopeuttamisen keskiössä ovat rakenteelliset toimet, joilla pyritään saamaan pysyviä vaikutuksia. Lyhytnäköiset sopeuttamiskeinot kuten lomautukset tai "juustohöyläminen" ovat eräänlaista "pikalaastarihoitoa" joihin ei kannata ryhtyä. Keskeisin nykyistä sopeuttamisohjelmasta on muutamista koulurakennusten peruskorjauksista luopuminen ja siitä saatavat säästöt. Näiden suuruusluokan arvioidaan olevan nettona noin 15 miljoonaa euroa. Vuodelle 2024 sopeuttamisohjelma ehtii vaikuttaa vain Teppanan koulun osalta. Sen takia sopeuttaminen alkaa vaikuttaa kunnolla vasta vuonna 2025. Organisaatorakenteisiin sekä rakennusinfraan vaikuttavia toimia pitää löytää lisää ja aloittaa niiden toteuttaminen vuonna 2025.

Peruskaupungin ja liikelaitosten lainamäärä tulee olemaan noin 3500 euroa/asukas, kun se kuluva vuoden lopussa on noin 3300 euroa/asukas. Pitkäaikaisen lainan nostotarvetta on pystytty korvaamaan kertyneillä kassavaroilla.

Kaupungin elinvoimaohjelman toteuttamisessa keskeisiä toimenpiteitä ovat kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen, hyvien asioiden markkinoinnin terävöittäminen sekä osaavan työvoiman saannin varmistaminen. Vuoden 2024 talousarviossa kehittämiseen osoitetut rahat säilyvät kutakuinkin ennallaan.

Työllisyystilanne on vuoteen 2024 lähdeettäessä on hyvällä mallilla. Eräillä sektoreilla, etenkin metalli- ja kivistöteollisuudessa sekä ICT-teknologian alalla, on havaittavissa suurta osajapulaa. Julkisella puolella työvoimapula riivaa erityisesti kaupungin sivistystoimialaa sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sektoria. Kajaanin tai Kainuun nykyinen väkimäärä ei riitä ratkaisemaan työvoimapulaa, vaan tarvitaan lisää muualta muuttavia ihmisiä.

Kajaanin kaupungin tulevaisuuden kannalta on vuosille 2023–26 hyväksytyn kaupunkistrategian linjausten noudattaminen aivan ratkaisevassa roolissa. Alueiden välinen kilpailu on niukkenevien resurssien maailmassa hyvin kovaa, joten kaupungin on syytä panostaa edunvalvontaan aiempaa enemmän. Talouden sopeuttamisohjelmaan sitoutuminen ja sen määrätietoinen toteuttaminen ovat myös aivan välttämättömiä toimenpiteitä. Hyvin toimivat palvelut ovat ensiarvoisen merkittäviä hyvinvointi- ja vetovoimatekijöitä. Tulevaisuuteen kytkeytyy paljon epävarmuustekijöitä ja jopa uhkia. Tekemällä hyvin valmisteltuja ja ennakoituja toimenpiteitä voimme varmistaa toimivat peruspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut tulevaisuudessakin. Tulevista ajoista selviytyminen vaatii sopeutumista ja joustavuutta sekä kykyä ajatella uudella tavalla ja muokata totuttuja rakenteita uusiksi.

Jari Tolonen
kaupunginjohtaja

1 YLEINEN OSA

1.1 Kajaanin kaupungin organisaatorakenne

Päätösvaltaa kaupungissa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsemat kaupunginhallitus ja lautakunnat. Kaupungin päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Kajaanin kaupungissa on vuonna 2024 kaupunginhallituksen lisäksi kolme lautakuntaa ja kolme liikelaitosta. Lautakunnat ovat sivistyslautakunta, ympäristötekkinen lautakunta ja Vuolijoen aluelautakunta. Liikelaitoksia ovat Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kajaanin Mamselli ja Kajaanin Vesi – liikelaitos.

Valtuusto on lisäksi asettanut toimikaudekseen tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Vaalien järjestämisestä vastaa keskusvaalilautakunta.

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Kajaanissa valtuustossa on 51 valtuutettua. Kaupunginvaltuusto on nimittänyt kaupunginhallituksen, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Kaupunginhallituksessa on 11 jäsentä. Kaupunginhallituksen alaisena toimivat työllisyysjaosto, elinkeinojaosto, konsernijaosto ja osallisuus- ja hyvinvointijaosto.

Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka päättää muun muassa:

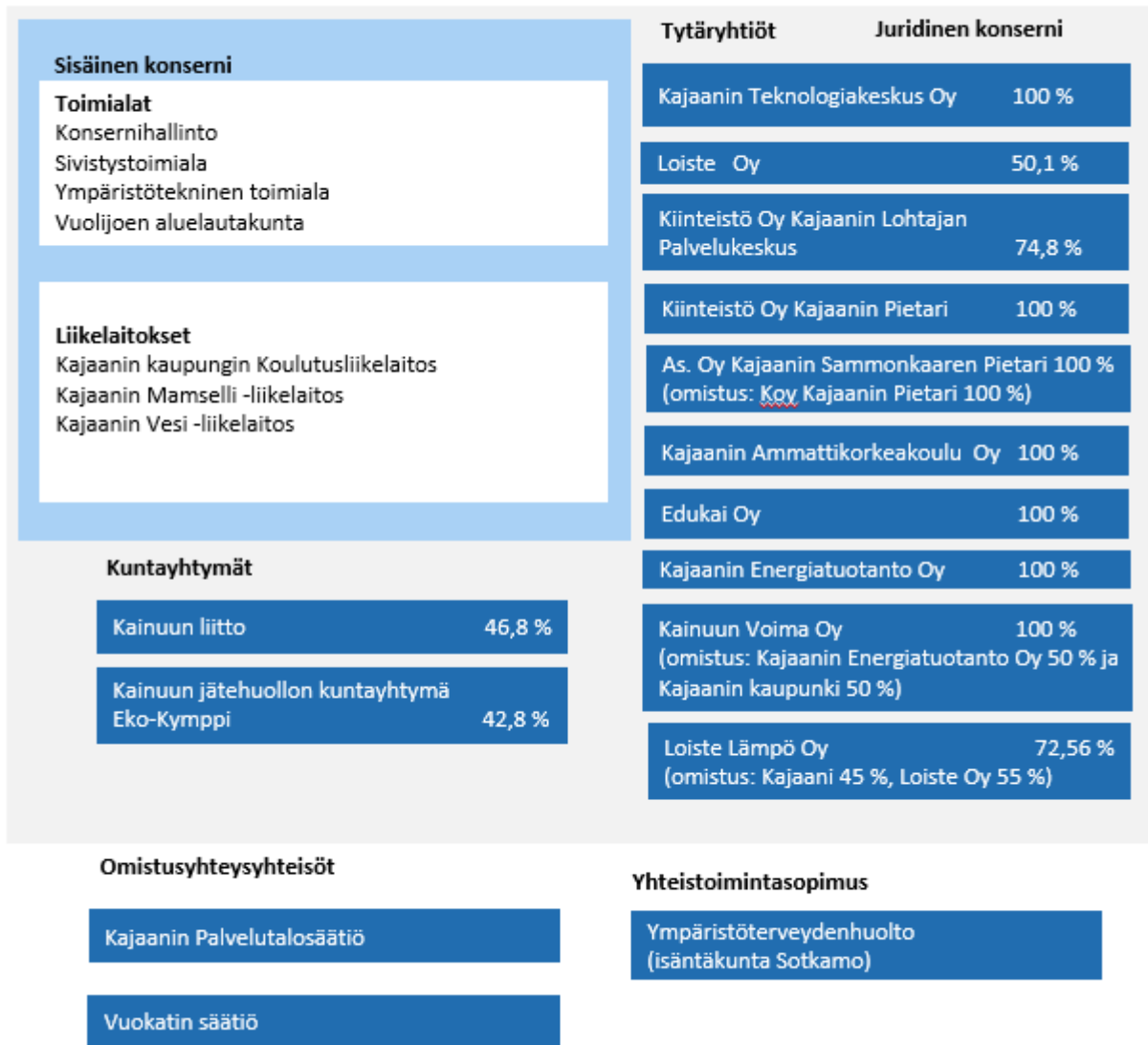
- kuntastrategiasta,
- hallintosäännöstä,
- talousarviosta ja taloussuunnitelmasta,
- omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeista,
- konserniyhtiöille asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista,
- varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista,
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista sekä
- muista valtuuston päätettäväksi määräytyistä asioista.

Valtuusto käsittelee asiat kaupunginhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kaupungin toimielimille. Kajaanin kaupungin hallintosäännössä määrätään kaupungin eri viranomaisten toimivallan jaosta ja tehtävistä.

Kajaani-konserni

Kajaani-konsernin emoyhteisönä toimii Kajaanin kaupunki. Kajaani-konserniin kuuluvat kirjanpitolain mukaisesti kaupungin määräysvallassa olevat osakeyhtiöt (tytäryhtiöt), joita on yhdeksän. Kajaanin kaupungilla on kaksi osakkuusyhteisöä, joissa kaupungin omistusosuus on 20–50 prosenttia. Lisäksi kaupunki on mukana kuntayhtymissä, joissa omistusosuus on 42,8–47,5 prosenttia.

Kajaanin kaupungin konsernirakenne 1.4.2023

1.2 Toimintaympäristö

1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen talous supistuu loppuvuonna. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta sekä investointeja, minkä vuoksi Suomen talous on loppuvuoden taantumassa. Taantuma koettelee nyt erityisesti asuinrakentamista, joka kärsii pahiten korkojen noususta. Myös teollisuuden tilanne on heikko, kun täyttyneitä varastoja puretaan. Ensi vuonna kotitalouksien ostovoiman odotetaan kohentuvan, mikä lisää kulutusta ja vauhdittaa talouden kasvuun. Kokonaisuudessaan vuonna 2023 talous ei kasva viime vuoteen verrattuna alkuvuoden hyvän kasvun ansiosta. Ensi vuonna niin yksityinen kulutus, investoinnit kuin vienti käännyvät kasvuun ja BKT kasvaa 1,2 prosenttia. Vuonna 2025 kulutuksen sekä investointien kasvu vahvistuu, ja BKT kasvaa 1,8 prosenttia.

Kysynnän odotetaan piristyvän niin Suomessa kuin laajemminkin euroalueella ensi vuonna. Inflaation hidastuminen jatkuu ja palkankorotukset ylittävät hintojen nousun. Korkojen nousu on jo pysähtynyt, ja niiden odotetaan kääntyvän laskuun ensi vuonna. Kotitalouksien ostovoima kääntyykin kasvuun, ja sen myötä myös kotitalouksien kulutus lisääntyy sekä vuosina 2024 että 2025.

Tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen vähenee rajusti. Siitä huolimatta investointinäköymät ovat valoisat. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätyskellisen paljon. Edullinen energia ja kunnossa oleva hintakilpailukyky lisäävät myös tuotannollisia investointeja.

Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7 prosenttiin.

Julkisen talouden tilanne on heikko. Julkisyhteisöjen alijäämä on 3 prosenttia, tai yli, vuosina 2024–2026 ja laskee 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2027. Velkasuhteessa ei näy taittumisen merkkejä vaan velkasuhde kasvaa lähes 82 prosenttiin vuonna 2027. Valtionhallinnon, kuntahallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä on syvä, edelleen yli 14 miljardia euroa vuonna 2027. Velkasuhteen kasvun pysäyttäminen edellyttää erityisesti valtionhallinnon ja hyvinvointialueiden alijäämien supistamista.

Lähde: VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2023 9.10.2023.

1.2.2 Kainuun alueen tilanne

Syksyn 2023 yritysbarometrissä Kainuun pk-yritysten odotukset ovat parantuneet viime keväästä, mutta ovat pysyvät edelleen negatiivisina. Vielä vuosi sitten Venäjän hyökkäyksen kielteiset vaikutukset näkyivät Kainuussa selvästi muuta maata voimakkaammin. Nyt vaikutukset ovat tasoittuneet lähemmäs koko maan tasoa. Koko Kainuun suhdanneodotusten saldoluku on -12, kun koko maassa vastaava luku on -6, mutta Kajaanin seudun saldoluku -6 on sama kuin koko maan. Kainuun suhdannenäkymät ovat parantuneet huomattavasti viime keväästä. Valtakunnallisestikin pk-yritysten odotukset ovat parantuneet viime keväästä, joka oli poikkeuksellisen negatiivinen. Odotukset pysyvät silti lievästi negatiivisina, ja talouden tilan odotetaan lievästi heikkenevän ensi vuoden aikana.

Investointien arvon odotukset ovat Kainuussa selvästi muuta maata positiivisemmat, vaikka ne ovatkin heikkot. Tätä voi selittää esimerkiksi vahva teknologiateollisuus. Kainuussa kasvuhakuisia pk-yrityksiä on muuta maata vähemmän. Toimintansa lopettavia yrityksiä on vain kaksi prosenttia, kun koko Suomessa niitä on neljä prosenttia. Yhä useammalla kainuulaisyrityksellä on vientiä ulkomaille. Vientiä tai liiketoimintaa ulkomailta harjoittavien yritysten osuus on noussut 17 prosenttiin, kun koko maassa osuus on laskenut 20 prosenttiin. Lisäksi Kainuussa selvästi muuta maata suurempi osuus, 22 prosenttia pk-yrityksistä on ottanut käyttöön uusia teknologioita. Arvio henkilökunnan määrästä vuoden päästä on koko Kainuussa muuta maata heikompi (Kainuu -6, koko maa +1), mutta Kajaanin seutukunta -1 on lähes muun maan tasossa. Kannattavuuden ennakoitaan laskevan vuoden kuluttua nykytilanteesta Kainuussa (-12) saman verran kuin koko maassa, mutta Kajaanin seutukunnassa saldoluku -2 on selvästi muuta parempi.

Ulkopuolisen rahoituksen tarve on kasvanut selvästi. 30 prosentilla kainuulaisista yrityksistä on ollut tarve ulkopuoliselle rahoitukselle viimeisen 12 kk:n aikana. Rahoitusta on ensisijaisesti haettu kone- ja laiteinvestointeihin, mutta selvästi aikaisempaa enemmän kireästä taloudellisesta tilanteesta johtuviin käyttöpääomatarpeisiin. Maksuvaikeuksista kärsivien yritysten määrä on kuitenkin Kainuussa valtakunnallisesti edelleen matalalla tasolla. Yrittäjien odotukset tulevista rahoitustarpeista kertoo, että rahoituksen tarve näyttää nousevan selvästi. 24 prosenttia yrityksistä aikoo hakea ulkopuolista rahoitusta kone- ja laiteinvestointeihin, yrityksen kehittämiseen sekä kasvuun ja kansainvälistymiseen.

Teollisuuden tilanne on hyvä. Erityisesti Terrafamen akkukemikaalituotannon osalta tulevaisuus on lupaava. Yhtiö on aloittamassa myös uraanin talteenoton ja rekrytoimassa siihen 40 uutta työntekijää. Terrafamen vaikutus aluetalouteen on merkittävä, reilusti yli 10 prosenttia alueen BKT:sta syntyy yhtiön toiminnan johdosta. Otanmäki Mine on vienyt eteenpäin ilmeniitin talteenottohanketta, joka voi johtaa vanadiinikaivoksen uudelleen avaamiseen. Skoda Transtechin kiskokalustotuotanto on kasvussa, Otanmäen tuotantotilojen

kaikki kolme valmistuslinjaa tulevat olemaan ensi kevään aikana käytössä, ja yhtiö tulee hakemaan valmistukseen uutta työvoimaa.

Sellu- ja biotuotetehdas KaiCell Fibers Oy:n hallinto-oikeudelta saamasta myönteisestä ympäristöluvasta valitettiin, mikä on hidastanut hankkeen etenemistä kohti rahoitusneuvottelujen käynnistämistä. Itävaltalaisen Pfeiferin omistukseen siirtyneen Pölkky Oy:n Kajaanin sahan laajennus- ja kehittämisinvestointi tullaan viemään suunnitelmien mukaisesti loppuun, ja saha tulee kaksinkertaistamaan tuotantokapasiteettinsa.

ICT-toimialalla teknologia-alan ja ohjelmistoalan yritysten liiketoiminta on jatkunut hyvin ja kasvun esteenä on edelleen osajien saatavuus. Uusia datakeskushankkeita on vireillä, osa niistä on kaupungin ja CSC:n yhteisen datakeskusekosysteemihankkeen tuloksia. Fingridin sähkönsiirtoverkkoon saattaa kohdistua sekä datakeskusten että muiden investointihankkeiden takia kehittämispaineita. Uuden hallituksen hallitusohjelmassa luvataan toimenpiteitä sähköverkojen kehittämiseksi Itä- ja Pohjois-Suomessa osana Pohjoista ohjelmaa ja Itä-Suomi visiota.

Pelialan yritysten tilanne on myös varsin hyvä, mutta yrityskärki on Kainuussa kapea ja kaipaisi laajentamista. Alan liiketoiminta perustuu Kajaanin Ammattikorkeakoulun pelialan koulutukseen, jota ollaan kasvatamassa uusilla koulutusavauksilla. Pelialan yritysverustannan tueksi on käynnistetty laaja Game City Kajaani kehityskokonaisuus, jonka puitteissa on valmisteltu alan uusien start-up yritysten tukimallia. Sen rinnalla on käynnistynyt Kampus 2025 hanke, joka tähtää työelämälähtöisimpään kampukseen. Hanke on jo saanut aikaan oppilaitosten läheisyydestä hyötyvien yritysten sijoittumista kampuksella tyhjentyneihin tiloihin.

Uusiutuvan energian hankkeita, kuten tuulivoimaloitahankkeita on vireillä Kajaanin eteläosissa. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan päivitys on etenemässä. Myös aurinkovoimalaselvityksiä on tehty. Rakentamisessa on näkyvissä laskusuhdanne, suurempia hankkeita on käynnissä vain kaupunginvarikon ja pelastuslaitoksen Temppu-hanke Vimpelinlaaksossa. Osuuskauppa Maakunta saattaa käynnistää ns. Prisman tornitalojen toisen vaiheen.

Kainuun kotimaan matkailu, erityisesti Vuokatti, pärjäsikin hyvin myös korona-aikana, ja kehitys on jatkunut myönteisenä myös sen jälkeen. Vuokatissa on käynnissä ja vireillä uusia matkailuinvestointeja. Arctic Lakeland kv. matkailumarkkinoinnin brändin alla on käynnissä suorien lomalentojen hanke ja sen jatkoksi on alkanut charter-hanke, molemmissa tavoitteena kv. matkailun lisääminen. Kaupunki on mukana molemmissa hankkeissa.

Yritysverustanta on säilynyt hyvällä tasolla, ja yrityskanta on kasvanut tasaisesti vuodesta 2018 asti. Mutta nykyiset yrittäjät ovat ikääntyneitä muun väestön tapaan, ja eläköitymisiä on tulossa runsaasti seuraavan viiden-kymmenen vuoden aikana. Omistajanvaihdosten tuleekin lisääntyä huomattavasti nykyisestä tai monet kannattavatkin yritykset lopettavat toimintansa. Omistajanvaihdospalveluun on valmisteltu yrittäjäjärjestön kanssa uusi hanke, ja TE-palvelu-uudistuksessa tullaan ottamaan palvelun vakinaistaminen huomioon.

1.2.3 Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Ukrainan kriisi ei ole toistaiseksi nostanut Kainuun työttömyyttä, eikä suurta työttömyyden kasvua ole siltä osin näköpiirissä. Ukrainalaisia on Kainuussa syyskuun 2023 Elyn tilaston mukaan 469, joista Kajaanissa 274. Työnhakijoina näistä on yhteensä koko Kainuussa 182 ja heistä 53 työttömänä työnhakijana. Suurin osa työttömistä työnhakijoista odottaa kotokoulutukseen pääsyä. Ukrainalaisia on myös palannut kotimaahansa.

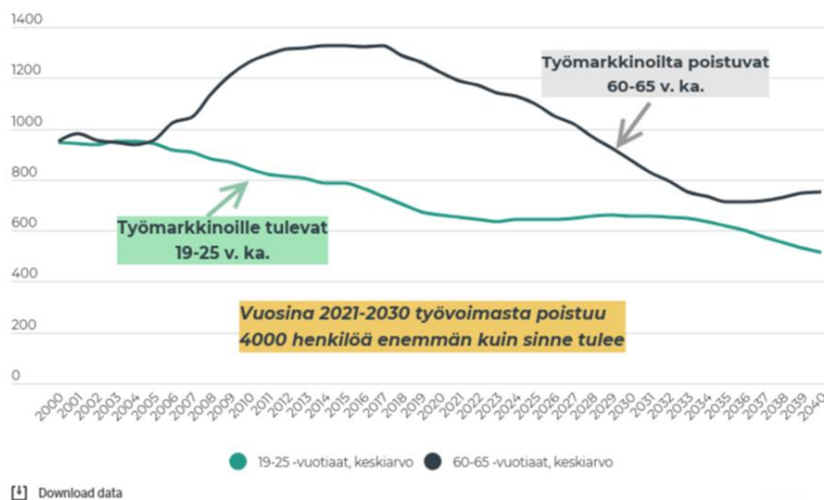
Epävarmuus on lisääntynyt ja tulevan työllisyysvaikutuksen arviointi on varsin haastavaa. Kehitykseen vaikuttaa moni asia kuten sodan kesto, inflaatio, energian ja raaka-aineiden hinta, Euroopan ja

maailmantalouden synkentyneet näkymät jne. Rakennusalan muutokset voivat vaikuttaa myös työllisyyteen Kainuussa, mutta suuri osa rakennusalan henkilöstöstä on rekrytointifirmojen ja alihankkijoiden kautta tulleita ulkomaalaisia, joiden työsuhteet päättyvät, eikä näin ollen vaikuta työttömien määrään.

Työvoiman kysyntä oli alkuvuonna vilkasta mutta kesäkuusta lähtien paikkamäärä on pudonnut merkittävästi. Elokuun aikana työ- ja elinkeinotoimistoihin sekä kuntakokeiluihin ilmoitettiin uusia avoimia työpaikkoja 865, mikä on 36 % vähemmän (-479) kuin vuosi sitten. Tekijöistä on kuitenkin edelleen pulaa alalla kuin alalla ja kuun lopussa useissa ammateissa oli vähemmän työttömiä työnhakijoita kuin avoimia paikkoja. Vaikeinta oli löytää terveydenhuollon erityisasiantuntijoita – eli esimerkiksi lääkäreitä, hammaslääkäreitä ja eläinlääkäreitä –, suojelu- ja vartiointityöntekijöitä sekä terveydenhuollon asiantuntijoita – eli esimerkiksi sairaanhoitajia. Haastavaa oli löytää myös muun muassa metsä- ja kalatalouden työntekijöitä, teollisuustuotteiden kokoonpanijoita sekä prosessityöntekijöitä. (Lähde: TEM työvoimatilastot 2023.)

KAINUUN TYÖMARKKINOILTA POISTUVAT JA SINNE TULEVAT IKÄLUOKAT

Kainuun liitto, päivitetty 16.3.2021

data: Väestörakenne ja väestöennuste 2019 Tilastokeskus

KAINUUN LIITTO

Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeeseen, ja pula osaavasta työvoimasta pahenee ja syvenee entisestään tulevana vuosina. Kaupunki kehittää edelleen kansainvälistä rekrytointia ja asettautumista sekä ulkomaalaistaustaisten henkilöiden neuvontaa että ohjausta. On tärkeitä saada myös maahanmuuttajat pysymään Kajaanissa ja tähän vaaditaan vahvoja palveluita tueksi. Henkilöiden tulee löytää mielekästä työtä, jossa riittävä toimeentulo on turvattu. Kaupungin työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut yhdistettiin uudeksi omaksi tulosyksiköksi ja näin ollen tiiviimpi yhteistyö ulkomaalaistausten asettautumisessa ja työllistymisessä on seuraavien vuosien yhteisenä tavoitteena.

Ulkomaalaisten työnhakijoiden aktiivointiaste on ollut Kainuussa maan paras jo vuodesta 2015 ja elokuussa 2018 se oli miehillä 69,4 % ja naisilla 65,3 %. Aktiivointiaste on muissa maakunnissa keskimäärin 50 % luokkaa molempien sukupuolten osalta. (Lähde: TEM ulkomaalaisten työttömyys ja palveluihin osallistuminen syyskuu 2023) Vieraskielisillä ja ulkomaalaistaustaisilla on monipuolista osaamista, mutta isoin työllistymisen haaste on edelleen suomen kielen kehittyminen, kielitaito (ml. englanti) ja työnantajien ennakkoluulot kielitaidotonta henkilöä kohtaan. Ulkomaalaistaustaisia henkilöitä pystyy työskentelemään myös tehtävissä, joissa suomen kielen hallitseminen ei olisi välttämätöntä.

TE24 –uudistus tuo TE-palvelut kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Kainuussa ja Koillismaalla on rakenteilla uusi työllisyysalue, joka kattaa kaikki Kainuun kunnat sekä Kuusamon ja Taivalkosken. Työllisyysalueen muodostaminen tapahtuu vastuukuntamallilla ja Kajaanin kaupunki toimii työvoimaviranomaisena

vastuukuntana. Valmistelu on edennyt suunnitellusti ja aikataulussaan. Kunnille siirtyy yhteensä noin 80 htv valtion työntekijöitä liikkeenluovutuksella. Kunnille maksetaan palveluiden tuottamisesta valtionosuuksia, joka uudella alueella on laskennallisesti noin 10 milj. euroa. Kunnat itse päättävät valtionosuuksien kohdentamisesta, mutta vahva tahtotila on parantaa nykyisiä TE-palveluita ja panostaa henkilöasiakastyöhön. Yhdistämällä valtion ja kuntien resursseja (henkilöstö ja palvelut) saadaan aikaan vaikuttavuutta työnhakijoiden työllistymiseen. Uudistus tuo palvelut lähemmäksi kuntalaisia.

1.2.4 Kuntatalouden tilanne

Kuntataloudessa on takana kolme vahvaa vuotta. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus on kuitenkin kasvanut kuluneen vuoden aikana. Kuntien menot kasvavat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaiheet pysyvät mittavina. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys.

Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta, ovat kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuluvana vuonna 2023 vahvoja. Verotuloja kertyy tänä vuonna osin edelleen sote-uudistusta edeltäneiden korkeampien kunnallisveroprosenttien ja jako-osuuksien mukaisesti. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä talouskasvun vaimenemisen ja väliaikaisten korkeampien verotulokertymien loppuessa.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin osoitetaan täysimääräinen rahoitus. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen on vuonna 2024 hieman kuntataloutta vahvistava.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan kokonaisuudessaan noin 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Kehyskauden loppuun mennessä vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,1 mrd. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys vuosina 2024–2027, mikä pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 miljoonaa euroa vuonna 2024. Toisaalta maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus 1,30 prosenttiin vahvistaa kuntataloutta arviolta noin 108 miljoonalla eurolla vuodesta 2024 alkaen. Kuntien peruspalvelujen valtionosuus kasvaa noin 0,9 mrd. eurolla vuonna 2025, kun TE-palveluiden järjestämistä vastuu siirtyy kunnille ja kuntien työttömyysturvan rahoitusosuutta kasvatetaan.

Hallituksen suoraan kuntatalouteen vaikuttavia panostuksia ovat muun muassa perusopetuksen vahvistaminen ja tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa. Perusopetuksen vahvistamiseen liittyvien toimenpiteiden kuntatalousvaikutukset tarkentuvat jatkovalmistelun yhteydessä. Oppilas- ja opiskelijamäärien pieneneminen alentaa reaalisesti hieman opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuuksia kehyskaudella.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden toimintamenoja kasvattavat erityisesti kunta-alan ansiotason nousu. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee sopeutuspainetta kuntatalouteen tuleville vuosille.

Kunnallisveroprosentteihin ennakoitaan kohdistuvan nousupainetta kaikissa kuntakokoryhmissä vuosina 2024–2027, mutta koko maan tasolla kunnallisveron laskennallinen korotuspaine pysyy suhteellisen maltillisella tasolla. Vuonna 2023 negatiivisen vuosikatteen kuntia on vain muutama, mutta kehyskauden loppua kohden määrä nousee painottuen erityisesti pienempiin kuntakokoryhmiin.

Kunnilla on merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Kuntatalouden lainakanta jatkaa kasvuaan vuosina 2024–2027, mutta kasvuvauhti hidastuu viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna.

1.2.5 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus

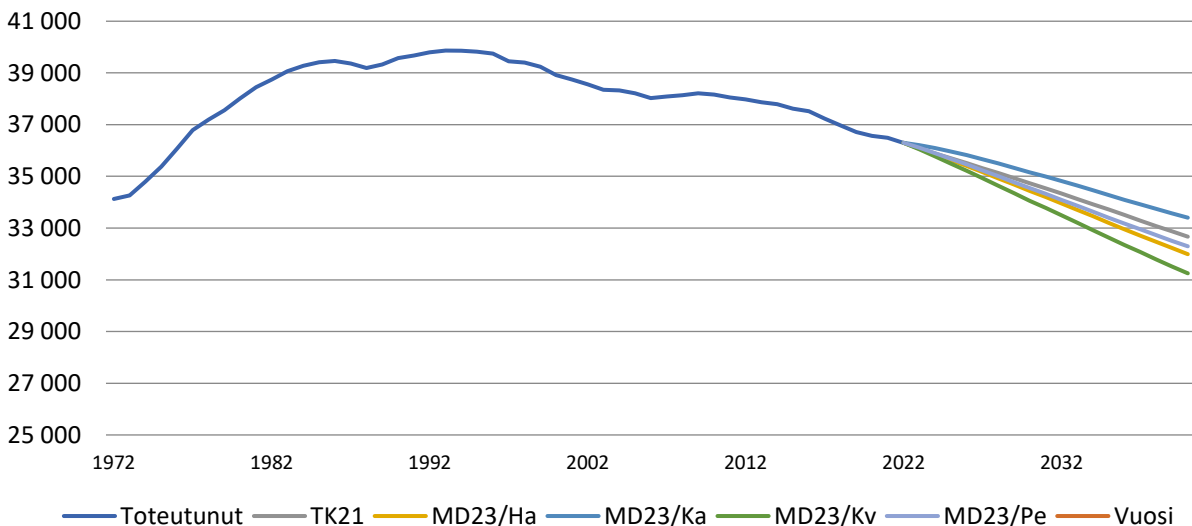
Väestö

Kajaanin väkiluku on laskenut 1990-luvun puolesta välistä lähtien. 37 000 asukkaan raja alitettiin vuonna 2018. Vuoden 2022 lopussa asukkaita oli 36 297 (vähennystä vuodessa -196). Ennakkotiedon mukaan elokuussa 2023 asukkaita oli 36 315 (lisäystä vuodenvaihteesta 18).

Tilastokeskus on tehnyt viimeisimmän väestöennusteensa vuonna 2021. Siinä osoitetaan, millainen väestökehitys on luvassa, jos viimeaikainen väestökehitys jatkuu muuttumattomana seuraavat vuosikymmenet. MDI on mallintanut vuonna 2023 väestökehitystä neljällä skenaariolla: Perusura-skenaario olettaa, että maan sisäinen muuttoliike seuraa tulevaisuudessa pidemmän ajanjakson logiikkaa. Korona-pandemia muutti osin kaupungistumisen volyymia, mutta koronavuodet olivat myös osin poikkeamaa. Kaupungistumisen skenaariossa oletetaan, että korona-ajan muuttoliike oli täysin poikkeuksellista aikaa, ja muuttoliike palautuu koronaa edeltävälle, keskittävälle uralle tulevaisuudessa. Hajautumisessa oletetaan, että korona-ajan muuttoliike (ml. vuosi 2022) on uusi normaali, ja muuttoliike jakautuu aiempaa tasaisemmin maan sisällä. Kansainvälistyvä Suomi -skenaarion oletuksena on, että maan sisäisen muuttoliikkeen oletamat vastaavat perusuraa, ja maahanmuutto tulee tulevaisuudessa olemaan aiempaa suurempaa.

Kaikissa näissä ennusteissa Kajaanin väkiluku laskee vuoden 2029 tienoilla alle 35 000:n, vuoden 2033 tienoilla alle 34 000:n ja vuoden 2037 tienoilla alle 33 000:n. Nykyisellä aluejaolla (Kajaani, Kajaanin mlk ja Vuolijoen kunta) Kajaanissa oli noin 34 000 asukasta vuonna 1972.

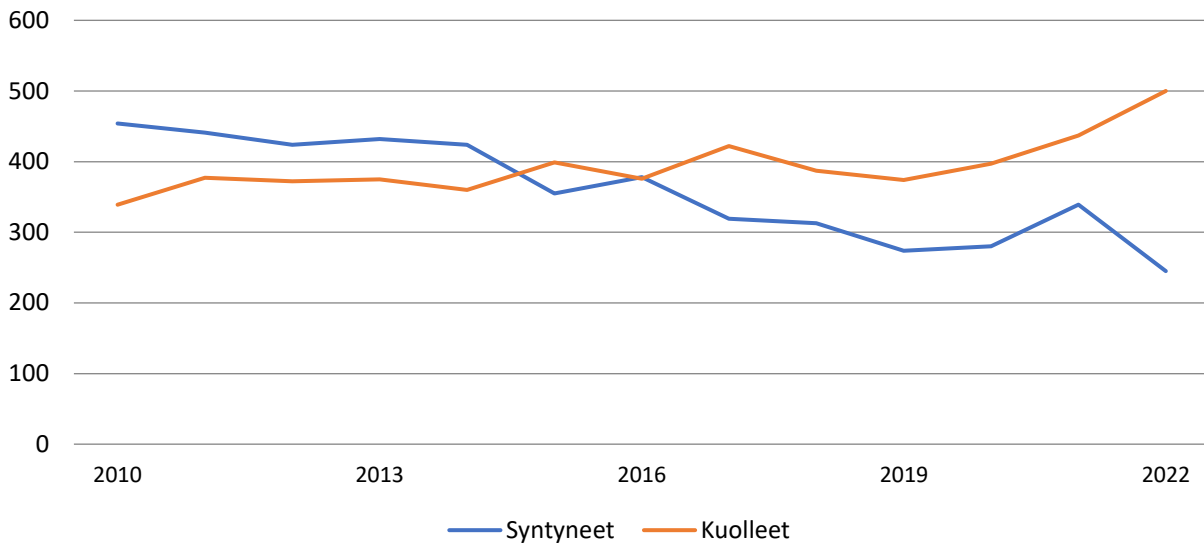
Kajaanin väestökehitys 1972-2022 ja ennuste 2023-2040

2010-luvun alussa Kajaaniin syntyi noin 450 lasta vuodessa. Vuonna 2015 syntyvyys laski alle 400:aan ja 2019 alle 300:aan (poikkeus oli koronavuosi 2021, jolloin syntyi 339 lasta). Vuonna 2022 syntyi 245 lasta. Vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä lapsia oli syntynyt 114 (127 vuonna 2022).

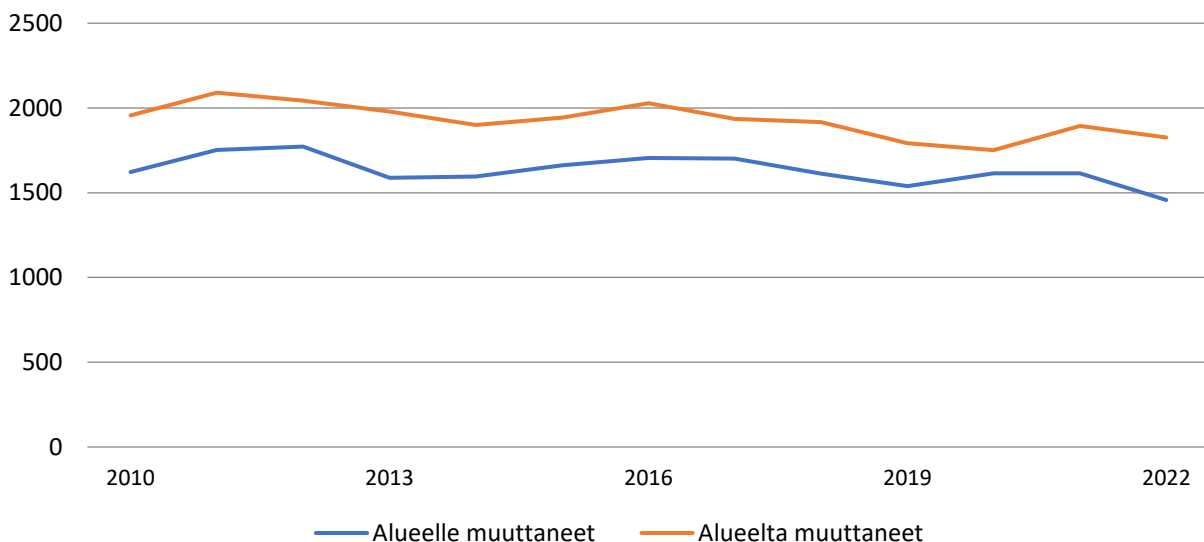
Vaikka Tilastokeskus ennusti vuonna 2021, että kuolleisuuden huippu on saavutettu eikä kuolleisuus juurikaan nouse, vuonna 2022 Kajaanin kuolleisuus nousi 500:aan (437 vuonna 2021, aiempina vuosina alle 400). Syyinä lienee koronapandemia. Vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä kuolleita oli 213.

Syntyneet ja kuolleet 2010-2022

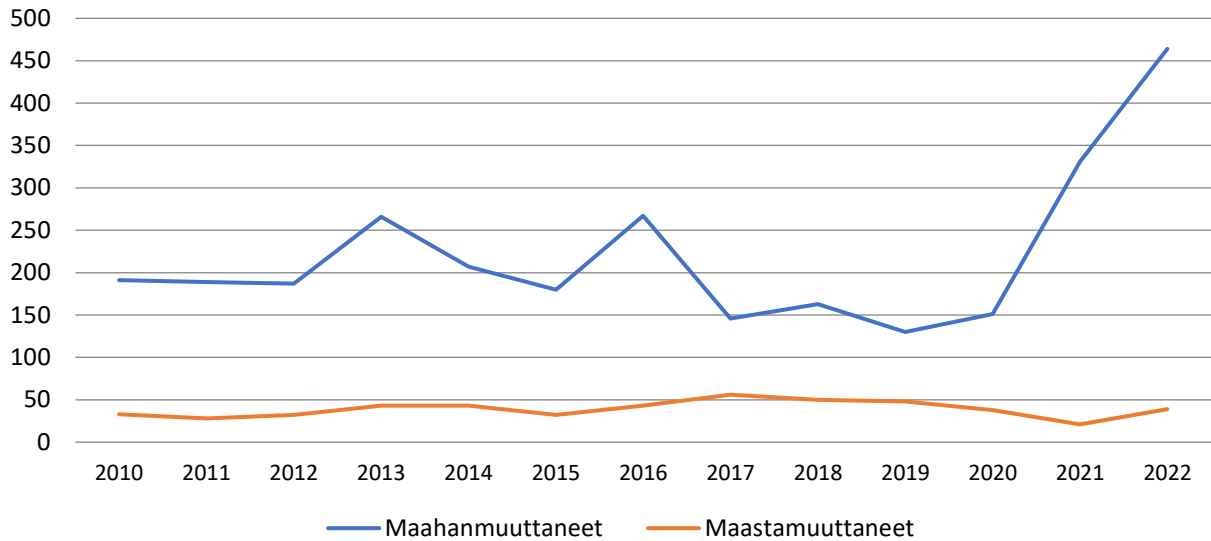
Kajaanista on muuttanut viime vuosina muualle maahan vajaat 300 ihmistä enemmän kuin tänne on muuttanut muualta Suomesta. Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen, kuntien välinen nettomuutto oli vain -137 henkeä. Vuonna 2021 Kajaanista muutti pois -279 enemmän kuin tänne muutti ja vuonna 2022 nettomaassamuutto oli -369 henkeä. Vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä kuntien välinen nettomuutto oli -220 (-200 vuonna 2022). Tilastokeskuksen väestöennusteessa nettomaassamuuton oletetaan vähenevän, mutta pysyvän kuitenkin Kajaanille epäedullisena.

Maassamuutto 2010-2022

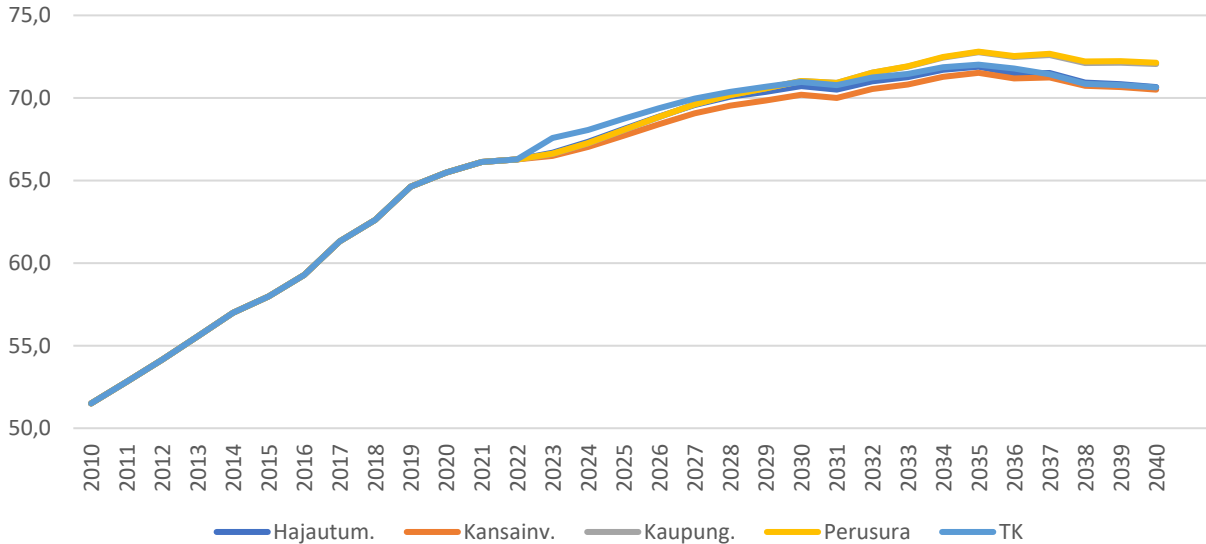
Maahanmuutto on tasoittanut Kajaanin väkiluvun kehitystä. Vuosina 2010–2020 Kajaaniin muutti vuosittain ulkomailta keskimäärin vajaat 200 ihmistä ja Kajaanista ulkomaille muutti noin 40 ihmistä. Vuodet 2021 ja 2022 olivat poikkeuksellisia koronan ja Ukrainan sodan vuoksi. Vuonna 2021 Kajaaniin muutti 331 henkilöä. Vuonna 2022 Kajaaniin muutti 464 henkilöä. Vuonna 2021 Kajaanista ulkomaille muutti vain 21 henkilöä, mutta jo 41 henkilöä vuonna 2022. Nettomaahanmuutto oli 310 vuonna 2021 ja 425 vuonna 2022. Vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä nettomaahanmuutto oli 322 (337 maahanmuuttajaa ja 15 maastamuuttajaa).

Maahanmuutto 2010-2022

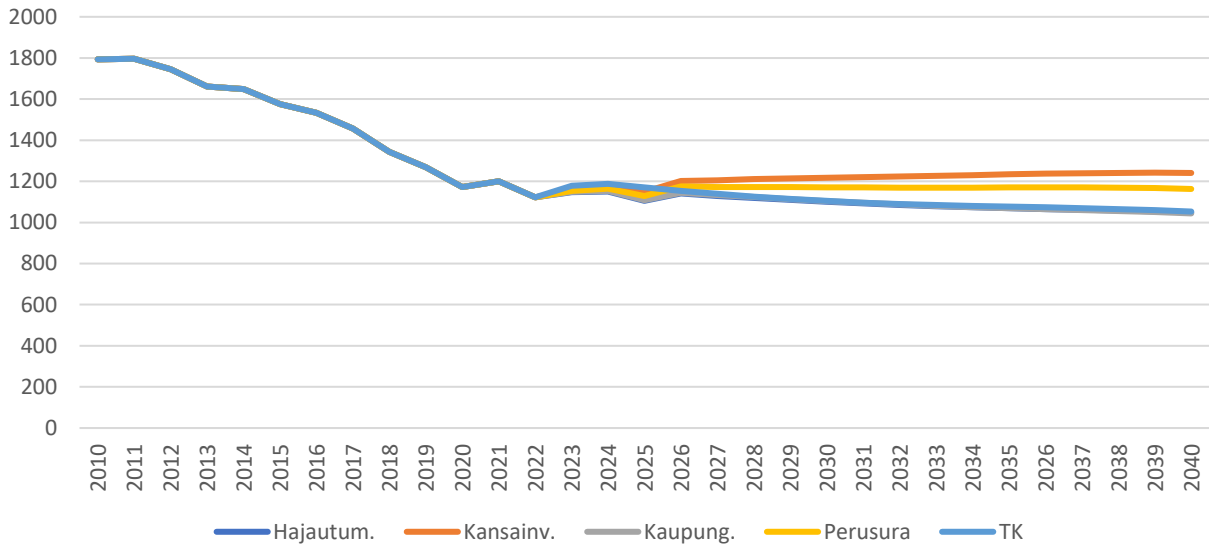
Väestöllinen huoltosuhte eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään heikkenee. Väestöllisen huoltosuhteen ennustamisessa eri skenaariot poikkeavat hyvin vähän toisistaan.

Väestöllinen huoltosuhte 2010-2022 ja ennuste 2023-2040

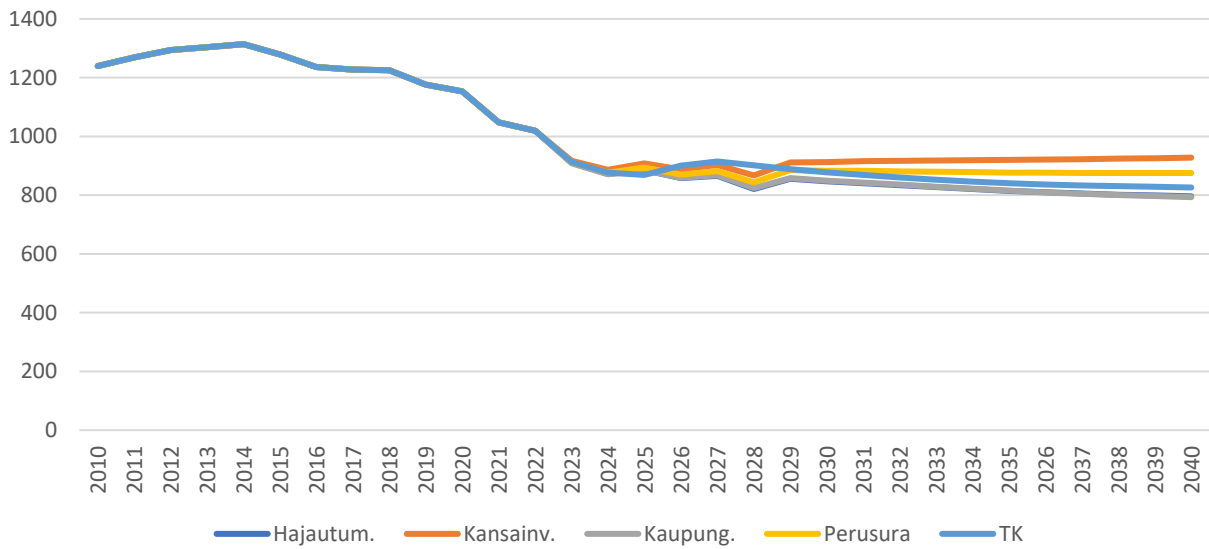

Väestö vanhenee ja sukupuolirakenne vinoutuu. Väestörakenteen muuttuessa ikääntyneiden palvelukysyntä kasvaa ja lasten ja nuorten palvelujen tarve vähenee.

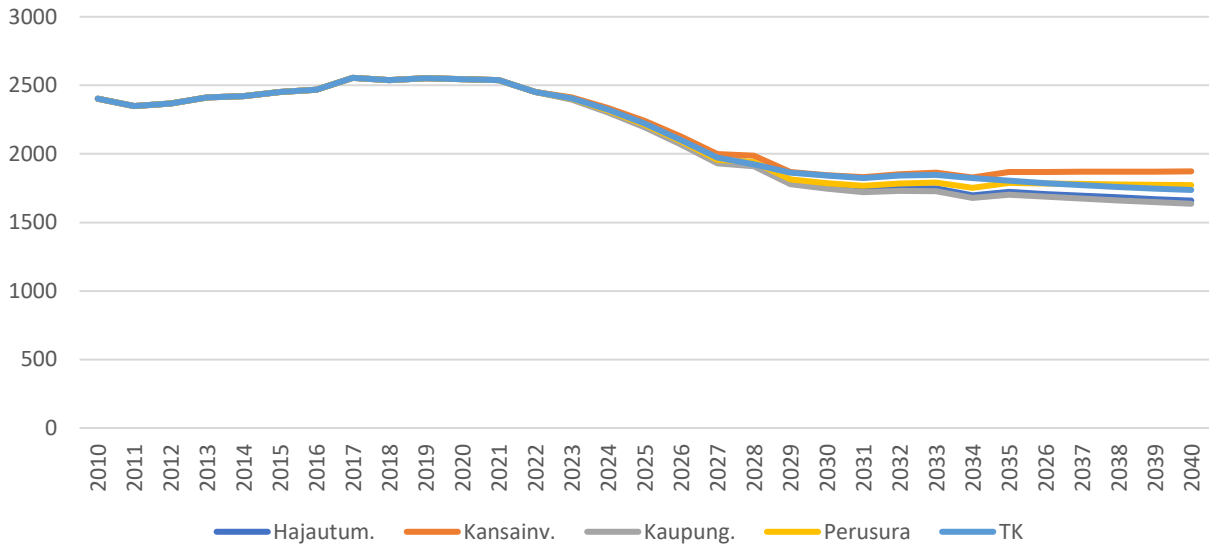
0-3-vuotiaat 2010-2022 ja ennusteet 2023-2040

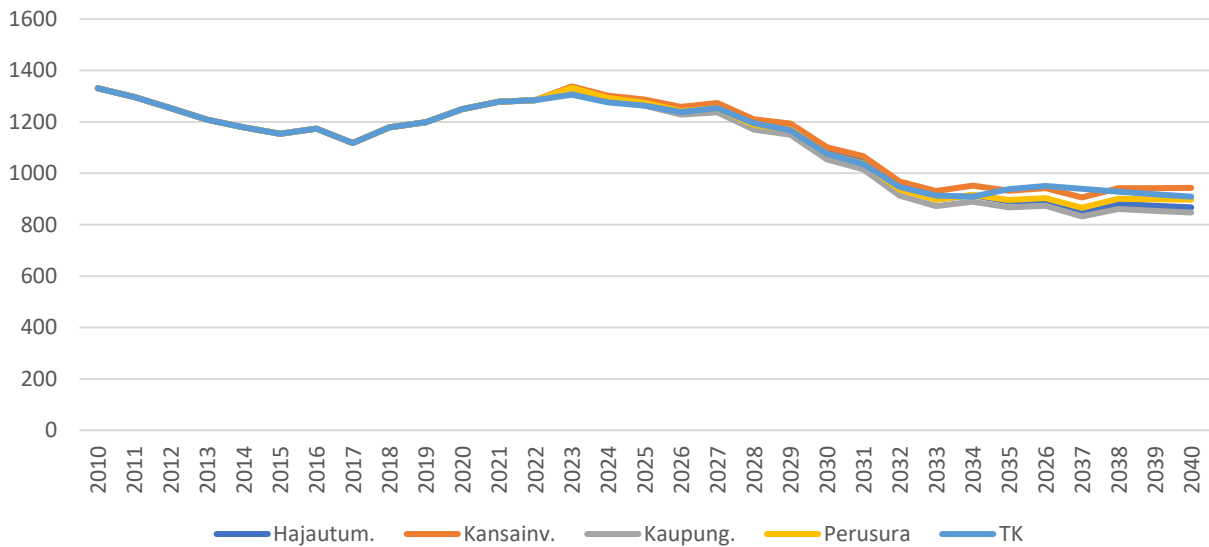
4-6-vuotiaat 2010-2022 ja ennusteet 2023-2040

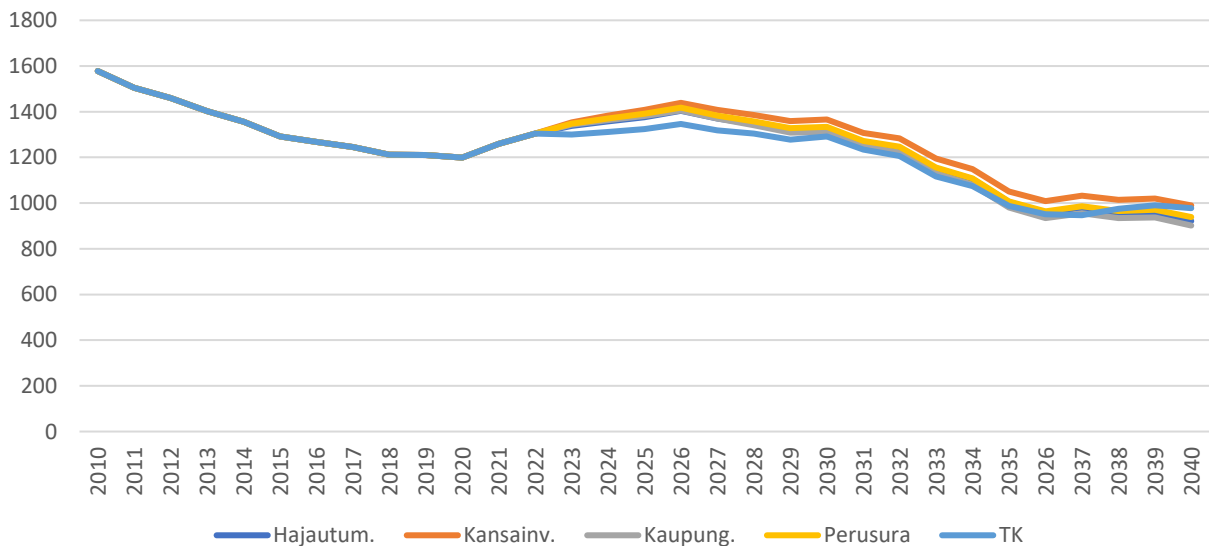
7-12-vuotiaat 2010-2022 ja ennusteet 2023-2040

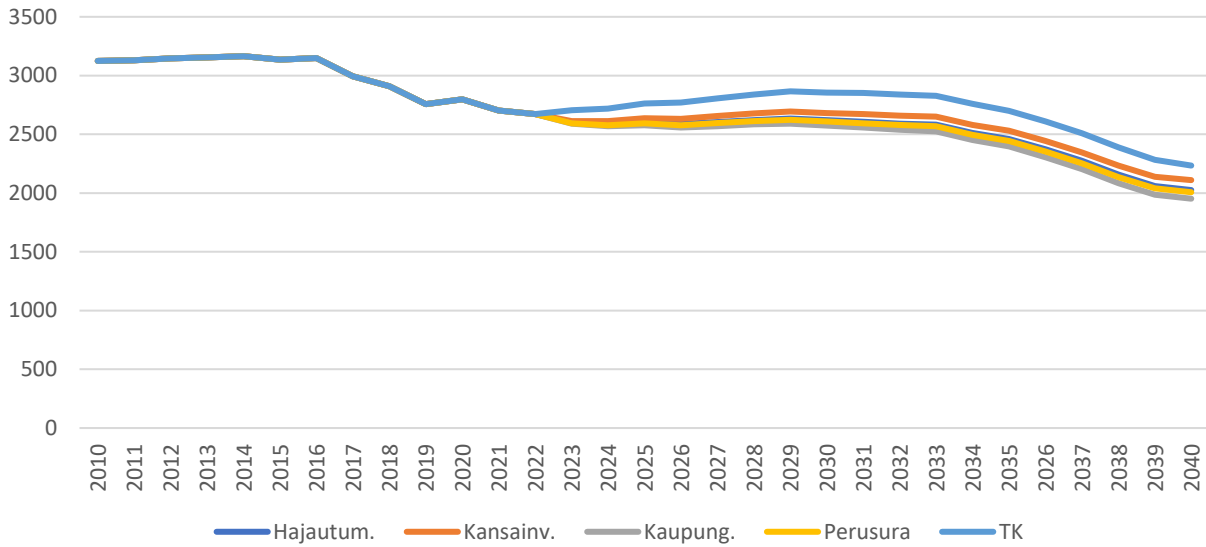
13-15-vuotiaat 2010-2022 ja ennusteet 2023-2040

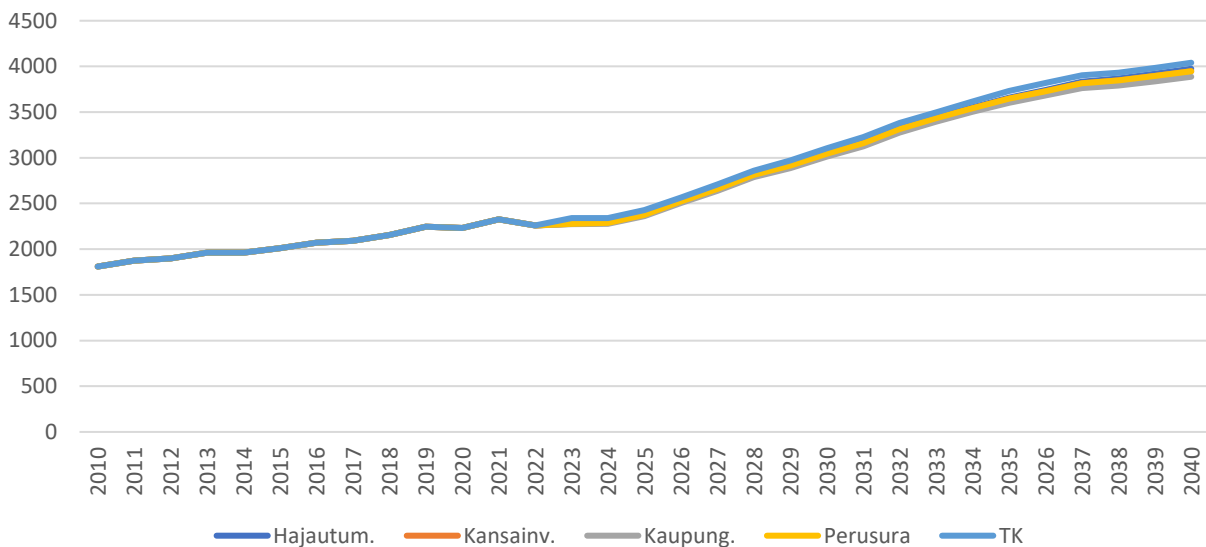
16-18-vuotiaat 2010-2022 ja ennusteet 2023-2040

19-24-vuotiaat 2010-2022 ja ennusteet 2023-2040

80+-vuotiaat 2010-2022 ja ennusteet 2023-2040

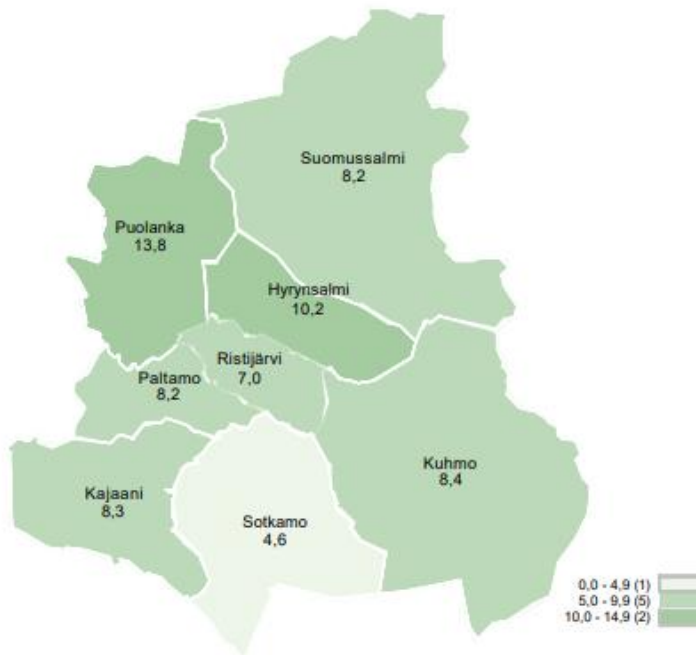
Työllisyys

Kainuussa oli elokuun lopussa 2 433 työtöntä työnhakijaa, mikä on vähiten Työnvälitystilaston ensimmäisen tiedon eli vuoden 2006 jälkeen. Edellinen ennätys oli 2 492 työtöntä työnhakijaa toukokuulta. Vuoden takaisesta työttömien määrä supistui 97 henkilöllä (-4 %). Prosentuaalisesti tarkasteltuna pienentyminen oli ELY--keskusalueista kolmanneksi suurinta, koko maassa työttömyys lisääntyi 4 %. Työttömyysaste oli Kainuussa kuun lopussa 7,9 %, tämäkin vähiten vuoden 2006 jälkeen. Kainuun työttömyysaste oli ELY--keskusalueista neljänneksi matalin ja 0,3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Koko maassa työttömyysaste oli 9,4 %, mikä on 0,3 prosenttiyksikköä vuoden takaista enemmän.

(Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaukset 2023)

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

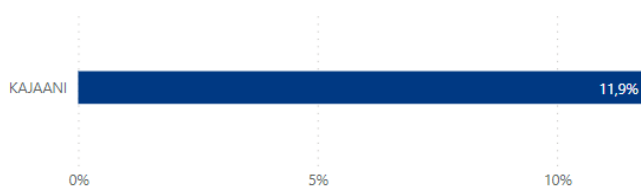
Elokuussa 2023 Kajaanissa työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 1 384. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 816 ja naisia 568. Työttömistä oli pitkäaikaistyöttömiä 338 ja vammaisia ja pitkäaikaissairaita 247. Nuoria alle 25 –vuotiaita oli 203 henkilöä. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaukset 2023) Nuorten työttömyys on laskenut koko ajan, mutta oletettua hitaammin.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta*

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta % - 2023/Elokuu

Kunta selite ● KAJAANI

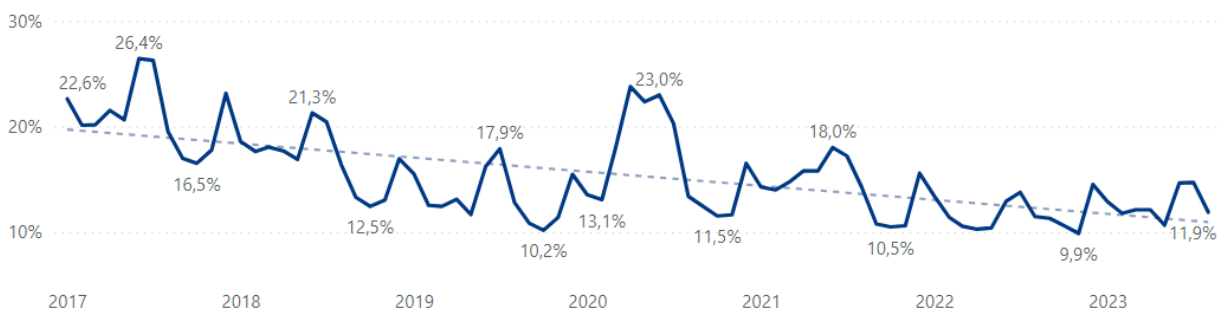
Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta %

Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta %

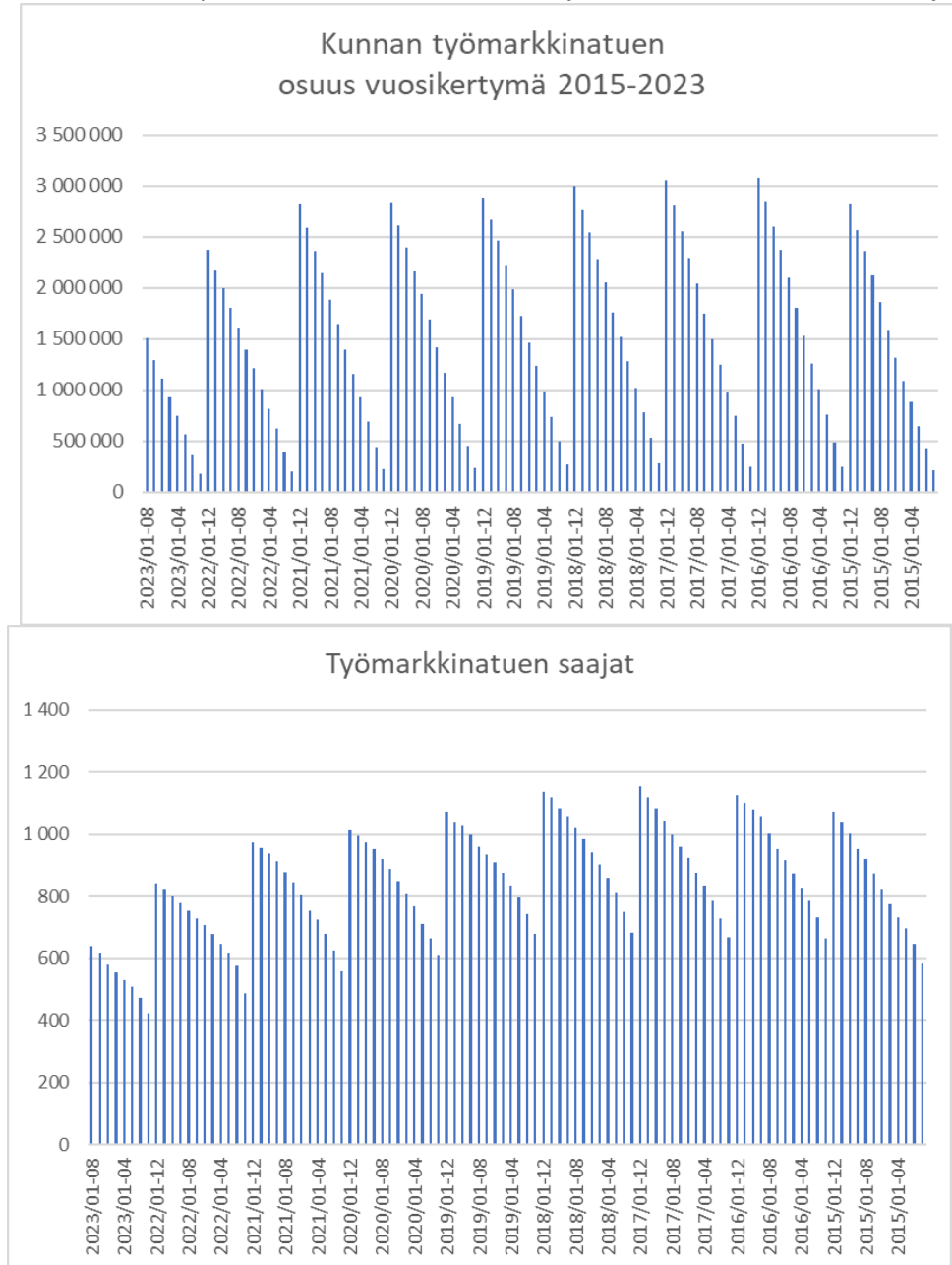
Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta %

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta - Aikajana

Kunta — KAJAANI

Työmarkkinatuen kuntaosuus on kokonaisuudessaan ollut laskusuuntainen vuodesta 2016 lähtien. Vuoden 2022 alusta alkaen lasku on ollut arvioituakin parempaa ja nopeampaa. Työmarkkinatuen kuntarahoitus-osuuksien laskusuhdanne johtuu alueen erittäin hyvästä työllisyystilanteesta, työttömien ikärakenteesta sekä työllisyyden kuntakoikeiluiden tuloksista, jotka vaikuttaneet kunnan maksuosuuksiin, kun suurin osa pitkäaikaistyöttömistä henkilöistä siirtyivät kuntien työllisyydenhoidon vastuulle. Tavoitteena vuodelle 2023 oli tehdä 100 000 euroa säästöjä kunnan työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuissa. Kuntaosuuden määrä on elokuun 2023 lopussa 105 896 euroa vähemmän kuin vuosi sitten ja tavoitteeseen tullaan pääsemään ja arvion mukaan työmarkkinatuenmaksuosuudet jäävät vuonna 2023 alle 2,3 milj. euron.

Työmarkkinatuen saajien osuus on laskenut elokuussa 2023 viime vuoteen verrattuna 115 hengellä Kajaanissa. (Lähde: Kelasto)

Asuminen

Vuonna 2022 Kajaanissa oli 18 737 asutokuntaa (18 778 asutokuntaa vuonna 2021). Asutokuntien pinta-ala oli keskimäärin 42 m²/henkilö (41,8 m² vuonna 2021). Ahtaasti asuminen on vähentynyt ja tilavasti asuminen lisääntynyt hiljalleen. Vuonna 2022 ahtaasti asui 5 047 kajaanilaista (5 135 vuonna 2021). Ahtaasti asuvia lapsiasutokuntia oli 934 (941 vuonna 2021). Omakoti- ja paritaloissa asui 37 prosenttia

asuntokunnista, 15 prosenttia asui rivitaloissa, 45 prosenttia kerrostaloissa ja kolme prosenttia muissa rakennuksissa.

Kajaanilaisista 73 prosenttia asuu omistusasunnossa ja 26 prosenttia vuokra-asunnossa. Puolet kajaanilaisista asuu omakotitalossa, 33 prosenttia kerrostalossa ja 15 prosenttia rivitalossa.

ARAN mukaan vuonna 2022 Kajaanissa oli yhteensä 17 yksin asuvaa asunnottomia, joista pitkäaikaisasunnottomia oli 9 ja naisia 4 ja nuoria 1. Yhtään perhettä, pariskuntaa tai maahanmuuttajaa ei ollut asunnottomana. Asunnottomia oli 0,5 tuhatta asukasta kohti, koko maassa asunnottomia on keskimäärin 0,74 tuhatta asukasta kohti. Asunnottomien määrä on kasvanut vuodesta 2021, silloin yksin asuvia asunnottomia oli 9.

Vuonna 2022 Kajaanissa oli 8 733 asuinrakennusta. Niistä pientaloja oli 7 489, rivitaloja 657, kerrostaloja 545 ja asuntolarakennuksia ja erityisryhmien asuinrakennuksia 42. Asuntoja oli yhteensä 20 961, ja niistä vakinaisesti asuttuja 18 737. Kesämökkejä oli 1 658.

Kaikkien vuokra-asuntojen keskimääräinen neliövuokra oli vuoden 2023 kesäkuun lopussa 11,94 euroa. Vaparaahoitteisten asuntojen keskimääräinen neliövuokra oli 12,32 euroa ja ARA-rahoitteisten 11,35 euroa. Vanhojen osakeasuntojen kauppoja tehtiin 466, ja niiden keskimääräinen neliöhinta oli 1 350 euroa.

Rakentaminen

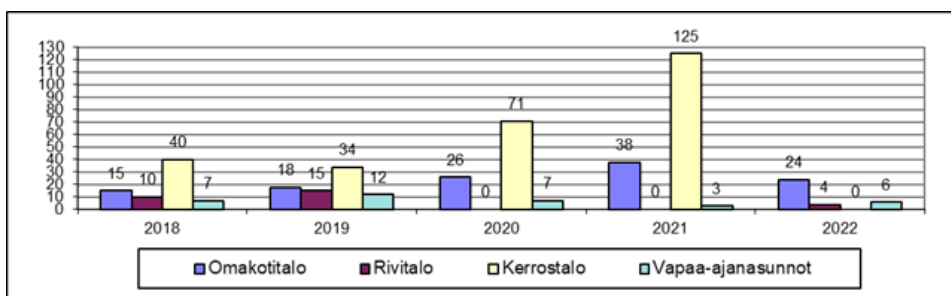
Myönnetty uudisrakennusluvut vuonna 2022 (asuinhuoneistot ja vapaa-ajan asunnot)

- pientalot 22 kpl / 24 huoneistoa
- rivitalot 1 kpl / 4 huoneistoa
- 0
- vapaa-ajan asunnot 6 kpl

Rakennus- ja toimenpidelupia käsiteltiin rakennusvalvonnassa yhteensä 357 kpl. Lupien määrä on 47 kpl vähemmän kuin vuonna 2021. Pientalojen lupia myönnettiin 22 kpl, mikä on 15 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Myönnetty uudisrakennusluvut vuosina 2018–2022

Asuinhuoneistojen lukumäärät (kpl), mukaan lukien vapaa-ajan asunnot

Rakennushankkeisiin liittyviä viranomaiskatselmuksia tehtiin yhteensä 1183 kpl, mikä on 758 kpl vähemmän kuin vuonna 2021. Rakentamisen määrän hiljeneminen peilaa valtakunnan yleistä tasoa ja asiaan vaikuttaa myös tulevat lakiuudistukset. Uuden lain myötä rakentamisen lupakäytäntö muuttuu ja moni hanke voidaan toteuttaa ilman lupamenettelyä.

Uusi Rakentamislaki (RL) astuu voimaan 1.1.2025. Lain tavoitteena on sujuvoittaa lupaprosessia ja edistää hiilineutraalisuutta rakentamisessa. Hiilineutraalisuus määritellään koko rakennuksen elinkaarelle. Rakentamista tähän saakka ohjannut Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) uudistuu ja rakentaminen on eriytetty

kokonaan omaksi laiksi (RL). Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä on tullut voimaan 23.3.2023. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä eli Ryhti kokoaa yhteen rakentamiseen ja kaavoitukseen liittyvät tiedot. Järjestelmään tulee kaksi tietovarantoa: yksi rakennustiedoille ja toinen alueidenkäytön tiedoille. Tietojärjestelmä rakennetaan osana ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen Ryhti-hanketta. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän vastuuviranomaisena toimii Suomen ympäristökeskus. (Lähde: Suomen ympäristökeskus, haettu 1.10.2023 <https://ryhti.syke.fi>).

Ryhdin asettamiin teknisiin vaatimuksiin valmistautuminen ja uuteen Rakentamislakiin liittyvä kouluttautuminen on käynnistetty rakennusvalvonnassa. Uusien toimintamallien luomiseksi järjestäytyään projektin-omaisesti rakennusvalvonnan johdolla. Projektin ensimmäisenä tavoitteena on saavuttaa eri viranomaisroolit ja sidosryhmät syksyn 2023 aikana. Lopullisena tavoitteena on muodostaa poikkihallinnollinen kokonaiskuva ja että vuoden 2024 lopussa Maankäyttöpalveluilla ja kuntalaisilla olisi yhteinen toimintamalli.

Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus

Kajaanin kaupungin perustehtävä on luoda asukkaille, yrityksille ja yhteisöille hyvinvointia, turvallisuutta sekä hyvän elämän ja menestymisen edellytykset. Hyvinvoinnin edistämistä Kajaanissa ohjaa valtuuston hyväksymä hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2022–2025. Suunnitelma on päivitetty keväällä 2023. Jotta hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen mahdollistuu, tulee ne ottaa huomioon osana kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelua. Kajaanin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2025 löytyy osoitteesta: www.kajaani.fi/terveys-ja-hyvinvointi/hyvinvoinnin-edistaminen/

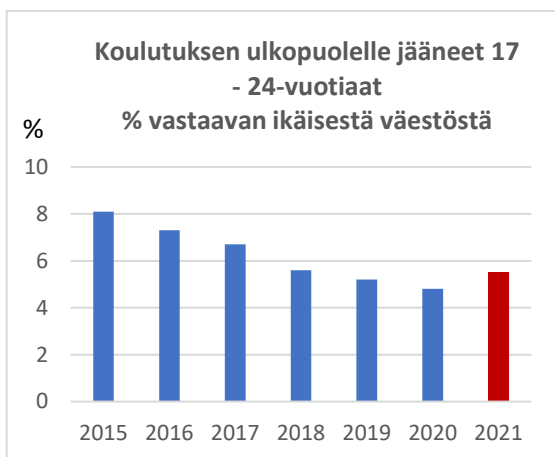
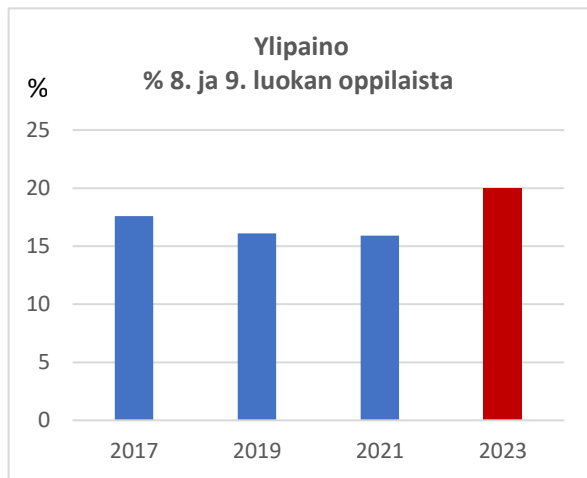
Hyvinvoinnin edistäminen on laaja-alaista verkostotyötä, johon tarvitaan useiden toimijoiden yhteistyötä. Keskeisessä roolissa on tiedolla johtaminen ja toiminnan lähtökohtana on asukkaidemme hyvinvoinnin vahvistaminen. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa alkuvuodesta 2023 ja myös Kajaanissa ja Kainuussa tulee yhä kiinnittää huomioita toimivien yhdyspintojen muodostamiseen Kajaanin kaupungin hyvinvointia edistävien toimintojen sekä Kainuun hyvinvointialueen ennaltaehkäisevän ja hyvinvointia edistävien palvelujen välillä.

Vuoden 2023 alusta otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Kyseessä on taloudellinen kannustin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja sen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden perusteella. Tulosindikaattorit (6 kpl) kuvaavat muutosta, eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Prosessi-indikaattorit (15 kpl) kuvaavat nykytilaa, eli kunnan toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Valtiosuuksien ennakkolisten laskentatietojen perusteella Kajaanin saamaa HYTE-lisäosa vuodelle 2024 on 642 000 euroa.

Laajempi hyvinvointi-indikaattoreiden raportointi ja tarkastelu tapahtuu hyvinvointikertomuksessa ja sen vuosiraporteissa, jotka esitellään tilinpäätöksen yhteydessä.

HYTE-kertoimen laskennassa huomioon otettavat tulosindikaattorit

Kaavioissa myönteistä kehitystä on kuvattu sinisellä ja kielteistä kehitystä punaisella.

HYTE-kertoimen laskennassa huomioon otettavat prosessi-indikaattorit

TEA-tiedonkeruun pisteet
0–100

Kuntajohto		2022/2023
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintapoja ja niissä tapahtuneita muutoksia	Kajaani	100
	koko maa	86
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	Kajaani	100
	koko maa	94
Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	Kajaani	100
	koko maa	81
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	Kajaani	100
	koko maa	99
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraateja ja foorumeja	Kajaani	100
	koko maa	97
Liikunta		
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa	Kajaani	100
	koko maa	63
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.	Kajaani	0
	koko maa	89
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.	Kajaani	100
	koko maa	93
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmis-teilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakoarviointiin (EVA).	Kajaani	100
	koko maa	53
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Kajaani	100
	koko maa	95
Peruskoulu		
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluuyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein	Kajaani	80
	koko maa	79
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	Kajaani	100
	koko maa	94
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	Kajaani	69
	koko maa	69
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	Kajaani	73
	koko maa	66
Kulttuuri		
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä (onko kunnalla käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistointia (esim. Kulttuuriluotsi tai -kaveritoimintaa)?	Kajaani	0
	koko maa	55

Lähteet: THL: Sotkanet, Kouluterveyskysely, TEAviisari

2 KAUPUNKISTRATEGIA

Kaupunginvaltuuston 28.3.2022 hyväksymän Kajaani–aikaa elämälle! -kaupunkistrategian tavoitteena on, että vuonna 2026 kajaanilaiset ovat ylpeitä kotikaupungistaan Kainuun menestyvänä maakuntakeskuksena. Suuntaamme tulevaisuuteen kolmella teemalla.

Menestyvä kaupunki

Teemme uudistavaa elinvoimapolitiikka ja olemme houkutteleva kaupunki kasvavalle yritystoiminnalle. Haemme kestäväää kasvua teknologiaosaamisesta ja sen soveltamisesta, tulevaisuuden palveluista, luontomme rikkauksista, matkailusta ja uusiutuvasta energiasta. Tasapainoisella taloudella varmistamme kaupungin elinvoiman.

Helppo ja turvallinen arki luo hyvän elämän mahdollisuuksia kaikenikäisille kajaanilaisille ja erilaisille kotitalouksille. Kajaani on vetovoimainen kaupunki opiskelijoille, nuorille naisille ja perheille. Arvostamme alueemme osaajia, ja uusia osaajia muuttaa Kajaaniin kotimaasta sekä ulkomailta. Teemme yhteistyötä alueen muiden viestinviejien kanssa nostaaksemme Kajaanin pito- ja vetovoimatekijät esille.

Laaja kulttuuritarjonta, monipuoliset harrastukset ja erilaiset asumisen mahdollisuudet lisäävät Kajaanin lumovoimaa. Kajaani on paras kaupunki tehdä monipaikkaista työtä.

Lasten ja nuorten kaupunki

Meille on tärkeintä, että lasten sekä nuorten on hyvä kasvaa Kajaanissa ja heille rakentuu myönteinen suhde kotikaupunkiin.

Tuemme lapsia ja nuoria hyvän elämän rakentamisessa ja huolehdimme heistä kasvun eri vaiheissa. Tarjoamme lapsille, nuorille ja lapsiperheille terveyttä, hyvinvointia ja kasvua edistävää tukea sekä oppimisympäristöjä. Edistämme lasten ja nuorten turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä kaikissa kasvuympäristöissä. Toimimme niin, ettei yksikään nuori syrjäytyisi.

Lisäämme nuorten osallisuutta kuuntelemalla ja kuulemalla. Otamme nuoret mukaan heitä koskeviin asioihin. Rakennamme edellytyksiä nuorten kohtaamiselle, harrastusmahdollisuuksille ja tapahtumille.

Resurssiviisas luontokaupunki

Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia, kestäväää kehitystä ja vihreää siirtymää edistävästi. Pidämme yhdessä huolta puhtaasta luonnostamme ja ympäristöstämme. Edistämme luonnon monimuotoisuutta, hillitsemme ilmastonmuutosta ja vähennämme päästöjäme.

Kehitämme Kajaania maakuntakeskuksena, jossa on tiivis ja kaupunkimainen keskusta sekä elinvoimaiset kyläalueet. Hyödynnämme tehokkaasti olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, jotta voimme tarjota monipuolisesti erilaisia vaihtoehtoja asumiseen sekä liike- ja teollisuustoimintaan.

Edistämme uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä kiertotaloutta. Käytämme tilojamme tehokkaasti ja parannamme energiatehokkuutta. Suosimme kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Teemme kestäviä hankintoja.

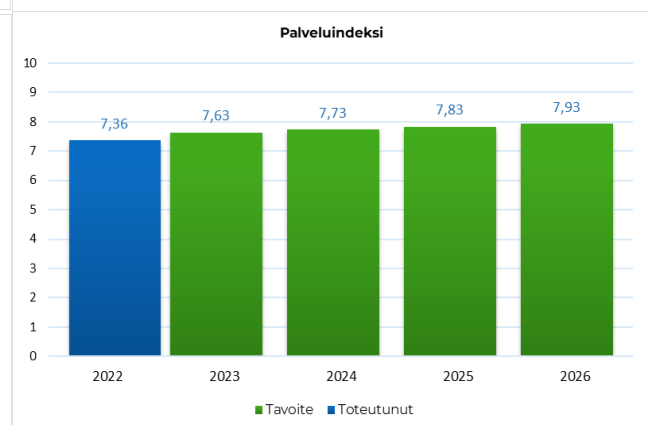
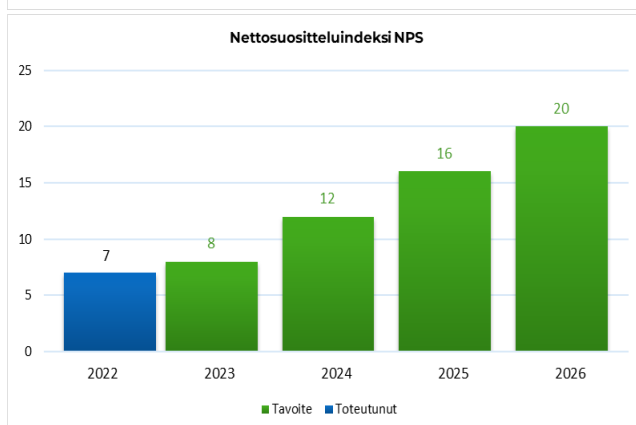
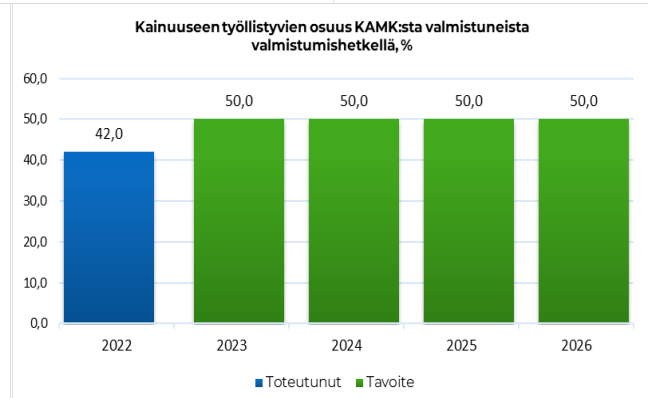
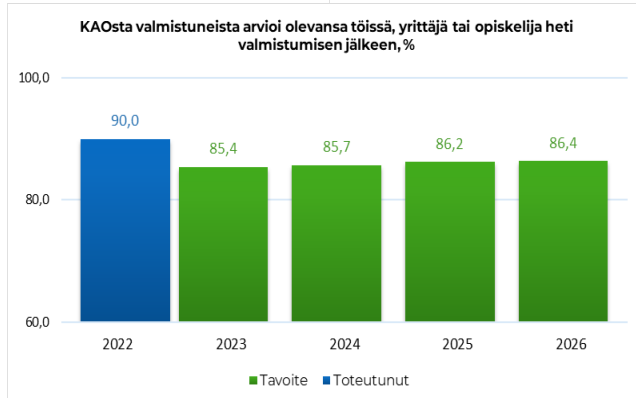
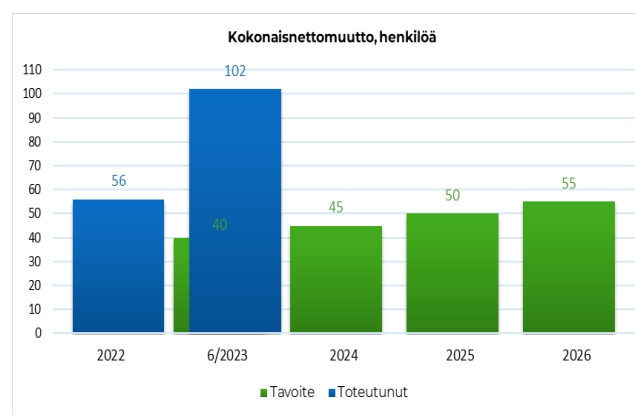
Helposti saavutettavat taajamametsät, laajat metsäalueet sekä esteettömät lähivirkistysalueet lisäävät hyvinvointiamme.

Strategian toteuttaminen

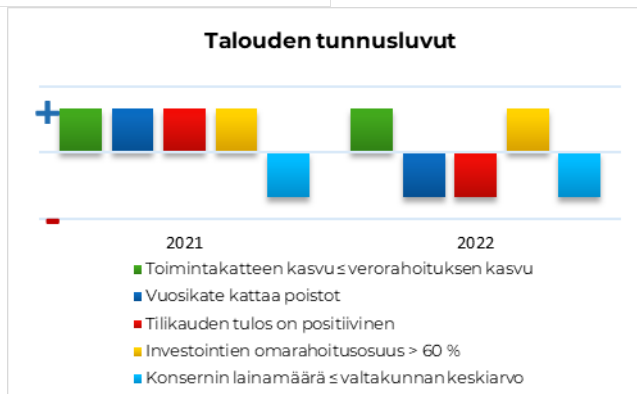
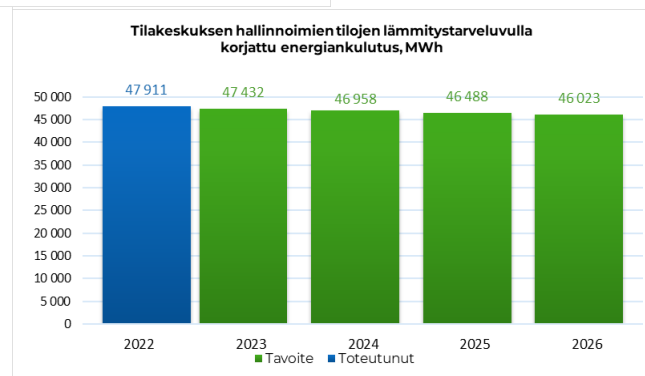
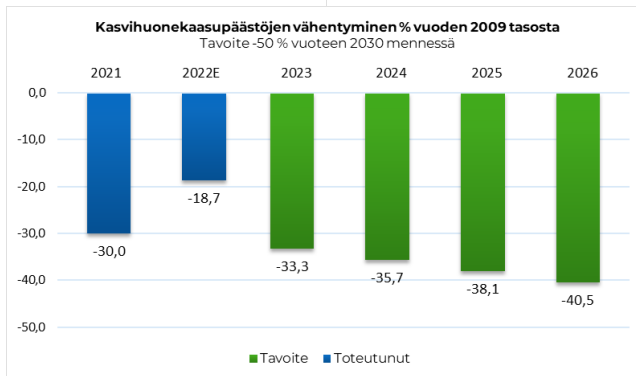
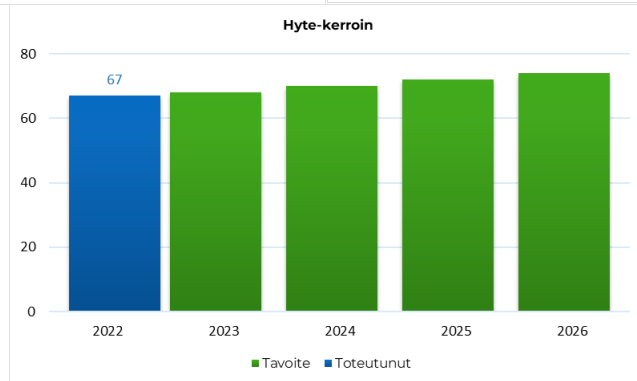
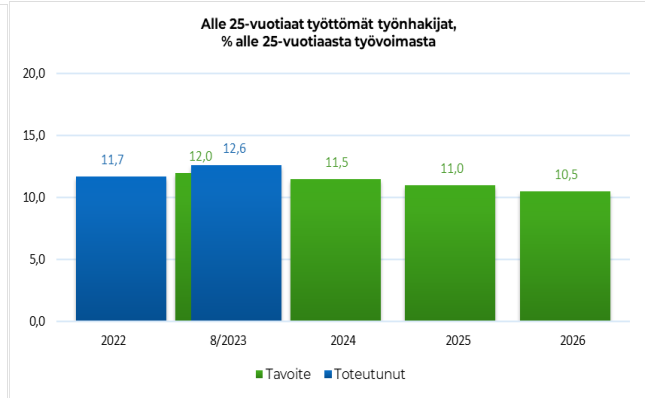
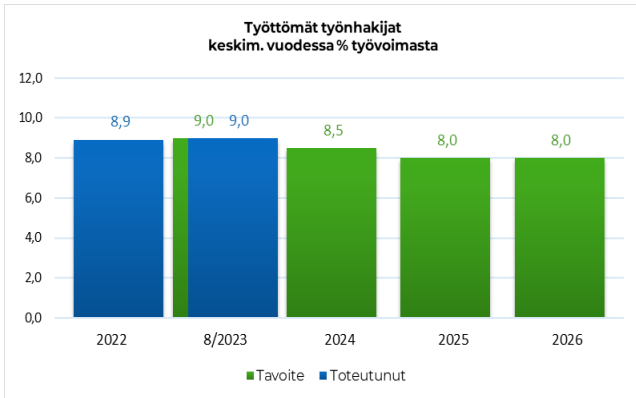
Talousarviossa asetetaan vuosittain mitattavat tavoitteet toimialoille, liikelaitoksille ja tytäryhtiöille strategian toteuttamiseksi. Lisäksi strategiaa toteutetaan hankkeilla ja ohjelmilla. Strategiaa toteuttavia ohjelmia ovat elinvoimaohjelma, hyvinvointisuunnitelma, maankäyttöpoliittinen ohjelma, kulttuuriohjelma, liikku- misohjelma, henkilöstöohjelma ja omistajapoliittiset linjaukset.

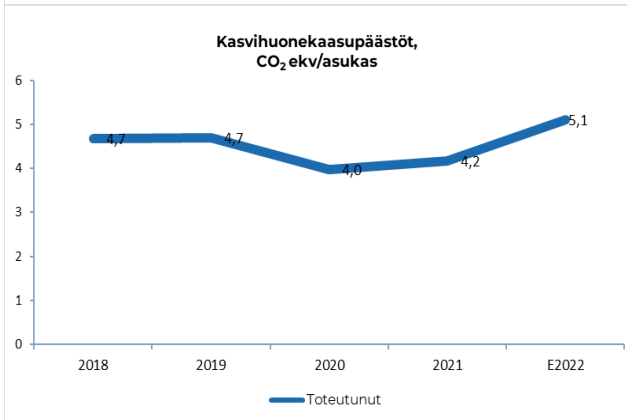
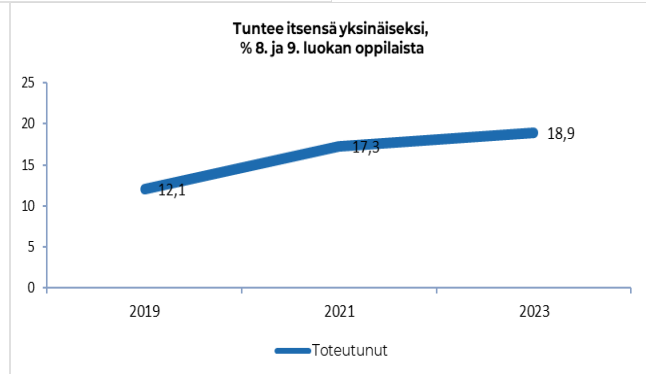
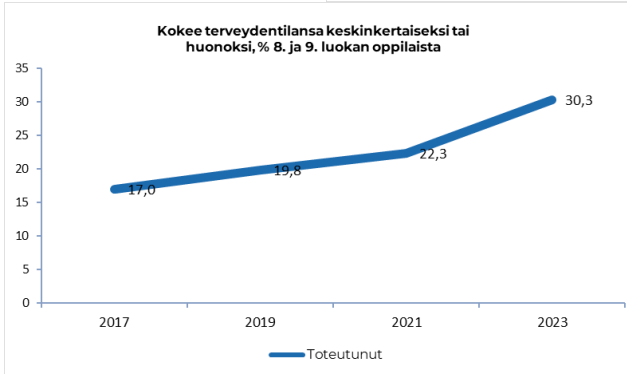
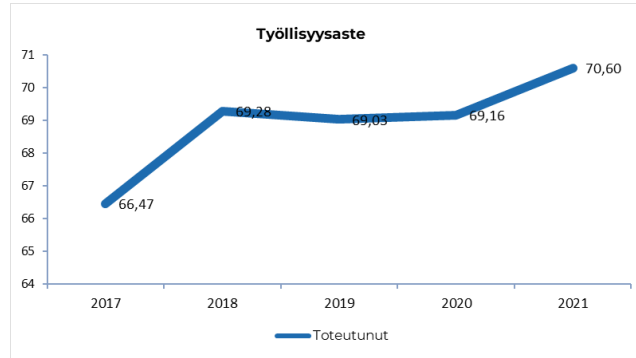
Strategiset mittarit ja indikaattorit

Kaupunkistrategian toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, joille on asetettu vuosittavoitteet ja indikaattoreilla, jotka kuvaavat tavoitteiden toteutumista jälkikäteisesti.

3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.9.2022.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan osatekijät jaotellaan Kajaanin kaupungissa seuraavasti:

- 1) päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta,
- 2) henkilöstöasioiden sisäinen valvonta,
- 3) taloussuunnittelun sisäinen valvonta,
- 4) kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta,
- 5) talousraportointi,
- 6) omaisuuden hallinnoinnin sisäinen valvonta,
- 7) tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta,
- 8) avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen,
- 9) sopimushallinta sekä
- 10) hankkeiden (projektien) hallinnointi

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Kajaanin kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Kajaanin kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen:

- 1) strategiset riskit,
- 2) taloudelliset riskit,
- 3) operatiiviset riskit sekä
- 4) vahinkoriskit.

3.1 Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Kajaanin kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti (liike-)toimintapäätösten tekemiseen, resurssien allokontiin, johtamisjärjestelmiin ja kykyyn reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kaupungin toimintaan liittyviä strategisia riskejä ovat esimerkiksi strategisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit kuten väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikutteiset ilmasto- ja ympäristömuutokset.

Yleinen globaali turvallisuustilanne aiheuttaa merkittävää epävarmuutta. Infraan, päätöksentekoon ja tietoturvaan liittyvät hybridi-vaikuttamisen riskit ovat kasvaneet. Palvelutuotannossa on varauduttava ja ylläpidettävä jatkuvuudenhallinnan käytänteitä.

Kaupungin väestömäärän ja väestörakenteen negatiivinen kehitys, sekä huoltosuhteen heikkeneminen ovat merkittävä riski. Riskin toteutumista ja mahdollisia muutoksia riskin muutosnopeuteen liittyen täytyy seurata, jotta kaupungin palvelurakenteita saadaan suhteutettua väestöpohjan muutoksiin nähden riittävästi. Ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita myös kaupungin palvelurakenteissa.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin. Viimevuosina keskeiseksi riskiksi Kainuussa ja Kajaanissa on noussut osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet. Kyseessä on merkittävä riski alueen elinkeinoelämälle ja Kajaanin kaupungille.

Työ- ja elinkeinopalvelut ovat siirtymässä kuntien järjestettäväksi vuonna 2025. Siirtoon liittyvän rahoitusmallin muutokseen liittyy merkittävää epävarmuutta. Riskinä on, että siirtyviä tehtäviä ei korvata täysimääräisesti, jolloin taloudellisen kuormitus kohdistuisi Kajaanin kaupunkiin. Muutoksen yhteydessä myös osamisen siirtymiseen liittyy epävarmuutta. Riskiä pyritään hallitsemaan osallistumalla työllisyydenhoidon kuntakokeiluun. Kuntakokeilulla pyritään löytämään ennakoivasti toimivia malleja vaikuttavien palveluiden järjestämiseen.

Kajaanin alueen energiainfraa kehitetään merkittävässä määrin tulevina vuosina. Kaukolämpötuotantoa uudistetaan ja kehittämisessä tehdään rinnakkain uutta ja ajetaan alas vanhaa tuotantoa. Kaupungin sopimus Kainuun voiman 50 % omistusosuudesta päättyy vuonna 2025 Loisteen kanssa. Riskinä on, että vanhan tuotannon lopettamisesta aiheutuu huomattavia taloudellisia vaikutuksia kaupungille. Kaukolämmön uusien tuotantotapojen ennakoidaan kuitenkin mahdollistavan huomattavaa tuotantokustannusten tehostumista.

3.2 Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä taloudellisia riskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehintariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriskit (lyhyt- ja pitkäaikaisrahoitukset).

Kaupungin talouden tasapainoon liittyy riskejä pitkällä aikavälillä. Valtion rahoitusosuus peruspalveluihin putoaa historiallisen alhaiselle tasolle ja kaupunki on aiempaa enemmän verotulojen kertymisestä riippuvainen. Talouden ja työllisyyden suhdanteiden kehittymisellä on välittömiä vaikutuksia kaupungin verotulojen kertymiin. Talouden tasapainoon liittyvien riskienhallinnassa oikein mitoitettut sopeuttamistoimenpiteet ja palveluiden rakenteellisten muutosten toteuttaminen ennakoivalla otteella ovat keskiössä.

Inflaatio eli hintojen nousu on hidastunut viime aikoina selkeästi, mutta pohjainflaation ennakoidaan säilyvän suhteellisen korkealla tasolla vielä pidempään. Pohjainflaatiomittareilla pyritään seuraamaan hintakehitystä, johon tilapäiset tekijät eivät vaikuta, käytännössä indekseistä poistetaan tyypillisesti energian ja elintarvikkeiden kustannuksia kuvaavien indeksien vaikutus. Hintojen tilapäiset muutokset voivat olla edelleen voimakkaita mahdollisten globaalien ennakoimattomien muutostekijöiden vuoksi. Kaupungin kustannuskertykseen painetta luovat kunta-alan huomattava ansiokehitys ja tulevien vuosien korkeat investointimenot.

Korot nousivat negatiivisesta korkotasosta nopeasti 4 % tasolle. Korkojen nopeaa laskua ei ole näköpiirissä vaan korkotason ennakoidaan säilyvän 3-4% tasolla lähivuosina. Kajaani on hyödyntänyt kassavarojaan lainanoton sijasta vuoden 2023 aikana ja hillinnyt lainakannan kehitystä. Kaupungin lainasalkku on suojattu kattavasti koronvaihtosopimuksin ja mikäli lainakannan kasvua saadaan hillittyä tavoitteen mukaisesti korkomenojen kasvu on maltillista. Lainasalkkuun liittyy kuitenkin huomattava korkoriski, mikäli euribor-korot nousisivat yli 5 % tasoon tai lainakanta kasvaisi huomattavasti ennakoitua enemmän.

Sijoitustoimintaan liittyy aina riskejä ja riskinotto on välttämätöntä, jotta asetetut tuottotavoitteet voidaan saavuttaa pidemmällä tarkasteluvälillä. Varainhoidossa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä sijoitustoiminnan linjauksia ja kaupunginhallituksen hyväksymää sijoitussuunnitelmaa. Varainhankintaa ja sijoitustoimintaa seuraa kaupunginhallituksen alaisena toimiva konsernijaosto. Kaupunki pyrkii hallitsemaan sijoitustoiminnan kokonaisriskitasoa ja epävarmuustekijöitä hajauttamalla, sijoittamalla pääosin likvideihin tiheästi noteerattuihin arvopapereihin ja huomioimalla valuutta-, maa- ja toimialariskejä. Hajautusta tehdään sijoittamalla eri omaisuuslajeihin, sijoittamalla eri varainhoitajien sijoitustuotteisiin ja jakamalla sijoituksia erilaisiin instrumentteihin omaisuuslajien sisällä.

3.3 Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Operatiiviset riskit ovat tyypillisesti seurauksena tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä. Operatiiviset riskejä ovat esimerkiksi organisaatioon ja johtamiseen liittyvät riskit, tietoturvallisuusriskit, prosessiriskit, toiminnan keskeytysriskit, projekti- ja hanketoiminnan riskit, sopimus- ja vastuuriskit, varautumiseen ja kriisitilanteisiin liittyvät riskit, sekä lain vastaiseen toimintaan ja väärinkäyttöihin liittyvät riskit.

Keskeisimmät operatiiviset riskit ovat luonteeltaan henkilöstöriskejä ja ne liittyvät henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin, sekä osaavan työvoiman saatavuuteen. Henkilöstön sairastavuuden lisääntyminen ja mahdollinen poissaolojen kasvu voivat vaikeuttaa palvelutuotantoa. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit ovat pysyneet korkeina ja tulevilla suunnittelukaudella osaavan henkilöstön saatavuudessa voi ilmetä merkittäviä haasteita. Riski on edelleen korkea esimerkiksi perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen opettajien osalla ja edellä mainittujen lisäksi riski on kasvanut myös muiden ammattiryhmien osalta. Henkilöstön ikääntyminen ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä haasteita suunnitelmakaudella.

3.4 Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Kajaanin kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen. Vahinkoriskien hallintaan liittyy keskeisesti vakuutusturva, jonka on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Henkilöturvallisuuden liittyvät riskit voivat kohdistua sekä omaan oma henkilöstöön että kaupungin palveluiden piirissä oleviin asiakkaisiin. Henkilöturvallisuusriskit muodostuvat esimerkiksi tapaturmista, uhkatilanteista sekä asiakkaisiin liittyvistä turvallisuuspoikkeamista. Tapaturmat voivat kohdistua kaupungin henkilöstöön, luottamushenkilöihin, asiakkaisiin, oppilaisiin ja opiskelijoihin. Tyypillisesti nämä ovat erilaisia työhön, työmatkoihin tai opiskeluun liittyviä tapaturmia. Työtapaturmien varalle kaupungilla on lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, jota täydennetään vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella sekä matkavakuutuksella.

Tulipaloihin ja muihin suurvahinkoihin liittyvät riskit, ovat todennäköisyydeltään pieniä, mutta toteutessaan saattavat aiheuttaa vakavia vahinkoja ihmisille, ympäristölle, kiinteistöille sekä palvelutuotannolle. Riskiä hallitaan esimerkiksi kiinteistökohtaisten pelastussuunnitelmien ja säännöllisen harjoittelun avulla.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kaupungin toimintaan monella tavalla. Erilaiset sääni-ilmiöt voivat aiheuttaa kiinteistö-, henkilö ja omaisuusvahinkoja tai niistä voi seurata muita ylimääräisiä kustannuksia. Kovat pakkasjaksot, varsinkin pitkittyessään, voivat aiheuttaa lämmityskustannusten nousua. Lisäksi esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Kaupunki varautuminen häiriötilanteisiin perustuu varautumissuunnitelmaan.

Kaupungin vakuutusturva on kilpailutettu vuonna 2020 ja uudet vakuutussopimukset astuivat voimaan pääosin 1.1.2021. Kilpailutuksen yhteydessä on pyritty varmistamaan vakuutusten riittävä kattavuus suhteessa hyväksytyyn riskitasoon. Vakuutusturvan kattavuutta on arvioitu vuoden 2023 aikana.

4 TALOUSSUUNNITTELU

4.1 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kaupunkikonsernin taloustavoitteet. Talousarvion valmistelusta vastaa hallitus sekä kukin toimielin omalla tehtävällä alueellaan. Liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta. Kajaanin kaupungin tytäryhteisöille on asetettu omistajapoliittisissa linjauksissa (kv 13.2.2023 § 5) toimintaa ohjaavia tavoitteita.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnantehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Talouden suunnittelussa lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoitujen talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä muut toimintaympäristön muutokset. Talousarviossa ja -suunnitelmassa otetaan huomioon koko kuntakonserni niin, että tytäryhteisöjen toiminta ja talous kytketään tavoitteiden avulla tiiviisti kunnan strategiaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kaupungin tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talouden tasapaino sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Tämä edellyttää kuntakonsernin riskienhallinnan toimivuutta ja huomioon on otettava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkaalleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi.

Eriyisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikommalla ja jos ne ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet säädetyt raja-arvot. Arviointimenettely voidaan aloittaa jos:

- Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.
- Tai seuraavat neljä tunnuslukua yhdessä:
  1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.
  2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
  3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
  4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumavertailussa.

Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa alla oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmasta. Käyttötalousosassa asetetaan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

4.2 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Lakisääteinen talousarviositovuus koskee valtuuston hyväksymiä toiminnan tavoitteita sekä määrärahoja ja tuloarvioita. Muun toimielimen käyttösuunnitelmassa asettamat osatavoitteet, osamäärärahat ja osatuloarviot sitovat toimielimen alaista viranhaltijaa ja työntekijää samalla tavoin kuin muukin toimielimen tekemä päätös.

Talousarvion sitovuus on oikeudellisesti vahvempi kuin taloussuunnitelman. Taloussuunnitelma on kuitenkin kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja. Voimassa oleva taloussuunnitelma ohjaa talousarviovalmistelua. Siitä saa poiketa vain perustellusta syystä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1) Käyttötalousoosan talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimialatasolla seuraavasti:

- tulokorteissa esitetyt toiminnalliset tavoitteet
- käyttötalouden osalta toimialan toimintakate

2) Tuloslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustuottojen ja -kulujen erotus
- poistoeron muutos
- varausten muutos
- rahastojen muutos

3) Rahoituslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- talousjohtajalla on lyhytaikaisen rahoituksen otto-oikeus 50 miljoonaa euroa saakka.

4) Investointiosa on sitova hankeryhmittäin tai hankkeittain seuraavasti:

- maa- ja vesialueet: nettomenot
- talonrakennus (yli 1 milj. euron kohteet): hankekohtaiset nettomenot
- talonrakennus (alle 1 milj. euron kohteet): hankeryhmän nettomenot
- muut rakennushankkeet: hankeryhmän nettomenot
- kiinteät rakenteet ja laitteet: hankeryhmän nettomenot
- irtain omaisuus: toimialakohtaiset nettomenot

Hankkeissa, joiden sitovuustaso on hankeryhmäkohtainen, lautakunta voi päätöksellään siirtää määrärahaa kohteelta toiselle.

Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan pääsääntöisesti käyttötalouteen.

5) Liikelayhteisöjen sitovat tavoitteet on esitetty liikelayhteisöjen tulokorteissa.

Liikelayhteisöjen investoinnit ovat sitovia nettomenojen osalta.

6) Tytäryhteisöjen yleistavoitteena on pyrkimys mahdollisimman hyvään taloudelliseen tulokseen. Tytäryhteisöjen tavoitteet on esitetty tulokorteissa.

7) Kuntayhtymien sitovat tavoitteet:

Kainuun liitto

- osuuksia vastaava peruspääoman korko

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä

- osuuksia vastaava peruspääoman korko.

4.3 Tilivelvollisuus

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi, päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistensa toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupungin toimielinten jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tulosalueen johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimielinten tehtäväalueella itsenäisestä tulos-/vastuualueesta vastaavat viranhaltijat). Tilivelvollisten määrittäminen kuuluu Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta pyytää vakiintuneen käytännön mukaan asiasta tilintarkastajan ja kaupunginhallituksen lausunnot, ennen kuin asia viedään tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2023 tilivelvolliset on määrätty kaupunginvaltuuston kokouksessa 13.2.2023 § 3.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että

- viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi
- viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus
- viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset viranhaltijat, tilanne 10/2023

Konsernipalvelut- toimiala:

Kaupunginjohtaja Jari Tolonen

Hallintojohtaja, kaupunginlakimies Tuija Aarnio

Talousjohtaja Joni Partanen

Henkilöstöjohtaja Jyrki Komulainen

Kehitysjohtaja Risto Hämäläinen
Tietohallintojohtaja Kari Myöhänen
Työllisyyspäällikkö, työllisyysjaoston esittelijä Milla Tikkanen
Hyvinvointikoordinaattori, osallisuus- ja hyvinvointijaoston esittelijä Veera Lintula

Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtaja Tuija Vuorinen
Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtaja Juha Nurminen
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen Anni Miettunen
Kainuun ammattiopiston rehtori Anu Kuosmanen
Kajaanin lukion rehtori Kaisa Polvinen

Sivistystoimiala:

Sivistysjohtaja, kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tuloalueen johtaja Mari Lyyra
Varhaiskasvatuksen tuloalueen johtaja Mika Tiihonen
Vs. perusopetuksen tuloalueen johtaja Kalle Komulainen
Vuolijoen aluelautakunta:
Aluelautakunnan esittelijä/aluesihteri Sirpa Pöppönen

Ympäristötekniinen toimiala:

Tekninen johtaja Jussi Heikkinen
Toimitilapäällikkö Markku Haverinen
Suunnittelupäällikkö Jari Kauppinen
Kaupungininsinööri Matti Nousiainen

5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS

5.1 Kajaanin kaupungin talous 2024–2026

Verotulot

Kajaanin kaupungin verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa laatimiin ennusteisiin.

Kajaanin kaupungin vuoden 2024 talousarvio perustuu 8,4 tuloveroprosenttiin. Verotuloja arvioidaan saatavan yhteensä 83,3 miljoonaa euroa, josta tuloverojen osuuden arvioidaan olevan noin 62,8 miljoonaa euroa.

Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 8,5 miljoonaa euroa. Yhteisöverojen arviossa on huomioitu ennakkolliset yhteisöveron verovuoden 2024 kuntakohtaiset jako-osuudet, joiden mukaan Kajaanin kaupungin yhteisöveron jako-osuus kasvaa 44 % vuodesta 2023.

Kiinteistöverotuloja arvioidaan kertyvän noin 12,0 miljoonaa euroa vuonna 2024. Hallitusohjelman mukaisesti maapohjan veroprosentin alaraja korotettaisiin nykyisestä 0,93:sta 1,30:aan. Maapohjan veroprosentti eriyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti yleisestä kiinteistöveroprosentista, jonka vaihteluväli säilyisi nykyisenä 0,93–2,00 prosenttina. Maapohjan veroprosentin ylärajana olisi samoin 2,00.

Kiinteistöveroprosentit pysyvät samalla tasolla kuin vuonna 2023. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2024 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti	1,10
- eritetty: maapohjan kiinteistöveroprosentti	1,30
- vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti	0,55
- muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,55
- rakentamaton rakennuspaikka	4,10
- voimalaitosten veroprosentti	3,10
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,10.

Taloussuunnitelmavuosien verotulojen arvio perustuu Kuntaliiton Kajaanin kaupungin kuntakohtaiseen ennusteeseen 10/2023. Kiinteistöverotuskertymää voi kasvattaa suunnitelmavuosina mahdollisesti toteutuvat tuulivoimapaistot.

Tämänhetkisen arvion mukaan verotuloja saadaan yhteensä vuonna 2025 84,8 milj. euroa ja vuonna 2026 86,2 milj. euroa.

Valtionosuudet

Vuoden 2024 arviot valtionosuuksista perustuvat Kuntaliiton, Valtiovarainministeriön ja Opetus- ja kulttuuriministeriön ennakkotietoihin. Valtionosuuksia arvioidaan saatavan noin 48,7 miljoonaa euroa. Valtionosuudet kohdistuvat siten, että peruskaupungille kohdistuu arviolta 14,9 miljoonaa euroa, Koulutusliikelaitokselle 33,8 miljoonaa euroa.

Arvion mukaan valtionosuuksia saadaan yhteensä vuonna 2025 56,7 milj. euroa ja vuonna 2026 56,4 milj. euroa. Kajaanin kaupungin saamista valtionosuuksista suurin osa kohdistuu jatkossa Koulutusliikelaitoksen järjestämiin palveluihin, jotka on arvioitu vuoden 2024 tasoisina. Vuoden 2025 alusta TE-toimistot siirtyvät kuntien vastuulle, mikä lisää tulevien vuosien valtionosuuksia merkittävästi.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän noin 29,9 miljoonaa euroa. (TA 2023: 36,4 milj. euroa). Toimintatuottojen lasku edelliseen vuoteen nähden johtuu vastaanottokeskustoiminnan siirtymisestä yksityiselle palveluntuottajan järjestettäväksi.

Toimintakulut

Toimintakulut ovat noin 158,9 miljoonaa euroa (TA 2023: 159 milj. euroa).

Henkilöstökuluja kertyy 95,5 milj. euroa (60 % toimintakuluista), palveluiden ostoja 34,9 milj. euroa (22 %), aineita, tarvikkeita ja tavaroita 15,8 milj. euroa (10 %), avustuksia 5,8 milj. euroa (3,6 %) ja muita toimintakuluja 6,8 milj. euroa (4,3 %).

Toimintakulujen suunnittelussa on otettu täysimääräisesti huomioon talouden sopeuttamissuunnitelman 2023–2026 taloudelliset vaikutukset.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut ovat noin 95,5 milj. euroa (TA 2023: 93,5 milj. euroa). Sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot ovat noin 34,9 milj. euroa (TA 2023: 34,4 milj. euroa).

Toimintakate

Toimintakate on noin -94,6 milj. euroa (TA 2023: -88,1 milj. euroa).

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot ja – kulut ovat yhteensä noin 8,6 miljoonaa euroa (TA 2023: 8,0 miljoonaa euroa). Rahoitustuottojen ja -kulujen suunnittelussa ei ole otettu huomioon mahdollisia sijoitustoiminnan tuloutuksia tai arvonalentumisia. Pääosin rahoitustuotot pysyvät samalla tasolla myös suunnitelmavuosien 2025–2026 osalta. Korkomenojen ennakoidaan kasvavan suunnitelmavuosina, mikäli lainakanta kasvaa ja korkojen kehitys vastaa viimeisimpiä markkinoiden korkoennusteita.

Vuosikate sekä poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate on 12,2 miljoonaa euroa (TA 2023: 17,2 miljoonaa euroa). Poistot ovat 16,6 milj. euroa (TA 2023: 17,8 miljoonaa euroa). Vuosikatteen arvioidaan nousevan suunnitelmavuosina 2025–2026. TE-uudistuksen vaikutus tulee olemaan merkittävä, mutta kokonaisvaikuttavuuden arviointi on vielä kesken.

Tilikauden alijäämä

Vuoden 2024 talousarvio on alijäämäinen -2,9 miljoonaa euroa (TA 2023: -1,7 miljoonaa euroa). Peruskaupungin osalta alijäämä on -4,9 miljoonaa euroa.

Arvion mukaan suunnitelmakauden 2025–2026 loppuun mennessä ei vielä saavuteta talouden tasapainoa ja tilikaudet toteutuvat alijäämäisinä.

Verorahoituspohjan kehittämiseen liittyy epävarmuustekijöitä. Verotulojen ennakoidaan syksyn 2023 enusteiden mukaan kasvavan vuosina 2025–2026 vuoden 2024 tasosta. Talouden taantuman tai vähintään mahdollisen matalasuhdanteen ennakoidaan hidastavan Suomen talouskehitystä ja talouden ja työllisyyden kehitys vaikuttaa verotulojen kertymin kuntatasolla.

Talouden sopeuttamisen tarve jatkuu tulevina vuosina. Talouden sopeuttamissuunnitelman 2023–2026 toimeenpaneminen täysimääräisesti suunnitelmien mukaan on tarpeen ja uusien keinojen etsimistä on tarkasteltava vuosittain. Palvelutasojen ja palvelurakenteiden laajuutta on arvioitava ja tulopohjan vahvistamista on tarkasteltava.

Talouden sopeuttamissuunnitelma 2023–2026

Talouden sopeuttamissuunnitelma 2023 - 2026 yhteensä

Yksikkö	2023	2024	2025	2026	Kaikki yhteensä
Konsernipalvelut	425 000	150 000	105 000	150 000	830 000
Sivistystoimiala	264 000	463 159	782 583	1 106 504	2 616 246
Ympäristötekniinen toimiala	83 875	103 875	143 875	153 875	485 500
Koulutusliikelaitos	45 000	0	180 000	45 000	270 000
Kajaanin Mamselli	60 000	15 000	45 000	75 000	195 000
Kajaanin Vesi	0	0	0	0	0
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos vaikutus	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000
Yhteensä	897 875	752 034	1 276 458	1 550 379	4 476 746
Kouluverkon säästöt yhteensä aikajaksolla 2023 - 2026:					
Teppana	4 079 090				
Soidinsuo	2 758 230				
Yhteensä	6 837 320				

Lisäksi säästyy investointikustannukset Soidinsuo (6-9 milj. €) ja Teppana (8 milj. €)

Talouden sopeuttamissuunnitelma sisältää euromääräisiä tavoitteita ja toimintatapojen uudistamiseen liittyviä tavoitteita. Toimintatapojen uudistamiseen liittyviin tavoitteisiin ei pystytä määrittämään tavoite-euroja tarkasti. Talousarvion laadinnan yhteydessä vuosittain tavoitteet tarkastellaan ja asetetaan euromääräiset tavoitteet.

Investoinnit

Nettoinvestoinnit vuodelle 2024 ovat yhteensä 20,2 miljoonaa euroa. Peruskaupungin osuus investoinneista on noin 15,8 miljoonaa euroa ja liikelaitosten osuus noin 4,4 miljoonaa euroa.

Nettoinvestoinnit suunnittelukaudella 2025–2026 ovat 20,2 miljoonaa euroa vuonna 2025 ja 18,3 milj. euroa vuonna 2026.

Lainat

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) lainamäärän 31.12.2023 arvioidaan olevan 121,0 miljoonaa euroa, eli noin 3 332 euroa/asukas.

Vuoden 2024 talousarviossa lainamäärän on arvioitu kasvavan 8 miljoonaa euroa. Mikäli arvio toteutuu, on lainamäärä vuoden 2024 lopussa noin 129 miljoonaa euroa (rahoituslaitoksista otetut lainat). Lainamäärä on tällöin noin 3 552 euroa/asukas. Lainamäärän kasvua voidaan hillitä käyttämällä kassavaroja ja mahdollisia sijoitustoiminnan tuottoja.

Lainakanta ei saa ylittää suunnittelukaudella vuoden 2026 loppuun asti vuoden 2022 lainakannan tasoa 138 miljoonaa euroa. Tulorahoituksen tulee riittää vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoituksen riittävyttä mitataan rahoituslaskelman lainanhoitokatetunnusluvun arvolla ja tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Lainanottoon liittyvä ratkaisuvälä

Talusojohtaja päättää kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamisesta (hallintosääntö 28 §). Talousarviolainan ottamiseen liittyvät rajat on esitetty talousarvion rahoituslaskelmassa.

Talusojohtajalla on oikeus ottaa tarvittaessa lyhytaikaista lainaa, jonka ottovaltuus vuonna 2024 on 50,0 miljoonaa euroa.

5.2 Kajaanin kaupungin tuloslaskelma 2024

Kajaanin kaupungin tuloslaskelma

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KAJAANIN KAUPUNKI					
TOIMINTATULOT	105 309 807	104 764 486	99 607 323	99 417 814	99 703 214
Myyntitulot	40 167 733	35 430 302	31 201 635	31 513 484	31 809 884
Maksutulot	3 437 549	3 300 090	2 889 102	2 946 000	2 981 000
Tuet ja avustukset	38 332 845	39 190 460	37 979 363	37 324 574	37 033 574
Muut toimintatuotot	23 371 680	26 843 634	27 537 223	27 633 756	27 878 756
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	797 947	867 234	619 360	619 000	619 000
TOIMINTAMENOT	-343 997 727	-193 765 014	-194 830 605	-202 655 699	-202 642 979
Henkilöstömenot	-98 245 212	-93 567 940	-95 537 416	-97 012 770	-96 904 850
Palvelujen ostot	-198 478 516	-50 696 752	-52 109 232	-55 057 522	-55 215 722
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 452 144	-16 423 160	-16 249 794	-15 041 470	-14 956 570
Avustukset	-7 490 602	-7 832 200	-5 809 900	-10 459 124	-10 359 124
Muut toimintamenot	-25 331 253	-25 244 962	-25 124 263	-25 084 813	-25 206 713
TOIMINTAKATE	-237 889 974	-88 133 294	-94 603 922	-102 618 885	-102 320 765
VEROTULOT	155 117 352	84 471 000	83 342 000	84 761 000	86 216 000
VALTIONOSUUDET	92 163 340	12 779 491	14 914 962	23 227 511	22 923 524
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	3 603 890	8 041 000	8 556 300	8 424 864	8 661 864
Korkotulot	492 106	95 000	100 000	305 000	655 000
Muut rahoitustulot	18 976 395	11 116 489	10 957 436	10 728 000	10 728 000
Korkomenot	-1 713 195	-1 839 000	-1 535 000	-1 640 000	-1 753 000
Muut rahoitusmenot	-14 151 416	-1 331 489	-966 136	-968 136	-968 136
VUOSIKATE	12 994 608	17 158 197	12 209 340	13 794 490	15 480 623
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-15 210 218	-17 753 520	-16 636 902	-17 061 624	-17 142 624
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 666 615	-17 753 520	-16 636 902	-17 061 624	-17 142 624
Arvonalentumiset	-543 603				
SATUNNAISET ERÄT	1 852 299				
Satunnaiset tulot	1 852 299				
TILIKAUDEN TULOS	-363 311	-595 323	-4 427 562	-3 267 134	-1 662 001
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	433 469	-504 338	-11 293 203	667 521	667 521
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	176 999	700 000	12 850 000	800 000	800 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	51 566	19 335	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	298 723	-380 325	-2 870 764	-1 799 613	-194 480
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatulot / Toimintamenot %	30,7 %	54,3 %	51,3 %	49,2 %	49,4 %
Vuosikate / Poistot %	85,4 %	96,6 %	73,4 %	80,9 %	90,3 %
Vuosikate, euro/asukas					
Kertynyt yli-/alijäämä	298 723	-81 602	-2 952 367	-1 881 215	-2 075 695

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) tuloslaskelma 2024

Liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen (ulkoiset erät)

	TA 2024 Peruskunta	TA 2024 Liikelaitokset	Eliminoinnit Peruskunta	Eliminoinnit Liikelaitokset	TA 2024 Peruskunta ja liikelaitokset vhteensä
TOIMINTATUOTOT	37 563 551	62 043 772	-19 493 891	-16 452 089	63 661 343
Myyntituotot	4 761 233	26 440 402	-1 150 475	-16 452 089	13 599 071
Maksutuotot	2 877 102	12 000	-1 377		2 887 725
Tuet ja avustukset	2 555 455	35 423 908			37 979 363
Muut toimintatuotot	27 369 761	167 462	-18 342 039		9 195 184
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	619 360				619 360
TOIMINTAKULUT	-137 720 316	-57 110 289	22 700 536	13 245 444	-158 884 625
Henkilöstökulut	-66 562 272	-28 975 144			-95 537 416
Palvelujen ostot	-37 226 067	-14 883 165	8 191 564	8 971 547	-34 946 121
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 558 359	-5 691 435	440 830		-15 808 964
Avustukset	-5 764 900	-45 000			-5 809 900
Muut toimintakulut	-17 608 718	-7 515 545	14 068 142	4 273 897	-6 782 224
TOIMINTAKATE	-99 537 405	4 933 483	3 206 645	-3 206 645	-94 603 922
VEROTULOT	83 342 000				83 342 000
VALTIONOSUUDET	14 914 962				14 914 962
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	9 386 436	-830 136	-827 636	827 636	8 556 300
Korkotuotot	100 000				100 000
Muut rahoitustuotot	10 954 436	3 000	-827 636		10 129 800
Korkokulut	-1 535 000				-1 535 000
Muut rahoituskulut	-133 000	-833 136		827 636	-138 500
VUOSIKATE	8 105 993	4 103 347	2 379 009	-2 379 009	12 209 340
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-13 700 041	-2 936 861			-16 636 902
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 700 041	-2 936 861			-16 636 902
TILIKAUDEN TULOS	-5 594 048	1 166 486	2 379 009	-2 379 009	-4 427 562
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	673 275	883 522			1 556 797
Poistoeron muutos	-11 676 725	383 522			-11 293 203
Varausten muutos	12 850 000				12 850 000
Rahastojen muutos	-500 000	500 000			
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-4 920 772	2 050 008	2 379 009	-2 379 009	-2 870 764

Peruskaupungin tuloslaskelma 2023–2026

(sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kajaanin kaupunki ilman liikelaitoksia					
TOIMINTATULOT	45 576 265	43 102 943	37 563 551	37 418 821	37 722 821
Myyntitulot	15 038 012	9 544 579	4 761 233	4 798 084	4 813 084
Maksutulot	3 350 730	3 232 790	2 877 102	2 946 000	2 981 000
Tuet ja avustukset	4 115 491	3 613 555	2 555 455	2 040 981	2 049 981
Muut toimintatuotot	23 072 034	26 712 019	27 369 761	27 633 756	27 878 756
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	797 947	867 234	619 360	619 000	619 000
TOIMINTAMENOT	-291 165 349	-138 438 396	-137 720 316	-146 052 572	-146 332 572
Henkilöstömenot	-71 199 522	-65 046 940	-66 562 272	-68 217 143	-68 249 143
Palvelujen ostot	-184 657 467	-36 617 061	-37 226 067	-39 103 722	-39 295 722
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 398 568	-10 697 091	-10 558 359	-10 636 470	-10 651 570
Avustukset	-7 462 677	-7 787 200	-5 764 900	-10 414 124	-10 314 124
Muut toimintamenot	-18 447 115	-18 290 104	-17 608 718	-17 681 113	-17 822 013
TOIMINTAKATE	-244 791 137	-94 468 220	-99 537 405	-108 014 751	-107 990 751
VEROTULOT	155 117 352	84 471 000	83 342 000	84 761 000	86 216 000
VALTIONSUUDET	92 163 340	12 779 491	14 914 962	23 227 511	22 923 524
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	4 806 900	9 266 489	9 386 436	9 255 000	9 542 000
Korkotulot	492 013	95 000	100 000	305 000	655 000
Muut rahoitustulot	18 963 125	11 112 989	10 954 436	10 725 000	10 725 000
Korkomenot	-1 713 195	-1 839 000	-1 535 000	-1 640 000	-1 703 000
Muut rahoitusmenot	-12 935 043	-102 500	-133 000	-135 000	-135 000
VUOSIKATE	7 296 455	12 048 760	8 105 993	9 228 760	10 690 773
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-12 032 926	-14 700 679	-13 700 041	-14 051 000	-14 061 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 640 362	-14 700 679	-13 700 041	-14 051 000	-14 061 000
Arvonalentumiset	-392 564				
SATUNNAISET ERÄT	1 852 299				
Satunnaiset tulot	1 852 299				
TILIKAUDEN TULOS	-2 884 173	-2 651 919	-5 594 048	-4 822 240	-3 370 227
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	19 335	-339 660	-11 676 725	301 200	301 200
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	176 999	700 000	12 850 000	800 000	800 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	8 679	-645 765	-500 000	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 679 160	-2 937 344	-4 920 772	-3 721 040	-2 269 027
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatulot / Toimintamenot %	15,7 %	31,3 %	27,4 %	25,7 %	25,9 %
Vuosikate / Poistot %	60,6 %	82,0 %	59,2 %	65,7 %	76,0 %
Vuosikate, euro/asukas					
Kertynyt yli-/alijäämä	-2 679 160	-5 616 504	-10 537 276	-9 337 544	-11 606 571

Tunnusluvut

$Toimintatulot \% toimintakuluista = 100 \times \text{toimintatulot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa maksurahoituksen osuuden toimintamenojen kattamisesta. Tunnuslukua voidaan tulkita siten, että maksurahoituksen osuuden kasvu vahvistaa kunnan tulorahoitusta. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että kunnan tulee kyetä rahoittamaan vuosikatteella keskimääräiset poistonalaisten tuotantovälineiden investoinnit.

$Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista = 100 \times \text{vuosikate} / \text{keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno}$

Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno määräytyy talousarvion laadintavuotta edeltävän tilipäätösvouden, kuluvan talousarviovuoden ja laadittavan talousarvion ja suunnitelman poistonalaisten investointien omahankintameno keskimäärästä. Omahankintameno on investoinnin hankintameno ja siihen saadun rahoitusosuuden erotus.

Kun tunnusluvun arvo on 100 prosenttia tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulorahoituksen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa heikompi.

5.3 Kajaanin kaupungin rahoitusosa

Kaupungin ja liikelaitosten rahoituslaskelmien yhdistelmä 2024

RAHOITUSOSA 1000 €	Yhteensä	Kajaanin kaupunki	Liikelaitokset
Toiminnan rahavirta	12 209	8 106	4 103
Vuosikate	12 209	8 106	4 103
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0
Investointien rahavirta	-20 213	-15 755	-4 458
Investointimenot	-20 213	-15 755	-4 458
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 517	-8 162	-355
Rahoituksen rahavirta	8 325	8 200	125
Lainakannan muutokset	8 200	8 200	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 200	22 200	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 000	-14 000	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-192	38	-230
Investointien tulorahoitus %	60,4 %		
Lainanhoitokate	1,0		

Peruskaupungin rahoituslaskelma

TALOUS 1000 €	TP 2022	TA2023	TA2024 LTK	TA2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Vuosikate	-4 715	12 049	7 593	8 106	9 229	10 691
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0	0	0	0
Muut pakolliset vast.						
Toiminnan rahavirta	-4 715	12 049	7 593	8 106	9 229	10 691
Investointimenot	-18 370	-18 613	-15 755	-15 755	-16 429	-11 238
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	1 380	1 285			0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuotot	0					
Investointien rahavirta	-16 990	-17 328	-15 755	-15 755	-16 429	-11 238
Toiminnan ja investointien rahavirta	-21 705	-5 279	-8 162	-7 649	-7 200	-547
Antolainauksen saamiset	0					
Lainakannan muutokset	21 200	5 375	8 200	8 200	7 200	500
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36 000	21 500	22 200	22 200	23 000	17 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 800	-16 125	-14 000	-14 000	-15 800	-16 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0			0	0
Oman pääoman muutokset	0					
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0			0	0
Rahoituksen rahavirta	21 200	5 375	8 200	8 200	7 200	500
Vaikutus maksuvalmiuteen	-505	96	38	551	0	-47
TUNNUSLUVUT						
Investointien tulorahoitus %	-25,7 %	64,7 %	48,2 %	51,5 %	56,2 %	95,1 %
Lainanhoitokate	-0	0,7	0,5	0,6	0,5	0,6

Tunnusluvut

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainanakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen

vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Työ- ja virkaehtosopimukset

Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset takaavat tasa-arvoiset ja oikeudenmukaiset palvelussuhteen ehdot. Valtakunnallisilla virka- ja työehtosopimuksilla sovitaan muun muassa palkkojen sekä työaikojen perusteista. Asiaa täydentävät paikalliset työ- ja virkaehtosopimukset.

Kunta-alan sopimuksia ovat: Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES, Sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimus SOTE-sopimus, Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES, Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus TS, Kunnallisen tuntipalkkaisten virka- ja työehtosopimus TTES ja Kunnallinen näyttelijöiden työehtosopimus.

Kajaani-sopimus

Kajaanin kaupungin työnantajan edustajat ja henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ovat kirjanneet henkilöstöjohtamisen yhteisen tahtotilan Kajaani-sopimukseen. Sopimussopuolilla on ollut yhteinen näkemys ja sitoumus palvelutuotannon rakenteellisten muutosten toteuttamiseen.

Kajaanin kaupungin toiminta, talous ja henkilöstö mitoitetaan niin, että kaupungin strategiset näkökulmat, palvelujen vaikuttavuus ja laatu, asiakastyytyväisyys, prosessien sujuvuus, taloudellisuus sekä henkilöstön tuloksellisuus ovat tasapainossa keskenään. Talousarvion tasolla tehtävien rakenteellisten muutosten henkilöstövaikutukset selvitetään erikseen.

Työyhteisöissä, työtavoissa, työn organisoinnissa ja organisaatiossa tapahtuu koko ajan muutoksia. Sitoutumisen kannalta on välttämätöntä, että asiat käsitellään yhteistoiminnallisesti. Työntekijöillä ja viranhaltijoilla on oikeus ja velvollisuus osallistua prosesseihin, joilla haetaan uusia tapoja ja menetelmiä sekä uudenlaista työn organisointia. Kajaani-sopimus on voimassa toistaiseksi.

Henkilöstöohjelma 2023–2026

Nykyinen Henkilöstöohjelma on voimassa vuosina 2023–2026. Henkilöstöohjelman kantava teema on myönteinen henkilöstökokemus. Henkilöstöstrategisina painopisteinä ovat tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus, yhteistyö- ja vuorovaikutuksen kehittäminen, johtaminen ja esihenkilötyö sekä työhyvinvointi ja työkykyjohtaminen. Huomiota kiinnitetään myönteiseen työnantajakuvaan sekä pito- ja vetovoimaan.

Kajaanin kaupungin toimialojen ja liikelaitosten henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeet kartoitetaan vuosittain, ja ne käsitellään henkilöstö- ja koulutus suunnitelman tekemisen yhteydessä. Toimialue- ja tulosyksikkökohtaiset toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita vastaavat osaamisen kehittämissuunnitelmat jalkautetaan kehityskeskustelun yhteydessä henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisesti.

Henkilöstösuunnittelu ja työntekijöiden rekrytointi

Henkilöstön määrän ja osaamisen tarvetta ennakoidaan proaktiivisella henkilöstösuunnittelulla toimialoilla ja liikelaitoksissa. Henkilöstöresurssin suunnittelu kytkeytyy kiinteästi palvelutuotannon suunnitteluun. Kajaanin kaupungin hyvinvoiva, osaava ja oikein mitoitettu henkilöstö tuottaa kaupunkilaisille hyvinvointia ja alueen kilpailukykyisyyttä lisääviä asiakaslähtöisiä palveluita. Henkilöstöresurssin suunnittelu konkretisoituu talousarviossa. Henkilöstöjohtaja käy toimialojen ja liikelaitosten johdon kanssa keskustelut henkilöstöresurssin suunnittelusta talousarvioprosessin yhteydessä.

Henkilöstösuunnittelutyöryhmä koordinoi henkilöstösuunnittelun yleisiä linjoja. Henkilöstösuunnittelutyöryhmään kuuluvat henkilöstöjohtaja (pj), hallintojohtaja, toimiala- ja liikelaitosjohtajat, henkilöstön kehittämispäällikkö, työhyvinvointipäällikkö, palvelussuhdepäällikkö sekä henkilöstösuunnittelija (sihteeri).

Talouden sopeuttamissuunnitelmassa vuosille 2023–2026 on määritelty toimiala- ja liikelaitoskohtaiset henkilöstömenosäästötavoitteet. Kun työntekijä jää eläkkeelle tai lähtee pois kaupungin palveluksesta, jokaisen avoinna olevan tehtävän kohdalla harkitaan toimialalla huolellisesti, voidaanko tehtävä jättää täyttämättä ja voidaanko työtehtävät hoitaa toisin. Uusien työntekijöiden/viranhaltijoiden palkkaamiseen haetaan lupa kirjallisesti toimialajohtajalta.

Eläköityvien määrä vuosittain (arvio)	2024	2025	2026
Kaupunginhallitus ja konsernipalvelut	6	2	7
Ympäristötekhninen toimiala	6	4	7
Sivistystoimiala	17	14	26
Kaupunki yhteensä	29	20	40
Kajaanin Vesi -liikelaitos	1	1	0
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	6	8	3
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	13	8	12
Liikelaitokset yhteensä	20	17	15
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	49	37	55

Eläköitymisennusteet pohjautuvat Kevan tietoihin (10/2023). Eläköityminen on lähivuosina voimakkainta opetus- ja kasvatusalalla.

Työyhteisön toimivuus on koko työyhteisön asia

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää koko henkilöstöltä jatkuvaa uudistumiskykyä, yhteistyötä, vuorovaikutusta sekä ajanmukaisia työ- ja toimintatapoja. Työyhteisön jokaisella jäsenellä tulee olla selkeä kuva työn merkityksestä kaupungin palvelutuotannon kokonaisuudessa.

Työkyvyn aktiivisen tuen toimintamalli on päivitetty vuonna 2023 yhteistyössä asiantuntijatahojen kanssa. Työntekijän työkykyä heikentäviin tekijöihin tartutaan varhaisessa vaiheessa, ennakoituna. Esihenkilön tulee tunnistaa työhyvinvointia ja työkykyä heikentävät tekijät riittävän ajoissa, ottaa ne puheeksi ja toimia yhteisten ohjeiden mukaan tilanteen korjaamiseksi. Vastuuta näissä asioissa on koko työyhteisöllä, työntekijällä itsellään ja työkavereilla, ja erityinen huolehtimisvelvollisuus on työnantajan edustajilla eli esihenkilöillä.

Työoloja ja niiden kehitystä seurataan yksikkötasolla säännöllisesti. Työyhteisökysely antaa tietoja työyhteisön toimivuudesta, johtamisesta, työyhteisön työkykytilanteesta sekä koetusta stressistä ja työnilosta. Kysely antaa myös ajankohtaista tietoa uusista kehittämisen haasteista työyhteisö- ja kaupungin tasolla.

Työyhteisön toimivuutta mitataan vuosittain tehtävällä työyhteisön toimivuuskyselyllä. Työyhteisökyselyn koordinoinnista vastaa työhyvinvointipäällikkö. Kyselyn tulosten perusteella työyksiköissä valitaan kehittämistoimenpiteet ja aikataulut, joista vastaa työyksikön johto.

Kajaanin kaupungin maine työnantajana ja sujuvan arjen kaupunkina on keskeinen tekijä rekrytoinneissa. Työnantajakuva on osa Kajaanin kaupungin kaupunkikuvaa.

Työsuojelutoiminnalla varmistetaan ja edistetään työhyvinvointia

Työsuojelu on osa henkilöstövoimavarojen strategista johtamista. Työsuojelutoiminnan tavoitteena on edistää ja kehittää henkilöstöstrategiaan pohjautuvien johtamis- ja toimintatapojen avulla työn ja työympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä henkilöstön kokemaa työhyvinvointia.

Kuluva työsuojelun yhteistoimintakausi on käynnistynyt vuoden 2022 alusta. Työsuojelun yhteistoiminta on työnantajan ja henkilöstön vuorovaikutteista yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena on mahdollistaa työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan terveellisyyttä ja turvallisuutta koskevien asioiden käsittelyyn. Työsuojelun yhteistoiminnan tavoitteena on ehkäistä työn vaaroista ja haitoista aiheutuvia työn kuormitustekijöitä sekä edistää yksilö- ja yhteisötason työhyvinvointia.

Työolojen haittojen ja vaarojen selvittämisestä, riskien arvioinnista ja tarvittavista korjaustoimenpiteistä vastuu on työnantajalla. Työväline työn haittojen ja vaarojen selvittämiseen sekä riskien arviointiin on Kajaanin kaupungissa Granite-ohjelma, jonka avulla työyksiköissä esihenkilöiden johdolla ja yhteistyössä henkilöstön kanssa toteutetaan riskienarviointi- ja hallintaprosessi. Työn vaarat ja haitat on selvitettävä ja riskit arvioitava säännöllisesti ja aina työolosuhteiden muuttuessa.

Kajaanin kaupungin työsuojelun toimintaohjelmassa esitetään tavoitteet turvallisuuden ja terveellisyyden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi. Toimintaohjelmassa käsitellään työpaikan työolojen kehittämistarpeita ja työympäristöön liittyvien eri tekijöiden vaikutuksia. Työsuojelun toimintaohjelmassa selvitetään myös työsuojeluvastuut ja työsuojelun yhteistoiminnan järjestämistapa. Työsuojelun toimintaohjelma on päivitetty työsuojelun toimintakauden alussa alkuvuodesta 2022.

Vuotuisessa työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa esitetään työterveyshuollon yleiset tavoitteet sekä työpaikkojen olosuhteisiin perustuvat tarpeet ja tarvittavat toimenpiteet. Työkykyriskien hallinta ja työkyvyn edistäminen toteutuu työyhteistöissä aktiivisen toimintamallin mukaisesti yhteistoiminnassa esihenkilön ja työntekijän kesken. Esihenkilöiden ja työntekijöiden tukena työkyvyn riskien hallinnoimisessa sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi toimivat työterveyshuollon, Kelan ja Kevan palvelut.

Lain mukaisena työsuojelutoimikuntana toimii Kajaanin kaupungin yhteistyötoimikunta, jossa jäseninä ovat luottamushenkilöiden edustajat, kaupungin johto, henkilöstöjärjestöjen edustajat sekä työsuojelun yhteistoimintahenkilöt. Yhteistyötoimikunnassa käsitellään yleisellä tasolla työntekijöiden turvallisuuteen, terveyteen ja työkykyyn liittyviä asioita. Yhteistyötoimikunta tekee tarvittaessa esityksiä, joiden tavoitteena on mm. kehittää työoloja, työterveyshuoltoa ja työkykyä ylläpitävää toimintaa.

Henkilöstöraportti

Henkilöstötietoihin ja sen tunnuslukuihin perustuvan strategian ja toimintalähtöisen arvioinnin tavoitteena on saada aikaan kokonaiskuva henkilöstön tilasta ja kehityksestä sekä tunnistaa vastuut ja kehittämistä vaativat alueet. Henkilöstöön liittyviä keskeisiä tunnuslukuja seurataan säännöllisesti ja raportoidaan tarkemalla tasolla puolivuositain. Vuosittain tehdään henkilöstöraportti tilinpäätöksen yhteydessä. Raportointi on tärkeä osa tiedolla johtamista.

Henkilöstöjohtamista koskevia kaupungin ohjeita

- Henkilöstöohjelma
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Perehdyttämisohje
- Työsuojelun toimintaohjelma
- Epäasiallisen kohtelun ehkäisy

- Työkyvyn aktiivisen tuen toimintamalli
- Päihdeohjelma
- Kehityskeskusteluohje
- Lähtökeskusteluohje

Henkilötyövuodet 2022–2026, HTV2 (sis. vakinaiset, määräaikaiset, harjoittelijat ja oppisopimukset)

Henkilötyövuosi HTV2 = palkallisten palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365 suhteutettuna ko. ajanjaksoon (vähennetty palkattomat poissaolot viikkotyöajan mukaan)

Tulosalueittain	TP 2022	TA2023	TA 2024	<i>Muutos HTV2 TA2023- TA2024</i>	TS 2025	TS 2026
Kaupunginhallitus ja kaupunginjohto	5.3	3.0	3.0	0.0	3.0	3.0
Hallintopalvelut	36.9	34.4	33.3	-1.1	33.3	33.3
Henkilöstöpalvelut	15.2	14.5	15.3	0.8	14.3	14.3
Talous- ja hankintapalvelut	13.4	14.0	13.5	-0.5	12.5	12.5
Elinvoimapalvelut	40.1	38.9	38.9	0.0	98.9	98.9
Sivistyslautakunta	2.3	1.0	1.0	0.0	1.0	1.0
Varhaiskasvatus	366.3	360.3	378.8	18.5	375.0	371.0
Perusopetus	434.6	429.8	438.6	8.8	430.0	420.0
Kulttuuripalvelut	92.4	92.6	90.0	-2.6	90.0	90.0
Nuorisopalvelut	23.4	24.5	23.0	-1.5	23.0	23.0
Kaukametsä	83.7	73.6	73.2	-0.4	73.0	73.0
Ympäristötekniinen hallinto	1.4	2.5	1.5	-1.0	1.5	1.5
Maankäyttö, suunn. ja viranom.toim.	35.5	33.0	35.5	2.5	35.5	35.5
Kunnallistekniikka ja liikunta	72.5	73.5	73.5	0.0	73.5	72.5
Tilakeskus	44.0	50.0	49.0	-1.0	48.0	48.0
Kainuun pelastuslaitos	87.7			0.0		
Tukityöllistäminen	5.3	30.0	30.0	0.0	30.0	30.0
Kaupunki yhteensä	1360.0	1275.6	1298.1	22.5	1342.5	1327.5
Kajaanin Vesi –liikelaitos	19.3	19.3	19.0	0.3	19.0	19.0
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	159.0	156.0	162.0	-6.0	160.0	158.0
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	326.3	329.7	339.8	-10.1	331.0	331.0
Liikelaitokset yhteensä	504.6	505.0	520.8	-15.8	510.0	508.0
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	1864.6	1780.6	1818.9	-38.3	1852.5	1835.5

Taulukossa henkilötyövuodet on kohdistettu toimialoille työnjohdon mukaan. Kustannukset henkilöstökuiluista kohdennetaan toimialoille tehtävien mukaan.

Toimialoilla on tehty henkilöstöresurssisuunnittelu (HTV) osana palvelutuotannon kokonaissuunnittelua vuodelle 2024 ja suunnittelukaudelle.

Kaupungin ja liikelaitosten kokonaistarkastelussa henkilöstömäärä pienenee vuonna 2024 38,3 HTV:lla vuodesta 2023.

Valtion TE-palvelut siirtyvät kuntien hoidettavaksi 1.1.2025 lukien. Elinvoimapalveluihin siirtyy tuolloin liikkeenluovutuksella valtiolta henkilöstöä, mikä lisää Elinvoimapalveluiden henkilöstöä 60 HTV:n edestä.

Henkilöstöpalveluiden HTV-määrä sisältää myös pääluottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut.

Varhaiskasvatuksessa ja Perusopetuksessa on tarve perustaa uusia ryhmiä asiakasmäärien kasvun vuoksi vuonna 2024. Tämän jälkeen arvioidun asiakasmäärän pienentymisen myötä palvelutuotantoa sopeutetaan, mikä näkyy myös henkilöstön määrän vähenemisenä. Henkilöstöresurssin suunnittelussa otetaan huomioon henkilöstön eläköityminen.

7 KÄYTTÖTALOUS

7.1. Konsernipalvelut

Perustehtävät

Konsernipalvelut luovat elinvoimaa ja hyvinvointia kajaanilaisille sekä ohjaa ja tukee Kajaani-konsernia perustehtävässä onnistumisessa ja strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Konsernipalvelut-toimiala vastaa elinvoima-, henkilöstö-, hallinto- ja talouspalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä.

Toimintaympäristön muutos

Venäjän hyökkäys Ukrainaan, muut maailmanpoliittiset tapahtumat sekä Suomen liittyminen Natoon ovat muuttaneet turvallisuustilannetta. Kyberturvallisuuteen ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuviin mahdollisiin uhkiin on varauduttava entistä huolellisemmin.

Digitalisoituvaa maailmaa on entistä haavoittuvampi, datan keruu lisääntyy, teknologia muuttaa toimintatapoja, teknologian ymmärtäminen korostuu, se tuo myös esiarvoisuutta, tekoälysovellukset läpäisevät yhteiskunnan.

TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025. Kajaanin kaupunki toimii vastuukuntana Kainuukoillismaan työllisyysalueella. Alueeseen kuuluvat kaikki Kainuun kunnat sekä Kuusamon kaupunki ja Taivalkosken kunta.

Jatkuva osaamisen kehittäminen korostuu, etä- ja hybridityö muuttaa työmarkkinoita ja työelämän kohtaanto-ongelmat lisääntyvät.

Hyvinvoinnin haasteet kasvavat, huoltosuhde heikkenee ja väestö keskittyy yhä enemmän etelään ja kasvukeskuksiin.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Konsernipalvelut-toimiala valvoo ja ohjaa talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttamista kaupunkitasoisesti.

Kajaanin kaupungissa käynnistetään palveluverkkoselvityksen laatiminen, jossa tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon lisäksi näihin liittyviä tukipalveluita sekä muita erityisesti lapsille ja nuorille suunnattuja palveluita ja niiden laajuutta. Palveluverkkoselvityksen sisältö otetaan huomioon 2025 talousarvion valmistelussa ja toimenpiteet yhdistetään osaksi talouden sopeuttamissuunnitelmaa.

Talousarvion perustelut

Kajaanin kaupunki on mukana molemmissa hallituskauden suuralueiden kehitysohjelmissa, Pohjoisessa ohjelmassa ja Itä-Suomen kehittämissuunnitelmassa. Maakuntakeskuskaupunkina Kajaani tekee valtion kanssa hallitusohjelman mukaisen teemakohtaisen sopimuksen, jonka laajana tavoitteena on kilpailukykyyn ylläpitäminen ja kehittäminen.

Kaupungin tavoitteena on sopia Kainuun hyvinvointialueen kanssa strategisesta yhteistyöstä, jossa määritellään pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet niihin pääsemiseksi. Yhteistyö koskee mm. kaupungin ja

hyvinvointialueen yhteisiä tehtäviä (terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, alueen elinvoiman rakentaminen sekä vastuu alueen taloudellisesta kestävydestä) ja yhdyspintoja (esim. lasten, nuorten ja perheiden palvelut sekä työ- ja toimintakykyä tukevat palvelut, työllisyyden hoito, maahanmuutto ja kotoutuminen sekä varautuminen ja sisäinen turvallisuus).

Konsernipalvelut-toimiala tukee Kajaani-konsernin johtamista ja päätöksentekoa parantamalla ajantasaisen ja laadukkaan tiedon keräämistä, jalostamista ja analysointia.

Elinvoimapalveluiden päämääränä on Kajaanin vetovoiman ja pitovoiman ylläpitäminen ja lisääminen. Vuoden 2025 alusta alkaen elinvoimapalveluihin siirtyy merkittävä määrä henkilöresurssia Kainuun TE-toimistosta TE-palvelu-uudistuksen yhteydessä, kun kaupunki hoitaa vastuukuntana perustettavan Kainu-Koillismaan työllisyysalueen työvoimaviranomaisen tehtävät. Muutoksessa on tavoitteena suunnata resursseja erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden haasteeseen vastaamiseen.

Hallintopalveluissa edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta. Osallisuusohjelman tavoitteet vietään käytäntöön koko organisaatiossa. Vaikuttavaa hyvinvoinnin edistämistyötä tehdään vahvistamalla yhteistyötä järjestöjen, oppilaitosten, hyvinvointialueen, muiden yhteistyökumppaneiden sekä päättäjien ja viranhaltijoiden kesken.

Tietohallinnon tavoitteena on toiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja tarvittavien ICT-palvelujen tuottaminen eri sidosryhmille kyberturvallisuus huomioiden. Yhteistyötä koulutustoimialan organisaatioiden (KLL, KAMK ja sivistystoimiala) kanssa kehitetään, tavoitteena on turvata oppilaiden saatavuus globaalissa kilpailussa ja varmistaa digitaitojen kehittyminen ja saumaton polku varhaiskasvatuksesta korkeakouluasteelle. Toimijoiden välinen yhteistyösopimus päivitetään ja tavoitteet määritellään.

Henkilöstöpalveluissa jatketaan edelleen HR-perusprosessien kehittämistä ja hyödynnetään tehokkaasti uusia HR-järjestelmiä. Strategisessa henkilöstöjohtamisessa hyödynnetään säännöllisesti raportoitavaa tietoa. Kaupungin henkilöstön työhyvinvointityötä edistetään ja suunnitellaan useamman vuoden mittainen työhyvinvointihanke. Kaupunkiorganisaation rekrytointitoimintoja kehitetään edelleen. Henkilöstöpalveluissa tuetaan toimialoja ja liikelaitoksia henkilöstöohjelman (2023–2026), tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä työkyvyn aktiivisen tuen toimintamallin periaatteiden mukaisessa toiminnassa ja ohjelmien käyttöönotossa. Esihenkilötyötä tuetaan valmennuksilla.

Talouspalveluissa panostetaan taloushallinnon prosessien systemaattiseen kehittämiseen ja perustehtävien ja prosessien automatisointia jatketaan. Taloussuunnittelun järjestelmä ja -palveluratkaisu linjataan vuoden 2024 aikana ja talousraportointia kehitetään toimialojen ja liikelaitosten tiedolla johtamisen tarpeiden mukaisesti. Hankintapalveluissa toteutetaan hankintaohjelmaa 2023–2026 ja hankintojen paikallinen vaikuttavuus arvioidaan. Sijoitustoimintaa kehitetään yhdessä varainhoitajien kanssa ja sijoitussuunnitelmassa huomioidaan ilmastonmuutoksen vaikutukset sijoitustoimintaan.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa kaupunginjohtaja

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Tasapainoisella taloudella varmistamme kaupungin elinvoiman: talouden sopeuttamissuunnitelman toimeenpaneminen, ohjaus ja valvonta kaupunkitasoisesti	Talouden sopeuttamissuunnitelman euronääräisten tavoitteiden saavuttaminen	Säästöt ohjelman mukaan v. 2024 683 799 euroa
Kajaanin koulutuskeskittymän kehittäminen vetovoimaiseksi kampukseksi, joka houkuttelee opiskelijoita sekä yrityksiä ja koulutusympäristöstä hyötyviä muita toimijoita	Kajaanin kampus 2025-hankkeen toteuttaminen tavoitteena hankkeen jälkeen Suomen työelämälähtöisin kampus	Kampushankesuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen, kampuskeskuksen palvelujen rakentaminen, yrityskäytössä olevien tilojen lisääminen, oppilaitosten koulutusyhteistyön lisääntyminen
Game City Kajaanin toteuttaminen tavoitteena pelialan liiketoiminnan kasvattaminen	KAMK:n uusien pelialan koulutusavauksen käynnistyminen, pelialan yritystoiminnan lisääntyminen	Start up -yritysten tukimallin luominen, pelialan tapahtumien kasvattaminen, pelialan alkuvaiheen rahoitusratkaisujen etsiminen
Kajaanin datakeskusekosysteemin laajentaminen ja alan liiketoiminnan kasvattaminen	Uusien datakeskusoperaattorien ja kone-salien sijoittuminen Kajaaniin	CSC:n kanssa toteutetun Kajaanin datakeskusekosysteemihankkeen jatkotoimenpiteiden käynnistäminen, uuden kehityshankkeen käynnistäminen.
Koulutustaso nousee ja koulutus on vetovoimaista ja vaikuttavaa.	Uudet korkeakoulutasoiset koulutus-avaukset	Opetusalan tutkintoon/kelpoisuuteen johtavien koulutusten aloittaminen, teknologiaalojen koulutusten sekä muiden mahdollisten koulutusten valmistelu
Kajaanin Taidekampuksen luominen tukemaan kaupungin elinvoimaa ja mainetta	Kajaanin Taidekampuksesta tulee yksi keskeinen elementti lisäämään kaupungin vetovoimaa ja pitovoimaa, erityisesti nuorten osaajien parissa.	Taidekampuksen käynnistäminen sivistystoimialan, vapaan kulttuurikentän toimijoiden ja elinvoimapalvelujen kolmikantayhteistyönä
Kajaanin vetovoimatekijöiden sekä seudun ura- ja työmahdollisuuksien esiin nostaminen alueesta kiinnostuneille yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa	Markkinoinnin ja viestinnän näkyvyyden kattavuus: maksettu mainontaa ja ansaittu näkyvyys	Markkinoinnin ja viestinnän näkyvyyden kattavuus ylittää vuoden 2023 tason.
Kajaanin vetovoimatekijöiden sekä seudun ura- ja työmahdollisuuksien esiin nostaminen alueesta kiinnostuneille yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa	Osallistuminen seudun uramahdollisuuksia esille tuoviin tapahtumiin	5 kpl
Kajaanilaisten kuntakokeilun työttömien työnhakijoiden aktivointi kohti avoimia työmarkkinoita, yrittäjyyttä ja opintoja sekä työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin	Työttömien osuus työvoimasta	8,5 %
Kajaanilaisten kuntakokeilun työttömien työnhakijoiden aktivointi kohti avoimia työmarkkinoita, yrittäjyyttä ja opintoja sekä työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin	Työllistymiseen/yrittäjyyteen/opiskeluun päättäneiden työnhakijoiden määrä / kk	noin 45 / kk
Kajaanilaisten kuntakokeilun työttömien työnhakijoiden aktivointi kohti avoimia työmarkkinoita, yrittäjyyttä ja opintoja sekä työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin	% -virta yli 3 kk työttömyyteen ja 6 kk työttömyyteen	% -virta yli 3 kk työttömyyteen enintään 35 % ja 6 kk työttömyyteen enintään 15 %

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Kajaanilaisten kuntakokeilun työttömien työnhakijoiden aktivointi kohti avoimia työmarkkinoita, yrittäjyyttä ja opintoja sekä työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin	Kajaanin kuntakokeilun työttömien aktiivointiaste	noin 48 %
Kajaanilaisten kuntakokeilun työttömien työnhakijoiden aktivointi kohti avoimia työmarkkinoita, yrittäjyyttä ja opintoja sekä työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin	Työmarkkinatuen kuntaosuus vuodessa	2,2 milj. euroa
Kaupungin kansainvälisten rekrytointi- ja asettautumispalvelujen vakinaistaminen sekä tunnettuuden ja käytön lisääminen työnantajien parissa	Ulkomaisten työvoiman rekrytointia tukevien palvelujen työnantaja- ja henkilöasiakkaiden määrä	Suurempi kuin vuonna 2023
KAMK:n ulkomaalaisten opiskelijoiden tukeminen paikkakunnalle asettautumisessa ja sitoutumisessa	Alkukartoitusten laatiminen KAMK:n ulkomaalaisille opiskelijoille	Kartoitus vähintään 80 %:lle opiskelijoista
Opiskelijoiden sitouttaminen Kajaaniin: opiskelijamyönteisen Kajaanin toimenpiteet hakuvetoisuuden parantamiseksi, harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen aktivointi, myös kansainvälisten opiskelijoiden osalta, kesätyöpaikkaa tukevien palvelujen kehittäminen, muualla opiskelevien tavoittaminen ja sitouttaminen	KAMK:sta valmistuneiden työllistyminen alueelle	Yli 50 %
Saavutettavuuden varmistaminen	Reittilentoliikenteen pitkäjänteinen jatkuminen	Markkinaehtoisen tai ostoliikenteen lentoliikenteen jatkuminen ilman katkoja
Kajaanilaisten hyvinvointia edistetään hyvinvointisuunnitelman mukaan.	Hyte-kerroin	0,67 tai suurempi

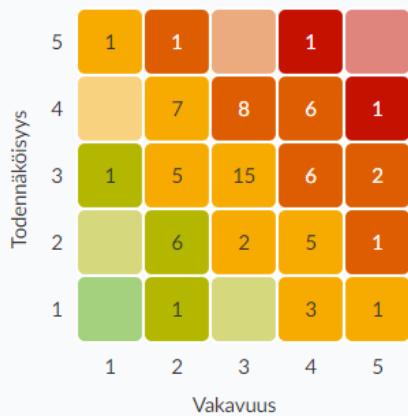
Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Edistämme niin luonnon, ihmisten kuin taloudellistenkin resurssien kestäväää käyttöä.	Vastuullisuuskriteerit hankinnoissa, kpl	Huomioidaan vähintään 10 hankinnassa

Riskit

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kymmenen merkittävintä riskiä:

☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	Kajaanin kaupungin talous ei ole pitkällä aikavälillä tasapainossa	20
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	Työvoimapula	20
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Henkilöstöpalvelut > Henkilöstöpalvelut	Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuottajan ja järjestelmien käyttöönotossa onnistuminen.	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	Rekrytointi: Osaavan työvoiman saatavuus Kajaanissa	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	TE-Palveluiden uudistukseen liittyvä rahoitusmallin muutoksesta aiheutuva epävarmuus	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Henkilöstöpalvelut > Henkilöstöpalvelut	Osaavan henkilöstön rekrytoinnissa onnistuminen ei vastaa kaikilta osin palvelutuotannon tarpeita (esim. VAKA, Mamselli).	16
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Talouspalvelut	Sijoitustoimintaan liittyvien riskien toteutuminen	15
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Elinvoimapaalvelut > Elinvoimapaalvelut	Lentoliikenteen loppuminen Kajaaniin	15
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Hankinnat	Epäonnistutaan hankinnan valmistelussa.	12
☐	Kajaanin kaupunki > Konsernipalvelut > Talouspalvelut > Hankinnat	Olemassa olevaa suorahankintasopimusta laajennetaan sopimuskauden aikana hankintalain vastaisesti.	12

Sisäinen valvonta

Valvonnankohde	Toimenpiteet
Kirjanpito ja maksuliikenne	Ostolaskujen asiatarkastamisen ja hyväksynnän asianmukaisuus ja ajantasaisuus tarkistetaan ja ostojen sopimuksenmukaisuuden tarkistamista jatketaan. Investointi- ja hankekirjausten ajantasaisuus varmistetaan.
Sopimushallinta	Vuonna 2023 toteutetun sisäisen tarkastuksen mukaisia toimenpiteitä toteutetaan.
Talousraportointi	Toteutetaan hankintojen paikallisen vaikuttavuuden arviointi.
Tietohallinto ja tietoturva	Käyttöoikeuksien hallintamalli kuvataan. Hankintaprosessia tarkennetaan huomioiden tietosuojan ja tietoturvan vaatimukset.
Henkilöstöasiat	Palkanlaskennan prosessi käydään läpi ja kuvataan yhdessä palveluntuottajan kanssa. Palkkojen oikeellisuus ja ajantasaisuus varmistetaan.

Konsernipalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kaupunginhallitus ja kaupunginjohto	5,3	3	3	3	3
Hallintopalvelut	36,9	34,4	33,3	33,3	33,3
Henkilöstöpalvelut	15,2	14,5	15,3	14,3	14,3
Talouspalvelut	13,4	14	13,5	12,5	12,5
Elinvoimapaalvelut	40,1	38,9	38,9	98,9	98,9
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	110,9	104,8	104	162	162

Konsernipalvelut -toimiala

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	6 470	7 130	2 418	2 418	2 423	2 427
Maksutuotot	2	1	1	1	0	0
Tuet ja avustukset	1 462	1 269	989	989	477	481
Muut toimintatuotot	486	160	161	161	161	161
Toimintatuotot	8 420	8 560	3 569	3 569	3 061	3 069
Henkilöstökulut	-9 074	-7 346	-6 856	-6 856	-7 559	-7 569
Palvelujen ostot	-160 007	-10 785	-11 153	-11 153	-13 158	-13 283
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-265	-252	-57	-57	-55	-55
Avustukset	-5 254	-5 841	-3 504	-3 504	-8 142	-8 142
Muut toimintakulut	-1 883	-1 766	-1 062	-1 062	-1 051	-1 063
Toimintakulut	-176 483	-25 990	-22 632	-22 632	-29 965	-30 112
TOIMINTAKATE	-168 063	-17 430	-19 063	-19 063	-26 904	-27 043
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-187	-462	-273	-273	-244	-244

Konsernin johto- ja demokratiapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	25	68	205	205	205	205
Tuet ja avustukset	134	2	15	15	15	15
Muut toimintatuotot	68	60	63	63	63	63
Toimintatuotot	227	130	283	283	283	283
Henkilöstökulut	-2 485	-527	-686	-682	-686	-686
Palvelujen ostot	-151 960	-2 637	-2 881	-2 881	-2 882	-2 882
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29	-7	-7	-7	-7	-7
Avustukset	-600	-484	-489	-489	-500	-500
Muut toimintakulut	-386	-173	-189	-189	-189	-189
Toimintakulut	-155 460	-3 828	-4 252	-4 248	-4 264	-4 264
TOIMINTAKATE	-155 233	-3 698	-3 969	-3 965	-3 981	-3 981
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-29	-29	-29	-29	0	0

Hallintopalvelut

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	1 095	919	953	953	954	954
Maksutuotot	2					
Tuet ja avustukset	519	559	369	369	330	333
Muut toimintatuotot	311	100	99	99	99	99
Toimintatuotot	1 927	1 578	1 421	1 421	1 383	1 386
Henkilöstökulut	-1 821	-1 797	-1 857	-1 842	-1 860	-1 865
Palvelujen ostot	-3 675	-3 125	-4 340	-4 340	-4 195	-4 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-49	-47	-28	-28	-28	-28
Muut toimintakulut	-630	-568	-576	-576	-577	-585
Toimintakulut	-6 175	-5 537	-6 801	-6 786	-6 660	-6 678
TOIMINTAKATE	-4 248	-3 959	-5 380	-5 365	-5 277	-5 292
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-157	.432	-151	-151	-152	-152

Henkilöstöpalvelut

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	307	300	256	256	260	260
Maksutuotot	0	1	1	1	0	0
Tuet ja avustukset	45	38	36	36	36	36
Toimintatuotot	352	339	293	293	296	296
Henkilöstökulut	-917	-896	-963	-947	-1 005	-1 010
Palvelujen ostot	-724	-894	-730	-730	-730	-735
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5	-3	-4	-4	-4	-4
Avustukset	-4	-3	-3	-3	-3	-3
Muut toimintakulut	-46	-48	-50	-50	-50	-51
Toimintakulut	-1 696	-1 844	-1 750	-1 734	-1 792	-1 803
TOIMINTAKATE	-1 344	-1 505	-1 457	-1 441	-1 496	-1 507
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	0	0	-46	-46	-46	-46

Talous- ja hankintapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	499	444	491	491	491	495
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	10	4	4	4	4	4
Muut toimintatuotot	94					
Toimintatuotot	603	448	495	495	495	499
Henkilöstökulut	-864	-845	-904	-904	-850	-850
Palvelujen ostot	-1 280	-1 021	-1 140	-1 140	-1 120	-1 235
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6	-2	-5	-5	-4	-4
Muut toimintakulut	-35	-36	-41	-41	-42	-45
Toimintakulut	-2 185	-1 904	-2 090	-2 090	-2 016	-2 134
TOIMINTAKATE	-1 582	-1 456	-1 595	-1 595	-1 521	-1 635
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	0	0	-46	-46	-46	-46

Elinvoimapalvelut

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	4 543	5 398	512	512	512	512
Tuet ja avustukset	755	666	566	566	93	93
Muut toimintatuotot	13	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	5 311	6 064	1 078	1 078	605	605
Henkilöstökulut	-2 987	-3 279	-2 499	-2 480	-3 157	-3 157
Palvelujen ostot	-2 369	-3 107	-2 048	-2 063	-4 231	-4 231
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-175	-193	-13	-13	-12	-12
Avustukset	-4 651	-5 355	-2 997	-3 012	-7 639	-7 639
Muut toimintakulut	-786	-941	-191	-205	-193	-193
Toimintakulut	-10 968	-12 875	-7 748	-7 773	-15 232	-15 232
TOIMINTAKATE	-5 657	-6 811	-6 670	-6 695	-14 627	-14 627

7.2. Vuolijoen aluelautakunta

Perustehtävät

Vuolijoen aluelautakunnan tehtävänä on vaikuttaminen Kajaanin kaupungin päätöksentekoon sekä kaupungin Vuolijoen osa-alueen kehittäminen. Aluelautakunnan toimialueena on aiemman Vuolijoen kunnan alue. Aluelautakunnalla on lausunto-oikeus kuntastrategiaan, talousarviovalmisteluun sekä asioihin, joiden ratkaisulla on huomattava vaikutus sen toimialueen asukkaiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin.

Aluelautakunta edistää toimialueensa kylien, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden keskinäistä yhteistyötä ja avustaa heitä kehittämis- ja investointihankkeissa sekä suunnittelee, arvioi, toteuttaa ja seuraa alueen kehittämishankkeita ja osallistuu tarvittaessa hankerahoitukseen ja rahoituksen hakemiseen. Aluelautakunta edistää toimialueensa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, hyvinvointia ja lähipalveluiden kehittymistä.

Aluelautakunta toteuttaa alueensa latujen ja kaukaloiden talvikunnossapitoa ostopalvelusopimuksella.

Toimintaympäristön muutos

Yleinen kustannusten nousu aiheuttaa talousarvioon korotuspaineen.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Lähipalveluiden kehittäminen ja järjestäminen toteutetaan yhteistyössä toimialueen yritysten, yhdistysten ja järjestöjen sekä kaupungin muiden yksiköiden kanssa. Kohdennetaan hankerahoitusta toimialueen kaupungin omistuksessa oleviin kohteisiin tai niiden läheisyydessä oleviin virkistys- ja liikunta-alueisiin, jotka parantavat kohteen käyttöastetta tai lähipalvelua. Ylläpito- ja ostopalvelusopimukset yritysten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa em. kohteissa vähentävät kaupungin tuottaman ylläpidon määrää ja tuottavat siten säästöä.

Talousarvion perustelut

Yhteistyön edistäminen

Tuetaan avustuksilla yhteisöjen toimintaa etenkin lapsiin ja nuoriin sekä nuoriin lapsiperheisiin kohdistuvissa hankkeissa ja tapahtumissa sekä asumisympäristöjen, lähiliikunta- ja virkistysalueiden ylläpidossa. Tavoitteena on tuottaa hyvinvointia ja lähipalveluita sekä nostaa olemassa olevien kunnallisten palveluiden käyttöastetta ja lisätä alueen elinvoimaa. Hankkeita, tapahtumia sekä lähiliikunta- ja virkistysalueita suunnitellaan ja toteutetaan eri yhteistyöryhmissä.

Kehittämis- ja investointihankkeet

Kehittämis- ja investointihankkeita kohdistetaan asuinalue, harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien kehittämiseen toiminta-alueella. Tavoitteena on ennallistaa, laajentaa ja monipuolistaa yhteisten alueiden sekä virkistys- ja liikunta-alueiden käyttömahdollisuuksia matkailun ja alueen elinvoiman näkökohdat huomioiden.

Kehittämismäärärahan käyttösuunnitelmaan nostettuja kohteita ovat Kuusirannan kalasataman muuttaminen venesatamaksi, Retkiluisteluradan välinevuokraamo, Önnkörin retkeilyalueen jatkokehittäminen, Vuolijoen kirkonkylän yleisurheilukentän ympäristön kehittäminen ja nuorten hanke. em. nuorten hanke toteutetaan kokonaisuudessaan aluelautakunnan hankkeena, Kuusirannan sataman, retkiluisteluradan välinevuokraamon ja Önnkörin retkeilyalueen hankkeiden toteutumista tuetaan.

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia edistetään jatkamalla tiimien ja hanketyöryhmien perustamista, jossa osallisina lautakunnan- ja järjestöjen edustajia, nuorisosihteerit ja -valtuutettuja, sekä kyläaktiiveja. Yhteistyössä valmistellut, suunnitellut ja järjestetyt hankkeet, tapahtumat, kyläillat ja uusien kyläläisten vastaanotot avaavat luontevan vaikuttamisen väylän matalan kynnyksen päätöksentekoon.

Hyvinvoinnin ja lähipalveluiden kehittymisen edistäminen

Hyvinvoinnin ja lähipalveluiden kehittymistä edistetään kaupunkiorganisaation sisäisellä yhteistyöllä, ostopalvelusopimuksin, hanke- ja tapahtumayhteistyöllä sekä avustuksilla.

Ostopalvelusopimuksin jatketaan valaistujen latujen ja kaukaloiden talvikunnossapitoa sekä solmitaan uusi Önnkörin lintutornin rantarakennelmien ylläpitoon.

Kylien toiminta- ja latuavustusta jatketaan ja kehitetään ylläpitosopimukset huomioiden. Ylläpito aiheuttaa järjestöpuolelle lisäkuluja talkootyön lisäksi mm. vastuuvakuutuksien ja jätehuollon vuoksi. Tuetaan Kosken ja Ounaksen kylien kylälatupohjien kunnostamista ja Vuottolahden retkiluisteluradan ylläpitoa.

Nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi jatketaan Vuolijoen moottoripajan tukemista ja tuetaan kyläyhteisöä nuorten kesätyöpaikkakokeilussa Otanmäen allasuimalalla. Otetaan nuoret mukaan nuoriin liittyvien asioiden suunnitteluun ja hanketyöhön. Tuetaan nuorten tapahtumia. Jatketaan alkanutta yhteistyötä sivistys-, liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa.

Velvoitetukityöllistettyjen työllistämistä kehitetään ja jatketaan ympäristötekniikan ja työllisyyspalveluiden kanssa yhteistyössä mm. ympäristöhoitotehtävissä yhteisillä alueilla ja pientä pintaremonttia odottavissa kohteissa kuten Kukkonien ja Rauhanniemen rantarakennelmien korjauksissa.

Tuetaan toiminta-alueen tapahtumia, joiden tavoitteena on tuoda toiminta-alueelle matkailijoita, vierailijoita ja jotka samalla yhdistävät niin vakinaiset kuin kausiasukkaatkin sekä lisäävät toiminta-alueen kunnallisten ja yksityisten palveluiden näkyvyyttä. Tapahtumat tuovat elinvoimaa, tukevat suoraan nuorten mahdollisuuksia osallistua opintoretkille ja mahdollistavat järjestöjen varainkeruun. Yksinyrittäjät saavat näkyvyyttä tuotteilleen.

Jatketaan kehittämistä ja yhteistyötä sekä tapahtumien että hankkeiden tukemista Önkörin retkeilyalueella, Vuottolahden Kirppuniemessä ja retkiluisteluradalla sekä Otanmäen urheilutalon ulkoliikunta-alueella. Aloitetaan Vuolijoen taajaman käytöstä poistuneen yleisurheiluradan kehittäminen ja hankesuunnittelu.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa aluesihteri Sirpa Pöppönen.

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Kehitetään virkistysalueita, asuin ympäristöjä ja yhteisiä alueita	Toimenpiteet	3 kpl
Kehitetään liikunta- ja harrastuspaikkoja	Toimenpiteet	3 kpl
Osallistetaan asukkaita kehittämistoimenpiteiden ja hankkeiden suunnitteluun ja valmisteluun	Toimenpiteet	5–10 kpl
Tuetaan yhteisöjen elinvoimaa avustuksin	Kyläavustuksien määrä Latuavustuksien määrä Ylläpitoavustuksien määrä	10–20 kpl
Yritysten toimintaympäristön edistäminen ja kehittäminen	Yhteistoimintatilaisuudet	5 kpl
Organisaation sisäisen yhteistyön kehittäminen toimialojen kanssa.	Yhteistoimintatilaisuudet	5 kpl
Vastaanotetaan uudet asukkaat sekä kotimaiset että ulkomaiset vierailijat	Tervetuloa kylään pakettien määrä	1–10 kpl
Lisätään toiminta-alueen näkyvyyttä tapahtumayhteistyöllä ja markkinoinnilla	Tapahtumien ja tapahtumailmoitusten määrä	10 kpl
Tuetaan alueen yhteistapahtumia avustuksin	Tapahtumia-avustusten määrä	10 kpl

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Kehitetään ja tuetaan lasten/nuorten toimintaa ja harrastusmahdollisuuksia alueen nuorisotiloissa	Yhteistoimintatilaisuudet Kerhot Harrastepiirit	3 kpl
Kehitetään ja tuetaan Vuolijoen moottoripajan toimintaa.	Kerhojen määrä Kilpailujen määrä	3 kpl
Edistetään alueen kesä- ja harjoittelutyöpaikkojen määrää ympäristö- ja nuorisotyössä sekä alueen yrityksissä ja yhteisöissä.	Kesätyöpaikkojen määrä	1–4 kpl
Edistetään ja tuetaan alueen lasten ja nuorten kesätoiminnan ja tapahtumien järjestämistä	Leirien ja tapahtumien määrä	5 kpl
Kannustetaan lapsia ja nuoria osallisuuden kokoontumisilla ja kouluyhteistyöllä sekä jakamalla Nuori vaikuttaja 2024 stipendi	Tiimikokouksien määrä Kehittämisesityksien määrä Stipendien määrä	5 kpl

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Edistetään lähivirkistysalueiden ja metsien monimuotoisen hyvinvointikäytön jatkuvuus varmistamalla luonnontilassa olevien alueiden jääminen sekä virkistyskohteiden ylläpito.	Ylläpito- ja ostosopimusten määrä	5 kpl
Tuodaan esille lähivirkistysalueiden ja metsien monimuotoisen hyvinvointikäytön liittyvässä päätöksenteossa alueen asukkaiden näkemys alueen luontoarvoista.	Kannanottojen määrä	5 kpl
Edistetään ja tuetaan luontoharrastamista järjestöyhteistyöllä	Yhteistoimintatilaisuuksien määrä	3 kpl
Tuetaan alueen kylien ja taajamien elinvoimaa hakemalla ratkaisuja monipuoliseen asumiseen	Toimenpiteiden määrä	3 kpl
Kehitetään ja ylläpidetään kimppakyytisolusta	Kyyditystarjouksien määrä	50 kpl
Järjestetään etäkokouksia ja -palavereita	Etäkokousten määrä	12 kpl
Edistetään ja tuetaan harrastevälineiden vuokraustoimintaa	Välinevuokraamojen määrä	1–2 kpl

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	12		0	0	0	0
Tuet ja avustukset	29		0	0	0	0
Toimintatuotot	41	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-17	-14	-19	-14	-14	-14
Palvelujen ostot	-106	-105	-115	-107	-107	-107
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	0	-3	0	0	0
Avustukset	-17	-17	-40	-17	-17	-17
Muut toimintakulut	-2	0	-2	-2	-2	-2
Toimintakulut	-145	-136	-179	-140	-140	-140
TOIMINTAKATE	-104	-136	-179	-140	-140	-140

7.3. Sivistystoimiala

Perustehtävä

Sivistystoimiala vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalvelujen, kansalais- ja musiikkiopisto-opetuksen sekä kirjasto-, museo-, kulttuuri- ja kongressi- sekä teatteripalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä. Toimiala tukee kajaanilaisten tasapainoista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä elinikäistä oppimista ja luovaa itsensä toteuttamista.

Toimintaympäristön muutos

Varhaiskasvatuspalvelun käyttö on laajentunut, kun palvelusta on lakimuutosten seurauksena tullut perheille yhä edullisempää ja osallistumisaste on noussut entisestään. Ilmiö näkyy lasten pidentyneinä hoitopäivinä ja vähentyneinä loma-aikoina, sekä palvelun käytön lisääntyvänä ennakoimattomuutena. Henkilöstötarve jakaantuu päivittäin pidemmälle ajalle, jolloin henkilöstöä tarvitaan enemmän lasten oppimista edistävän, turvallisen ja terveellisen päivän varmistamiseen.

Lasten ja nuorten tuen tarpeiden määrä näyttäisi edelleen jatkavan kasvuaan, mikä näkyy myös perusopetuksessa. Haasteet osaavan henkilöstön saatavuudessa eivät ole poistuneet. Valmistavan opetuksen ryhmien määrä on edelleen suuri, samoin kuin yleisopetukseen integroituvien oppilaiden määrä. Indeksikorotus 1.9.2023 toi koulukuljetuksiin korotuksen (taksit +10,73 % ja joukkoliikenne 13,1 %), jonka kustannusvaikutus on yli 100 000 €. Lisäksi vuonna 2023 toimeenpantiin kunta-alan historian suurimmat palkankorotukset, joiden kokoluokkaa ei ollut voitu huomioida TA23 suunnittelussa.

Viimeisimpien vuosien kriisit (korona, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, yleinen hintojennousu) ovat vaikuttaneet ihmisten käyttäytymiseen siten, että kynnyks kodin ulkopuolisiin harrastuksiin on aiempaa korkeampi ja päätökset kulttuuripalveluihin osallistumisesta tehdään aiempaa lyhytjänteisemmin. Tämä haastaa palvelujen järjestäjiä uusien toimintatapojen kehittämiseen. Kulttuurin lumovoima on nostettu kaupunkistrategiassa kaupungin elinvoimaisuuden yhdeksi kärjeksi.

Koronavuosien jälkeen nuorisopalveluiden tarjoamille yhteisöllisyyden kokemuksille ja kohtaamisen mahdollisuuksille on iso tarve. Lasten, nuorten ja alle 29-vuotiaiden nuorten aikuisten lisääntynyt tuen tarve näkyy myös nuorisopalveluissa.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymää talouden sopeuttamissuunnitelmaa 2023–2026 toteutetaan edelleen seuraavilla toimenpiteillä ja ohjelmilla. Kaukametsän yhden johtajan hallintomalli on vakiinnutettu ja siitä saadaan pysyviä säästöjä. Vuonna 2024 jatketaan varhaiskasvatus- ja esiopetusverkon tiivistämistä. Tätä toteutetaan osana normaalia toimintaa kokoamalla ryhmät mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Teppan koulun lakkautetaan 1.8.2024. Vuonna 2024 valmistellaan Soidinsuon koulun lakkauttamista, joka on kirjattu talouden sopeuttamissuunnitelmaan lakkautettavaksi vuonna 2026. Vuonna 2024 arvioidaan uusina toimenpiteinä myös muita lapsimäärän vähenemisestä aiheutuvia varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon muutostarpeita. Yleiseen henkilöstösäästötavoitteeseen pyritään talouden sopeuttamissuunnitelmassa esitetyillä keinoilla eli käyttämällä harkintaa tehtävien täyttämässä henkilöstön siirtyessä pois kaupungin palveluksesta eri syistä.

Talousarvion perustelut

Varhaiskasvatuksessa pyritään varmistamaan osaavan henkilöstön riittävyttä palkkaamalla lisää alueellisia sijaisia. Lasten tuen tarpeeseen vastataan tarvittavalla avustajaresursilla. Tuen

toteuttamiseksi tavoitellaan mahdollisuuksien mukaan lapsiryhmien koon pienentämistä. Varhaiskasvatuksen erityisopettajaresurssin tarkoituksenmukaista käyttöä selvitetään entistä kokonaisvaltaisemman tuen mahdollistamiseksi.

Perusopetuksessa opetetaan tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tuetaan oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä. Se tuottaa jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen koulutukseen. Perusopetuksessa panostetaan riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen pitämällä ryhmäkoot maltillisina ja resursoimalla erityisopetukseen. Tavoitteena on oppilaiden hyvinvointia ja kasvua tukeva turvallinen kouluympäristö. Hankkeilla tuetaan ja kehitetään laadukasta perusopetusta sekä monimuotoista oppilaiden tukemista. Tarkastellaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan siirtämistä varhaiskasvatuksen tulosalueelta perusopetukseen.

Kulttuuri- ja nuorisopalveluissa keskeisenä tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin ja kaupungin elinvoiman edistäminen laadukkaita ja houkuttelevia palveluja, tapahtumia ja toimintaa järjestämällä. Kulttuuri- ja nuorisopalvelut tarjoavat yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollisuuksia ja kokemuksia, joilla voidaan edistää kuntalaisten hyvinvointia.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet suunnittelukaudella

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toiminnan painopistealueina säilyvät osallisuus, arviointi ja inklusio. Jokainen lapsi huomioidaan ja hyväksytään omana itsenään ja vahvuudet huomioidaan. Toiminnan arviointia kehitetään valtakunnalliseen kehitysohjelmaan osallistuen ja sitä hyödyntäen. Henkilöstöä kannustetaan itsearviointiin. Erilaisuutta arvostetaan, vaalitaan ja siitä iloitaan. Päiväkotiverkon kehittämistä jatketaan suunnittelukaudella palvelukysyntää vastaavasti. Varhaiskasvatuksen johtamista kehittämällä pyritään lisäämään alan vetovoimaisuutta. Panostetaan kehittämistoimien vakiinnuttamiseen osaksi toimivaa varhaiskasvatuksen arkea.

Perusopetus

Perusopetuksen kattoteemana on Yhteinen koulumme. Kattotavoitteen tarkoituksena on yhtenäistää perusopetuksen yksiköiden toimintaa ja tavoitteita. Toiminnassa pyritään tuottamaan laadukasta perusopetusta sekä elvyttämään koulujen yhteisöllinen toiminta. Tarjoamme monipuolista erikoisluokkatoimintaa, laajamittaista kaksikielistä opetusta sekä koko Kainuulle sairaalaopetusta. Kehittämistarpeina ovat sairaalaopetuksen siirtymävaiheiden tukeminen, poissaoloihin puuttumisen mallin käyttöönotto, valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen integroitumisen sujuvuuden varmistaminen sekä pätevän henkilöstön saatauvuusongelmaan vastaaminen.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kulttuurin tulosalueella toteutetaan Kajaanin kaupungin kulttuuriohjelmaa 2023–2026 ja tätä kaupungin sisäistä kulttuuriohjelmatyötä laajennetaan kattamaan kaikki kaupungissa toimivat kulttuurin ja luovan alan toimijat.

Kaukametsän opistossa lisätään ja kehitetään lasten ja nuorten kurssitarjontaa ja jatketaan tiivistä yhteistyötä paikallisten maahanmuuttajatoimijoiden kanssa. Muita vuoden 2024 tavoitteita ovat asiakkaiden ja henkilöstön digiosaamisen kehittäminen edelleen, Sitoumus2050:n laatiminen sekä kansainvälisen oppilaitosyhteistyön käynnistäminen.

Kainuun musiikkiopisto lisää yhteistyötä muiden kulttuuri- ym. toimijoiden kanssa ja jalkautuu näkyvämmäksi osaksi kaupunkilaisten arkea. Lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistetään yhteisellä

toiminnalla erilaisten tapahtumien ja opetuskokonaisuuksien kuten työpajaviikon ja bänditoiminnan kautta. Lisäksi tavoitteena on oppilaitoksen kestävän kehityksen sertifikaatin saaminen.

Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus panostaa yhteistyöhön muiden Kainuun kuntien ja Kajaanin vapaan kentän toimijoiden kanssa. Monipuolisuutta lisätään kulttuuritoimen järjestämissä tapahtumissa ajatuksella "jokaiselle jotakin". Kulttuuritoimi on mukana kulttuurihyvinvointityössä.

Kaupunginkirjaston painopisteenä jatkuu lukutaitotyön rakenteiden vahvistaminen ja lukemisen innostaminen sekä sähköisten palvelujen edistäminen kuntien yhteisen e-kirjaston avulla. Yksi keskeinen kehittämissuunnitelman kohde on lasten- ja nuortenosastot, joilla luodaan siltaa kirjallisuuden maailmaan - niitä tullaan muokkaamaan entistä viihtyisämmiksi ja leikkiin kannustavaksi sekä mielikuvitusta ruokkivaksi omien tarinoiden syntylähteeksi.

Kainuun Museo järjestää vaihtuvia näyttelyitä erilaisista aiheista sekä lisää kulttuuriperinnön saavutettavuutta julkaisemalla digitaalista aineistoa Finna-palvelussa. Museo kehittää yleisötyötään ja järjestää esinekokoelmansa säilytyksen uudelleen kokoelmatiloissa. Alueellisena vastuumuseona Kainuun Museo huolehtii alueellisista viranomaistehtävistä ja museualan kehittämistehtävistä Museoviraston kanssa neuvottelun suunnitelman mukaisesti.

Taidemuseo tuottaa neljä korkeatasoista kotimaisen nykytaiteen näyttelyä, joista yksi esittelee Niilo Hyttisen perikunnalta saadun lahjoituksen. Hyttisen kokoelmateoksista tuotetaan julkaisu. Yleisötyössä tehdään uusia avauksia ja kestävän kehityksen periaatteet otetaan huomioon työskentelytavoissa, kokoelman hoidossa ja näyttelysuunnittelussa.

Kajaanin kaupunginteatteri tuottaa teatteriesityksiä (yhteensä 6 ensi-iltaa) ja kulttuuritapahtumia kajaanolaisille ja kainuulaisille. Lisäksi tuotetaan 1-2 kevyempää tuotantoa, kuten pienet konsertit ja vierailuesitykset. Kajaanin kaupunginteatteri vie kiertueelle pääasiassa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle 80 esitystä, mikä on kolmannes teatterin kaikista esityksistä.

Nuorisopalvelujen painopistealueena on osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kohtaamisen vahvistaminen eri toimintaympäristöissä. Koulunuorisotyön KAKE -hankkeen rahoituksen päätyttyä määrärahat koulussa tehtävään nuorisotyöhön varataan vuoden 2024 talousarvioon ja toiminta vakiinnutetaan osaksi nuorisopalveluiden rakenteita. Verkostotyötä syvennetään Ohjaamon toiminnan kehittämiseksi, jotta syrjäytymisvaarassa olevat nuoret tavoitetaan ja heidät saatetaan oikea-aikaisen tuen piiriin. Hyviä toimintoja tehdään näkyväksi sosiaalisen median avulla lisäten kaupungin vetovoimaa.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa sivistysjohtaja.

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Kainuun musiikkiopiston valtionosuustuntimäärä toteutuu.	Toteutuneet valtionosuustunnit.	Toteutunut tuntimäärä vähintään 24 034 tuntia.
Kajaanin kaupunginteatterin valtionosuusrahoitus toteutuu, yhteistyötä	Yleisön lukumäärä, verkostotoimijoiden lukumäärä.	Yleisömäärä kasvaa 20 %, verkostotoimijoiden määrä kasvaa.

verkostoissa jatketaan ja yleisömäärät kasvavat.		
Kaukametsän opiston valtionosuustuntimäärä toteutuu.	Toteutuneet valtionosuustunnit.	Tunnit toteutuneet vuodelle 2024 myönnetyn VOS-tuntimäärän mukaisesti (ei vielä tiedossa).
Kainuun Museon kävijämäärä säilyy hyvällä tasolla.	Kävijämäärä	8000 kävijää
Taidemuseon kävijämäärä pysyy ennallaan / kasvaa	Vuosittainen kävijämäärä	Kävijämäärä 10 000
Yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden kehittäminen taidemuseon palveluissa	Uusien palvelujen ja kehittämistyökalujen toteutuminen	Saavutettavuussuunnitelman päivittäminen (2024-2029) toteutuu
Kaukametsän kulttuuritapahtumat toteutuvat suunnitellusti ja kävijämäärä kasvaa.	Eri tapahtumien kävijämäärät	Yleisötapahtumien kävijämäärätavoite 60 000
Kaupunginkirjaston kävijämäärä pysyy ennallaan / kasvaa	Kävijämäärä	220 000 fyysistä käyntiä
Kaupunginkirjaston lainaus pysyy ennallaan / kasvaa	Kokonaislainaus	520 000 lainausta
Nuorisopalveluiden kävijämäärä pysyy hyvällä tasolla.	Nuorisopalveluiden toimintaan osallistuvien nuoren määrä.	Alueellisen nuorisotyön kävijämäärätavoite 35 000
Perusopetuksen avoimena oleviin tehtäviin valitaan kelpoisia henkilöitä.	Valittujen henkilöiden kelpoisuus.	Jokaiseen työpaikkaan on kelpoisia, sopivia hakijoita siten, että avoimet tehtävät voidaan täyttää kelpoisilla hakijoilla.
Perusopetuksen opetusryhmäkoot pysyvät opetuksen laadun kannalta tarkoituksenmukaisina.	Opetusryhmäkoko (koulujen keskiarvo).	Keskimääräisiä opetusryhmäkokoja tarkastellaan tapauskohtaisesti. Maltillinen ryhmäkokojen kasvu sallitaan sellaisissa tilanteissa, joissa lähtötaso on selkeästi pienempi.
Perusopetuksen tuntikehys pysyy opetuksen laadun kannalta riittävänä.	Opetustunnit/ryhmä	Opetustuntien määrä / ryhmä säilyy vähintään vuoden 2023 tasolla eikä vähene. Jakotuntien määrää tarkastellaan tapauskohtaisesti.
Varhaiskasvatus: Avointen työpaikkojen täyttäminen kelpoisilla hakijoilla.	Kelpoisten hakijoiden määrä haettavana olevaa tehtävää kohden.	Jokaiseen työpaikkaan on kelpoisia, sopivia hakijoita siten, että avoimet tehtävät voidaan täyttää kelpoisilla hakijoilla.

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
15–29-vuotiaille nuorille annetaan oikea-aikaista tukea heidän asioidensa selvittämiseksi.	Ohjaamon, etsivän nuorisotyön ja Starttipajan toiminnassa olevien nuorten määrä.	200 etsivän nuorisotyön ja Starttipajan asiakasta.
Kannustamme lapsia ja nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen.	Nuorisovaltuuston aloitteiden, kannanotojen ja muun aktiivisuuden määrä.	10
Kaukametsän opisto kehittää lasten ja nuorten kurssitarjontaa.	Lapsille ja nuorille toteutuneet kurssit.	Lapsille ja nuorille toteutuu kursseja vähintään neljällä ainealueella.

Kajaanin kaupunginteatteri tuottaa esityksiä ja työpajoja lapsille ja nuorille.	Toteutuneet Kajaanin kaupunginteatterin tuottamat esitykset ja työpajat lapsille ja nuorille.	Kiertue-esityksiä 80 kpl, syksyn 2024 pääesitys lasten- ja nuorten näytelmä.
Kainuun musiikkiopisto tarjoaa elämyksellisiä kulttuurikokemuksia eri-ikäisille lapsille ja nuorille.	Toteutuneiden tapahtumien määrä ja yleisömäärä.	Yleisömäärä vähintään 6 000.
Lapsille ja nuorille suunnatun osallistamisen ja yleisötyön lisääminen Kainuun Museossa ja Kajaanin taidemuseossa	Järjestettyjen työpajojen, tapahtumien ja tilaisuuksien määrä ja osallistujamäärä	Kainuun Museo: Taidemuseo: 1300 lasta ja nuorta, 100 tapahtumaa
Kaukametsässä järjestetään kulttuuritapahtumia myös lapsille ja nuorille.	Toteutuneiden tapahtumien määrä ja osallistujamäärä	Vähintään 2 tapahtumaa lapsille/nuorille vuodessa Runoviikolla vähintään 3 ohjelmaa lapsille/nuorille Kävijämäärätavoite 1500 lasta/nuorta
Kaupunginkirjasto innostaa lapsia ja nuoria lukemaan	Lasten ja nuorten kirjallisuuden lainaus	Lasten ja nuorten kirjallisuuden lainauksen osuus kirjalainoista vähintään 50 %
Perusopetus: Yhteisöllisen opiskeluhoitotoiminnan lainmukainen toteuttaminen.	Yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien koontumiskerrat.	Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä koontuu kouluittain vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.
Perusopetus: Koulua käymättömien oppilaiden (poissaoloja yli 150 tuntia lukukaudessa) määrän vähentäminen.	Poissaolojen seuranta.	Koulua käymättömien oppilaiden määrä vähenee.
Varhaiskasvatus: Asiakas saa varhaiskasvatuspaikan toivomaltaan alueelta.	Hakemuksen mukainen varhaiskasvatuspaikka / alue.	Vähintään 85 % asiakkaista saa varhaiskasvatuspaikan toivomaltaan alueelta.

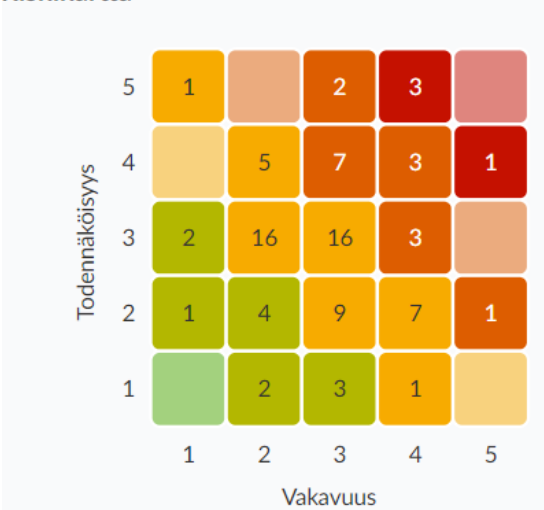
Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Kainuun musiikkiopisto hankkii OKKA-säätiön myöntämän oppilaitoksen kestävän kehityksen sertifikaatin.	Sertifikaatti myönnetty/ei myönnetty.	Sertifikaatti myönnetään.
Kaukametsän opiston kestävän kehityksen Sitoumus2050.	Sitoumus2050 julkaistu.	Sitoumus julkaistaan.
Runoviikon osalta aloitetaan STF (sustainable travel Finland) tai vastaava -sertifikaattiprosessi	Prosessi käynnistetty ja eri mahdollisuudet kartoitettu	Prosessi käynnissä
Perusopetus: Kierrättämistä laajennetaan.	Koulujen määrä, joissa on lajitteluastiat.	Kaikissa kouluissa lajitteluastiat.
Varhaiskasvatus: tavarahankintojen vähentäminen.	Päiväkotien yhteiseen käyttöön lainauslistalle ilmoitettujen tarvikkeiden lukumäärä.	Lainauslistalla vähintään 10 lainauskohdetta.

Riskienhallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kymmenen ensimmäistä merkittävä riskiä:

Kohde	Riski	RL
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	Oppilasmäärä, tilojen käyttöaste sekä henkilöstöresurssi eivät ole tasapainossa	20
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	Asiamaksulain muutoksista johtuva asiakasmaksukertymän pienentyminen.	20
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	Rekrytointiriski: Kelpoisen varhaiskasvatuksen henkilöstön riittävyys	20
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	Tuen tarpeen kasvaminen - lapset ja perheet	20
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	Rekrytointiriski: Avoimiin tehtäviin ei saada rekrytoitua kelpoisia henkilöitä.	16
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	Henkilöstön työhyvinvoinnin heikkeneminen	16
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Varhaiskasvatus	Yksityisen päiväkodin toiminnan lakkaaminen	16
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	Sijaisia ei saada lyhyisiin sijaisuuksiin.	15
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	Oppilaskohtaiset kulut nousevat.	15
Kajaanin kaupunki > Sivistystoimiala > Perusopetus	Henkilöstön hyvinvointi laskee.	12

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	Sopimusten vieminen CaseM:ään sovittujen vastuiden mukaisesti.
Sopimushallinta	CaseM:ssä olevien sopimusten vastuuhenkilöiden oikeellisuuden tarkistaminen työyksikön esihenkilöiden toimesta.
Tietohallinto ja tietoturva	Työyksiköiden esihenkilöitten tehtävänä on laite- ja käyttöoikeuksien hallinta: palvelussuhteen päättyessä tai työtehtävien muuttuessa on päätettävä tai tehtävä tarvittavat muutokset laite- ja käyttöoikeuksiin. Käyttöoikeuksien ajantasaisuus tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa.
Talousraportointi	Tilivelvollisten esihenkilöiden tulee seurata kuukausittain vastuualueensa kulujen ja tuottojen kehittymistä talousarvioon nähden ja varmistaa, että kirjaukset ovat loogisia ja puuttua mahdollisiin poikkeamiin ja tehdä korjaustoimet. Esihenkilöt raportoivat yksikkönsä toiminnan ja talouden toteumasta sivistystoimialan johtoryhmässä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Controller raportoi koko toimialan talouden toteumasta johtoryhmän kokouksissa. Sivistystoimialan talouden toteutumista raportoidaan sivistyslautakunnan kokouksissa.

Sivistystoimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Sivistystoimialan hallinto	2,3	1	1	1	1
Varhaiskasvatus	366,3	360,3	378,8	375	371
Perusopetus	434,6	429,8	438,6	430	420
Nuorisopalvelut	23,4	24,5	23	23	23
Kirjasto, Kainuun museo, Taidemuseo, Teatteri	92,4	92,6	90	90	90
Kaukametsä (Kaukametsä opisto, Musiikkiopisto, Kulttuuri ja kongressipalvelut)	83,7	73,6	73,2	73	73
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	1002,7	981,8	1004,6	992	978

Sivistystoimiala

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	1 655	939	844	844	853	855
Maksutuotot	1 879	1 786	1 696	1 696	1 706	1 706
Tuet ja avustukset	2 221	2 287	1 499	1 499	1 508	1 513
Vuokratuotot	177	197	161	161	190	190
Muut toimintatuotot	137	126	80	80	62	62
Toimintatuotot	6 069	5 335	4 280	4 280	4 319	4 326
Henkilöstökulut	-47 722	-49 271	-51 204	-50 804	-51 507	-51 398
Palvelujen ostot	-16 265	-16 662	-17 533	-17 533	-17 340	-17 338
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 786	-1 965	-1 982	-1 982	-2 062	-2 067
Avustukset	-1 985	-1 643	-1 988	-1 988	-2 000	-1 900
Vuokrakulut	-11 605	-12 092	-12 254	-12 254	-12 263	-12 314
Muut toimintakulut	-211	-167	-131	-131	-125	-124
Toimintakulut	-79 574	-81 814	-85 092	-84 692	-85 298	-85 142
TOIMINTAKATE	-73 506	-76 479	-80 813	-80 413	-80 978	-80 815
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-959	-832	-863	-863	-830	-840

Sivistystoimialan hallinto

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Tuet ja avustukset	1	1	1	1	1	1
Toimintatuotot	1	1	1	1	1	1
Henkilöstökulut	-125	-137	-144	-143	-146	-148
Palvelujen ostot	-347	-397	-398	-398	-398	-398
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-3	-2	-2	-2	-2
Vuokrakulut	-10	-6	-8	-8	-8	-8
Muut toimintakulut	-15	-34	-30	-30	-30	-30
Toimintakulut	-499	-576	-582	-581	-584	-586
TOIMINTAKATE	-498	-575	-581	-580	-584	-586

Varhaiskasvatus

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	399	64	63	63	64	66
Maksutuotot	1 191	824	716	716	716	716
Tuet ja avustukset	509	336	312	312	302	302
Vuokratuotot	9	5	2	2		
Muut toimintatuotot	9					
Toimintatuotot	2 118	1 229	1 093	1 093	1 082	1 084
Henkilöstökulut	-15 370	-15 426	-16 521	-16 391	-16 947	-17 247
Palvelujen ostot	-7 944	-8 128	-8 690	-8 690	-8 700	-8 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-292	-364	-383	-383	-410	-410
Avustukset	-1 791	-1 433	-1 780	-1 780	-1 800	-1 700
Vuokratulut	-2 417	-2 570	-2 803	-2 803	-2 885	-2 885
Muut toimintakulut	-65	-12	-15	-15	-15	-15
Toimintakulut	-27 879	-27 944	-30 192	-30 062	-30 757	-30 957
TOIMINTAKATE	-25 762	-26 715	-29 099	-28 969	-29 675	-29 873
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-146	-167	-122	-122	-120	-150

Perusopetus

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	1 104	745	652	652	652	652
Tuet ja avustukset	943	1 168	537	537	545	550
Vuokratuotot	66	76	60	60	61	61
Muut toimintatuotot	52	48	2	2	2	2
Toimintatuotot	2 165	2 037	1 252	1 252	1 260	1 265
Henkilöstökulut	-24 129	-25 208	-26 026	-25 825	-25 650	-25 100
Palvelujen ostot	-6 755	-6 773	-6 983	-6 983	-6 780	-6 780
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-994	-1 061	-984	-984	-1 030	-1 035
Vuokratulut	-6 745	-6 808	-6 673	-6 673	-6 586	-6 636
Muut toimintakulut	-41	-35	-14	-14	-14	-14
Toimintakulut	-38 664	-39 885	-40 679	-40 479	-40 060	-39 565
TOIMINTAKATE	-36 499	-37 848	-39 428	-39 227	-38 800	-38 300
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-685	-375	-349	-349	-330	-310

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	151	130	129	129	137	137
Maksutuotot	688	963	980	980	990	990
Tuet ja avustukset	768	782	649	649	660	660
Vuokratuotot	103	116	99	99	114	114
Muut toimintatuotot	76	77	78	78	76	76
Toimintatuotot	1 786	2 068	1 935	1 935	1 977	1 977
Henkilöstökulut	-8 097	-8 501	-8 514	-8 445	-8 764	-8 903
Palvelujen ostot	-1 219	-1 364	-1 462	-1 462	-1 462	-1 460
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-499	-537	-614	-614	-620	-620
Avustukset	-194	-211	-209	-209	-200	-200
Vuokratulut	-2 434	-2 708	-2 770	-2 770	-2 763	-2 763
Muut toimintakulut	-89	-84	-71	-71	-87	-87
Toimintakulut	-12 532	-13 405	-13 639	-13 571	-13 896	-14 033
TOIMINTAKATE	-10 747	-11 337	-11 705	-11 636	-11 919	-12 056
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-128	-290	-392	-392	-380	-380

7.4. Ympäristötekkinen toimiala

Perustehtävä

Ympäristötekkinen toimiala vastaa yhdyskuntasuunnittelulla ja viranomaistoiminnalla osaltaan kaupungin kehittämisestä kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Luo olosuhteita kansalaisten omatoimisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liikuntatiloja, -paikkoja ja palveluita järjestämällä. Huolehtii katujen ja muiden yleisten alueiden sekä rakennusten ja muun yhteisen omaisuuden ylläpidosta. Vastaa omaisuuden taloudellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisestä.

Toimintaympäristön muutos

Nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki jakautuu 1.1.2025 rakentamislaki ja alueidenkäyttölaiksi. Tämä muutoksen takia on tarvetta suorittaa valmistelevia töitä vuoden 2024 aikana ja määritellä rakennusvalvonnan prosesseja uudistuvaa lainsäädäntöä vastaavaksi.

Palveluiden ja hyödykkeiden hintojen kasvu on ollut huomattavasti voimakkaampaa ja tämän takia on tarve seurata palvelutuotantoa aktiivisesti. Tästä aiheutuu käyttömaksujen ja taksojen osalta usean prosenttiyksikön korotuspaine.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymää talouden sopeuttamissuunnitelmaa 2023–2026 toteutetaan seuraavilla toimenpiteillä ja ohjelmilla:

- Liikuntapalveluiden kokonaisvaltainen uudistus ja tarkastelu. Toteutetaan liikkumisohjelman toimenpiteitä.
- Palvelutuotantotapojen tarkastelu. Toteutetaan pitkäjänteisen kunnallistekniikan palveluiden kehittämisohjelman 2021–2030 toimenpiteitä.

- Rakennusten rakennemuutosohjelma. Edistetään rakennusten rakennemuutosohjelmaan päätyneiden rakennusten poistamista kaupungin omaisuudesta.
- Energiahallinnan kehittäminen. Etsitään ja toimeenpannaan energiahallinnan toimenpiteitä ja selvitetään uusiutuvan energian hyödyntämismahdollisuuksia kaupungin palvelutuotannossa sekä jatketaan kiinteistökohtaisten aurinkovoimaloiden suunnittelua ja toteuttamista.
  - o Vuonna 2024 otetaan tuotantoon kaksi uutta aurinkovoimalaa, toinen harjoitusjäähallille ja toinen Lehtikankaan monitoimitalolle.
- Kaikki maksut ja taksat tarkastellaan vuosittain.

Talousarvion perustelut

Ympäristötekniinen toimiala toteuttaa palvelutuotantoa kaupunkistrategian, ympäristötekniikan lautakunnan sekä yleisesti toimielinten päätösten ja uusien sekä aiemmin hyväksytyjen ohjelmien pohjalta.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnat

Laatii yleis- ja asemakaavoja kaupungin alueiden käytön ohjaamiseksi. Valmisteleo poikkeamisluvat ja suunnittelutarveratkaisut.

- Edistää kaupungin elinvoimaisuuden kehittymistä luovuttamalla laadukkaita tontteja rakentajien ja elinkeinoelämän tarpeisiin.
- Ylläpitää kiinteistörekisteriä, paikkatietojärjestelmää ja kaupungin maaomaisuutta.
- Rakennusvalvontaviranomainen valvoo kaavojen noudattamista, käsittelee rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevat luvat. Valvoo rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja hoitoa. Lupakäsittely tapahtuu pääasiassa sähköisesti.
- Käsittelee ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat luvat ja ilmoitukset ja huolehtii ympäristönsuojelun valvonnasta ja edistämisestä.
- Laatii kaupungin liikenne- ja katusuunnitelmat, ja edistää kestävää ja ekologista liikkumista.

Talousarvion 2024 osalta on toteutettu seuraavia toimenpiteitä:

- Asiantuntijapalveluiden hankinnan määrää on vähennetty noin 200000 euroa, lähinnä kaavoituspalveluista.

Yksityisteiden peruseräparannusavustuksen määräraha-avausta on pienennetty 20000 euroa.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Vie aktiivisesti eteenpäin pitkäjänteistä kunnallistekniikan palveluiden kehittämisohjelmaa.

Pitää yleiset alueet, kadut ja puistot hyvässä kunnossa ympäri vuoden. Hallitsee kaupungin omistaman katu-, puisto- ja muun julkisen käyttöomaisuuden korjausvelkaa peruskorjausinvestoinneilla, joiden suuruusluokka on noin 3 miljoonaa euroa vuodessa.

Toteuttaa Liikkumisohjelman toimenpiteitä ja mittaa sekä raportoi toteumaa vastuutahoille. Priorisoi liikunta- ja urheilualueiden hoitoa ja kunnossapitoa käyttäjämäärien ja käyttöasteen perusteella.

Talousarvion 2024 osalta ja myös tuleville vuosille toteutetaan seuraavia toimenpiteitä:

- Kunnossapitoasfaltointeja vähennetään asuntokatujen osalta. Riskinä tämä voi aiheuttaa katujen paikkausten lisääntymistä ja pitkällä aikavälillä rikkoontunut pintarakenne mahdollistaa veden pääsyn tierakenteeseen, joka aiheuttaa routavaurioita kadulle. Arvioitu kustannussäästö on noin 100000 euroa vuodessa.

- Liikuntapaikkojen ja -alueiden hoitoa ja kunnossapitoa tullaan priorisoimaan käytön suhteessa. Vähiten käytettyjen liikuntapaikkojen käyttöaikoja rajoitetaan sekä liikunta-alueiden hoidon laatutavoitetta alennetaan.

Tilakeskus

Sopeuttaa kaupungin omistamaa rakennuskanta pitemmällä aikavälillä keskimäärin yhdellä prosentilla vuosittain palvelu- ja tilatarpeen tai muiden tavoitteiden mukaisesti.

Jatkaa rakennusten rakennemuutosohjelman ylläpitoa ja toteutusta sekä talouden sopeuttamisohjelman toteutusta. Kaupungin suojelurakennusten tilanteelle ja toimenpiteille tehdään tarkastelu ja selvitys yhteistyössä kaavoituksen ja aluesuunnitelun kanssa.

Toteuttaa kaupungin tila- ja investointiohjelmaa. Keskeisimmät asiat ovat rakennusomaisuuden korjausvelan- ja kunnan hallinta sekä investointitarpeet ja investointien PTS-suunnittelu.

Energia-asiat (käytön tehostaminen, säästötoimenpiteet ja oma/uusiutuva tuotanto) ja liikenteen sähköistymisen edistäminen tarpeita vastaavasti.

Talousarvion 2024 osalta ja myös tuleville vuosille toteutetaan seuraavia toimenpiteitä:

- Pitkään tyhjillään ja tarpeettomana ollut rakennus sr-14 merkinnällä entinen Satamakadun Talous- ja hallintopalvelurakennuksesta katkaistaan lämpö, vesi ja sähkö. Rakennuksen ulkovaippa pidetään kunnossa. Arvioitu kustannussäästö vuositasolla on noin 24000 euroa.
- Vähintään kolme vuotta tyhjillään ja tarpeettomina olleista rakennuksista katkaistaan tapauskohtaisesti harkiten lämpö, vesi ja sähkö. Myös rakennusten poistamisesta tehdään esitykset tapauskohtaisesti harkiten.
- Rakennusten lämmityksen ja ilmanvaihdon käyttöaikoja optimoidaan, rakennusten käyttö huomioiden, energiankulutuksen ja kustannusten alentamiseksi sisäilmaolosuhteita ja rakennuksen käyttökuntoa vaarantamatta. Arvioitu maksimaalinen kustannushyöty on yhteensä noin 100000 euroa vuositasolla.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa tekninen johtaja ja tulosalueiden päälliköt.

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Yhteistyön kehittäminen KAMK kuntapalveluiden kanssa kaupunkistrategiaa tukevien hankkeiden edistämiseksi.	Hankehakemusten määrä.	Valmistellaan vähintään neljä hankehakemusta KAMK kuntapalveluiden kanssa.

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Pidetään leikkipuistot hyvässä kunnossa ja turvallisina.	Leikkipuistojen peruskorjausten lukumäärä.	Yhden leikkipuiston peruskorjaus.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.	Kerhotarjonta ja osallistujamäärät.	Enemmän kuin 55 kerhoa ja enemmän kuin 700 osallistujaa.

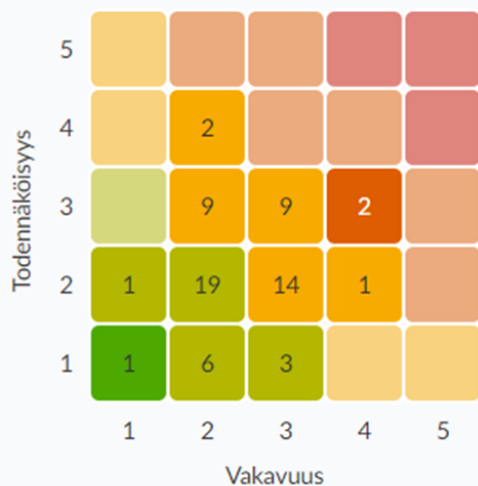
Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Aurinkovoimalatuotannon suunnittelua ja toteutusta laajamittaisesti valittuihin olemassa oleviin kohteisiin. Kohteet valikoidut asiantuntijasuunnittelutyön perusteella ja toteutukset ajoittuvat koko strategiakaudelle 2023 - 2026.	Aurinkovoimaloiden lukumäärä tai yhteenlaskettu kokonaisteho kWp.	Yksi uusi aurinkovoimala tai kokonaisteholtaan 100 kWp aurinkosähkötuotantoa.
Energiatehokkuuden parantaminen kaupunGIN kiinteistöissä.	Energiankulutuksen vähentäminen.	Lämmitystarveluvulla korjattu energiankulutus (normeerattu kulutus) vähenee 1 % vuodessa.

Riskienhallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kohde	Riskialue	Riski	RL
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Kunnallistekniikka- ja liikunta	2.4.1. Vahinkoriskit	Kiinteistöön kohdentuva onnettomuus, esim. tulipalo	12
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala	2.3.1. Operatiiviset riskit	Korjausvelka pidetään hallinnassa riittäväillä peruskorjausinvestoinneilla, jotka ...	12
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue	2.3.1. Operatiiviset riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus on haastava.	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Tilakeskus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Hyödykehintariski. Energian hinnan nousu.	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Tilakeskus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kysyntä-/tarjontariski rakennushankinnoissa	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Tilakeskus	2.2.1. Taloudelliset riskit	Tyhjiksi tai vajaakäytölle jäävät tilat.	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Tilakeskus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Pandemiat, epidemiat tai muut vastaavat tilanteet.	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala > Tilakeskus	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työkyvyn ylläpitäminen	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala	2.4.1. Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät huolto- ja kunnossapit...	9
Kajaanin kaupunki > Ympäristötekkninen toimiala	2.4.1. Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät äkilliset luonnonilmiöt, ...	9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Taloussuunnittelu	Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä uudistuksen (TaHe) aikana ja jälkeen on tarpeellista seurata tietojen oikeellisuutta järjestelmissä ja henkilöstön osaamisen tasoa uusien järjestelmien käyttämisen suhteen. Toteutetaan yhdessä talouspalveluiden kanssa.
Taloussuunnittelu	Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä uudistuksessa (TaHe) uudistettiin kirjaussuunnitelmaa merkittävästi. Kirjaussuunnitelman mukaisten kirjausten toteutumista sekä mahdollisia korjaustarpeita on syytä seurata pistokokein ja keskustelujen kautta jatkokehitystarpeiden määrittämiseksi. Toteutetaan yhdessä talouspalveluiden kanssa.

Ympäristötekkninen toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ympäristötekkninen hallinto	1,4	2,5	1,5	1,5	1,5
Maankäyttö, suunnittelu ja viranomaistoinninnat	35,5	33	35,5	35,5	35,5
Kunnallistekniikka ja liikunta	72,5	73,5	73,5	73,5	72,5
Tilakeskus	44	50	49,0	48,0	48,0
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	153,4	159	159,5	158,5	157,5

Ympäristötekkninen toimiala

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	2 167	1 476	1 500	1 500	1 522	1 531
Maksutuotot	1 384	1 446	1 181	1 181	1 240	1 275
Tuet ja avustukset	177	57	67	67	56	56
Vuokratuotot	19 915	26 031	26 778	26 778	27 025	27 270
Muut toimintatuotot	2 245	198	189	189	195	195
Toimintatuotot	25 888	29 208	29 715	29 715	30 038	30 327
Valmistus omaan käyttöön	798	867	619	619	619	619
Henkilöstökulut	-8 161	-8 407	-8 966	-8 888	-9 145	-9 276
Palvelujen ostot	-6 831	-9 065	-8 433	-8 433	-8 498	-8 567
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 308	-8 478	-8 519	-8 519	-8 519	-8 529
Avustukset	-207	-285	-255	-255	-255	-255
Vuokrakulut	-3 724	-3 892	-3 898	-3 898	-3 976	-4 055
Muut toimintakulut	-155	-373	-263	-263	-264	-264
Toimintakulut	-25 385	-30 500	-30 334	-30 257	-30 657	-30 946
TOIMINTAKATE	1 301	-425	0	78	0	0
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 075	-13 408	-12 564	-12 564	-12 977	-12 977
Arvonalentumiset	-386					
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-10 461	-13 408	-12 564	-12 564	-12 977	-12 977
TILIKAUDEN TULOS	-9 159	-13 832	-12 562	-12 484	-12 977	-12 977

Ympäristötekkninen hallinnon -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Tuet ja avustukset	13	1	1	1	1	1
Toimintatuotot	13	1	1	1	1	1
Henkilöstökulut	-172	-227	-159	-158	-162	-165
Palvelujen ostot	-146	-244	-85	-85	-90	-92
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-7	-3	-3	-3	-3
Vuokrakulut	-8	-4	-6	-6	-6	-6
Muut toimintakulut	0	-5	-4	-4	-4	-4
Toimintakulut	-329	-486	-257	-256	-265	-270
TOIMINTAKATE	-316	-485	-257	-255	-264	-269
TILIKAUDEN TULOS	-316	-485	-257	-255	-264	-269

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnot -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	394	360	404	404	406	406
Maksutuotot	372	367	310	310	315	325
Tuet ja avustukset	71	15	19	19	15	15
Vuokratuotot	2 858	2 980	3 120	3 120	3 150	3 180
Muut toimintatuotot	451	183	186	186	190	190
Toimintatuotot	4 146	3 904	4 039	4 039	4 076	4 116
Valmistus omaan käyttöön	85	100	87	87	87	87
Henkilöstökulut	-2 132	-2 380	-2 512	-2 492	-2 562	-2 562
Palvelujen ostot	-769	-1 150	-936	-936	-965	-980
Avustukset	-204	-225	-205	-205	-205	-205
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-71	-30	-54	-54	-54	-54
Vuokratulut	-184	-193	-226	-226	-231	-235
Muut toimintakulut	-19	-1	-8	-8	-8	-8
Toimintakulut	-3 379	-3 979	-3 941	-3 921	-4 025	-4 044
TOIMINTAKATE	852	25	185	205	138	159
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-61	-77	-231	-231	-231	-231
TILIKAUDEN TULOS	791	-52	-44	-25	-93	-72

Kunnallistekniikka ja liikunta -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	968	1 116	1 096	1 096	1 116	1 125
Maksutuotot	1 013	1 080	871	871	925	950
Tuet ja avustukset	64	26	36	36	26	26
Vuokratuotot	441	399	360	360	375	390
Muut toimintatuotot	266	15	3	3	5	5
Toimintatuotot	2 752	2 636	2 367	2 367	2 447	2 496
Valmistus omaan käyttöön	408	477	257	257	257	257
Henkilöstökulut	-3 584	-3 356	-3 744	-3 707	-3 819	-3 895
Palvelujen ostot	-3 778	-4 414	-3 927	-3 927	-3 950	-3 975
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 160	-1 382	-1 153	-1 153	-1 153	-1 155
Avustukset	-2	-60	-50	-50	-50	-50
Vuokratulut	-3 182	-3 296	-3 297	-3 297	-3 363	-3 430
Muut toimintakulut	-118	-201	-228	-228	-228	-228
Toimintakulut	-11 823	-12 709	-12 399	-12 362	-12 563	-12 733
TOIMINTAKATE	-8 663	-9 596	-9 775	-9 738	-9 859	-9 980
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-4 794	-4 961	-4 577	-4 577	-4 577	-4 577
TILIKAUDEN TULOS	-13 456	-14 557	-14 353	-14 316	-14 436	-14 557

Tilakeskus -tulosalue

Talous 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 LTK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	804	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	29	14	11	11	14	14
Vuokratuotot	16 616	22 652	23 298	23 298	23 500	23 700
Muut toimintatuotot	1 528	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	18 977	22 666	23 309	23 309	23 514	23 714
Valmistus omaan käyttöön	305	290	275	275	275	275
Henkilöstökulut	-2 273	-2 444	-2 551	-2 531	-2 602	-2 654
Palvelujen ostot	-2 137	-3 257	-3 484	-3 484	-3 493	-3 520
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 075	-7 059	-7 309	-7 309	-7 309	-7 317
Vuokrakulut	-350	-398	-369	-369	-376	-384
Muut toimintakulut	-18	-167	-24	-24	-24	-24
Toimintakulut	-9 853	-13 325	-13 737	-13 717	-13 804	-13 899
TOIMINTAKATE	9 428	9 631	9 847	9 867	9 985	10 090
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 424	-8 369	-7 755	-7 755	-8 169	-8 169
Arvonalentumiset	-182					
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-5 606	-8 369	-7 755	-7 755	-8 169	-8 169
TILIKAUDEN TULOS	3 822	1 263	2 091	2 111	1 816	1 921

8 INVESTOINTIOSA

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueiden investointien osalta investointiesitys vastaa aikaisempaa käytäntöä ja mitään erityisiä investointitarpeita maa-alueiden hankintaan ei ole esitetty vuosille 2024–2026.

Talonrakennus

Uuden varikon ja paloaseman rakennushanke jatkuu ja valmistuu syksyllä 2024.

Soidinsuon uuden päiväkodin (Teerenpesä) rakentaminen aloitetaan korvaamaan Mäntylän päiväkodin pois jääviä tiloja. Nakertajan päiväkotiin toteutetaan osittainen peruskorjaus.

Kaupungintalon piha-alueet ja pysäköinti peruskorjataan teatterin peruskorjaushankkeen jälkeen.

Kahden aurinkovoimalan käyttöönotto ja tuotannon aloittaminen tapahtuu keväällä 2024 ja muita voimalakohteita suunnitellaan. Aurinkovoimaloita rakentamalla parannetaan kiinteistöjen energiatehokkuutta ja lisätään omaa uusiutuvaa energiantuotantoa.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Investointien painopiste on katusaneerauksissa. Nakertajassa, Kuurnassa ja Komiaholla jatketaan asuntokotujen peruskorjauksia. Keskuskadulla uusitaan vesihuoltoa ja sen yhteydessä rakennetaan hulevesiviemäriverkkoa. Leikkipuistoja uusitaan ja kevyen liikenteen olosuhteita parannetaan mm. pyöräpysäköintiä kehittämällä.

Irtain omaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot

Sivistystoimessa irtaimen omaisuuden investointihankinta vuodelle 2024 on lainausautomaatti- ja Hublet -tablettien hankinnat e-aineistoja varten pääkirjastolle sekä Lehtikankaan että Lohtajan kirjastoon (TA 2024 38 000 €.)

Investointivarauksen käyttäminen

Investointisuunnitelmassa esitetään Kajaanin kaupungin investointivarauksen käyttämistä varikon ja pelastuslaitoksen yhteishankkeeseen 7,1 miljoonaa euroa, mihin arvioidaan saatavan PSR:n avustusta 0,21 miljoonaa euroa sekä aurinkovoimalahankkeisiin 0,2 miljoonaa euroa.

Kajaanin kaupungin investointisuunnitelma 2024–2026

Kajaanin peruskaupunki ja liikelaitokset

Peruskaupunki investoinnit 2024-2026	TA 2024	TS 2025	TS 2026
☐ Kiinteät rakenteet ja laitteet	-3 112	-5 963	-4 688
Infran peruskorjaus Erityisalueet- ja kohteet	-345	-300	-350
Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-2 697	-4 863	-3 318
Infran peruskorjaus Liikuntapaikat	-70		
Infran peruskorjaus Viheralueet		-100	
Uudet Liikenne-alueet		-700	-1 020
☐ Koneet ja kalusto	-853	-2 166	-500
Muut Koneet ja kalusto, Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	-38	-1 066	-60
Muut Koneet ja kalusto, Kunnallistekniikka ja liikunta	-750	-535	-375
Muut Koneet ja kalusto, Maankäyttö-,suunnittelu ja viranomaistoiminta	-50	-50	-50
Muut Koneet ja kalusto, Tilakeskus	-15	-15	-15
Muut Koneet ja kalusto, Varhaiskasvatus		-500	
☐ Muut aineelliset hyödykkeet	-100	-100	-100
Maa- ja vesialueet	-100	-100	-100
☐ Rakennukset	-11 690	-8 200	-6 450
Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-150	-500	0
Kulttuurirakennukset	-200	-2 500	-1 700
Liikuntarakennukset			-500
Muut rakennukset	-7 190	-750	-200
Opetusrakennukset	-150		
Päiväkoti rakennukset	-2 500	-2 000	-300
Toimistorakennukset	-600		
Toisen - ja korkea-asteen opetuksen rakennukset	-900	-2 450	-3 750
Peruskaupunki yhteensä	-15 755	-16 429	-11 738
Liikelaitos investoinnit 2024-2026	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	-936	-900	-900
Kajaanin Vesi -liikelaitos	-3 522	-2 920	-6 140
Liikelaitokset yhteensä	-4 458	-3 820	-7 040
Koko kaupunki yhteensä	-20 213	-20 249	-18 778

Kajaanin peruskaupungin tarkempi kohdekohtainen investointisuunnitelma seuraavilla sivuilla.

Kajaanin peruskaupunki investointisuunnitelma	TA 2024	TS 2025	TS 2026
☐ Kiinteät rakenteet ja laitteet	-3 112	-5 963	-4 688
☐ Infran peruskorjaus Erityisalueet- ja kohteet	-345	-300	-350
Hulevesiverkoston kehittäminen, avoviemärit (ojat) ja seisautusaltaat	-150	-150	-150
Koirapuistot			-50
Leikkipuistot	-150	-150	-150
Septitankin tyhjennys ylävesille	-45		
☐ Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-2 697	-4 863	-3 318
Eliaksenpolku		-300	
Heinimäentie (ei kave yhteinen)		-650	
Huuhkajantie		-210	
Huuhkajanvaara-Rysätie klv yhteys		-400	
Hölkkiätie, kadun peruskorjaus	-170	-30	
Ilvestie		-90	
Katuvalaistus peruskorjaus ja nykyaikaistaminen	-100	-100	-100
Kauppakatu		-700	
Kehräämöntie Kauppapuiston kohdalla (ei kave yhteinen)	-50		
Kelotie		-320	
Keskuskatu hv-viemäri (kave yhteinen)	-400		
Keskusta-alueen esteettömyys	-50		
Kevyen liikenteen verkoston kehittäminen	-150		
Kirkkokatu		-500	
Koivukoskenkatu		-500	
Koukkutie, kadun peruskorjaus	-270	-30	
Kumputie (kave yhteinen)	-400	-50	
Kuulatie, kadun peruskorjaus			-50
Kämppätie, kadun peruskorjaus	-150	-27	
Käpyöksantie		-120	
Lehtokuja (kave yhteinen)	-320	-40	
Liikenneturvallisuuskohteet, suojatiet ja saarekkeet	-30		
Liikennevalot peruskorjaus ja nykyaikaistaminen	-50	-50	-50
Lohenpyrstö, kadun peruskorjaus			-380
Lönnotinkatu klv väl. Pohjolankatu-Kalliokatu			-256
Nakentajantie, kadun peruskorjaus	-132		
Nuohoojantie, kadun peruskorjaus	-75	-14	
Nurmikatu (ei kave yhteinen)	-180	-20	
Oksatie väl. Karjaportintie-Kisatie		-160	-20
Otanmäen sillat, siltojen kunnostaminen		-200	
Ponttonisillan ranta			-300
Repolaisentie		-120	
Rullamiehentie, kadun peruskorjaus			-380
Sammaltie		-30	
Savottatie, kadun peruskorjaus	-130	-23	
Tallitie, kadun peruskorjaus	-40		
Työmiehentie		-179	-32
Viitasammakontie			-450
Viitoitus, kehittäminen			-100
Välikatu			-500
Ämmäpuronpuisto-Kaupunginlammen puisto alikulkusilta			-700

Kajaanin peruskaupunki investointisuunnitelma	TA 2024	TS 2025	TS 2026
☐ Kiinteät rakenteet ja laitteet	-3 112	-5 963	-4 688
☐ Infran peruskorjaus Liikuntapaikat	-70		
Esteetön uimapaikka Kesäniemeen	-50		
Vimpelin urheilukenttä, kastelujärjestelmä	-20		
☐ Infran peruskorjaus Viheralueet		-100	
Ämmänpuronpuiston kunnostaminen, valaistus ja istutukset		-100	
☐ Uudet Liikenne-alueet		-700	-1 020
Kuutinkuja kadun ja vesihuollon rakentaminen			-150
Lehtikankaan uudisrakentaminen			-70
Leirimäenkaari			-300
Samettitie		-320	
Satiinitie		-80	
Tervaraitti		-300	
Vesakko			-500
☐ Koneet ja kalusto	-853	-2 166	-500
☐ Muut Koneet ja kalusto, Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	-38	-1 066	-60
Kaukametsän salin esitystekniikka		-586	
Kaukametsän salin kakkosflyygeli (uusi/käytetty)			-60
Kaukametsän salin näyttämötekniikka		-480	
Kirjaston lainausautomaatit + Hublet-tabletit	-38		
☐ Muut Koneet ja kalusto, Kunnallistekniikka ja liikunta	-750	-535	-375
Kunnallistekniikka ja liikunta, irtaimis	-750	-535	-375
☐ Muut Koneet ja kalusto, Maankäyttö-,suunnittelu ja viranomaistoimint	-50	-50	-50
Budjetointikohde - Maankäyttö, irtaimisto	-50	-50	-50
☐ Muut Koneet ja kalusto, Tilakeskus	-15	-15	-15
Budjetointikohde - Tilakeskus, irtaimisto	-15	-15	-15
☐ Muut Koneet ja kalusto, Varhaiskasvatus		-500	
Teerenpesä päiväkodin (Soidinsuo) kalustus		-500	
☐ Muut aineelliset hyödykkeet	-100	-100	-100
☐ Maa- ja vesialueet	-100	-100	-100
Uudet maa- ja vesialueet	-100	-100	-100

Kajaanin peruskaupunki investointisuunnitelma	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Rakennukset	-11 690	-8 200	-6 450
Infran peruskorjaus Liikenne-alueet	-150	-500	
Kauppatorialueen suunnittelu	-150		
Kauppatorin, kiinteät rakenteet		-500	
Kulttuurirakennukset	-200	-2 500	-1 700
Kaukametsän kansalaisopiston osakorjaukset			-1 200
Kaukametsän salin osakorjaukset, esitystekniikka ja näyttämömekaniikka	-200	-2 500	
Pääkirjaston peruskorjaus			-500
Teatteritalo, peruskorjaus			
Liikuntarakennukset			-500
Kajaanihalli / Liikuntahalli / monikäyttöareena, hankesuunnittelu			-200
Kaukavesi, liukumäki ja pesuhuoneet			-300
Muut rakennukset	-7 190	-750	-200
Aurinkovoimalat (käytetään investointivarausta)	-200	-200	-200
Kauppatori, rakennukset		-550	
Keittölaitteiden uusiminen	-100		
Palosuoja-urahaston avustus (Varikko ja paloasema)	210		
Varikko ja paloasema (käytetään investointivarausta)	-7 100		
Opetusrakennukset	-150		
Kätön koulu, ruokasalin laajennus, vesikate osittain 2024	-150		
Päiväkoti rakennukset	-2 500	-2 000	-300
Nakertajan päiväkodin osakorjaukset	-700		
Tapiolan päiväkodin osakorjaukset			-300
Teerenpesä päiväkodin (Soidinsuon /mäntylä)	-1 700	-2 000	
Vanamon päiväkodin peruskorjaus (piha-alue, jättöpaikka 2024)	-100		
Toimistorakennukset	-600		
Kaupungintalo, osakorjaukset (pysäköinti ja piha-alueet 2024)	-600		
Toisen - ja korkea-asteen opetuksen rakennukset	-900	-2 450	-3 750
Oppi-alue Facelift -suunnittelua		-200	
Seppälä, alueen suunnittelu (Navetta, Päärakennus, Asuntolat)	-300		
Seppälä, Navetta (toteutus)		-2 000	
Seppälä, Päärakennus (toteutusraha)			-3 000
Taito 1, Auditorion uusiminen ja äänieristyksen parantaminen			-250
Taito 2, Auditorion uusiminen			-100
Taito 2, Lattiamateriaalien uusiminen ja pintaremontti		-250	-250
Taito 2, Viemärien kuvaukset ja korjaukset	-400		
Tieto 1, pintaremontti			-150
Tieto 2, tilamuutokset, vesijohdot, lattiapinnat, yläpohja	-200		
Kaikki yhteensä	-15 755	-16 429	-11 738

9 LIIKELAITOKSET

9.1. Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Perustehtävä

Koulutusliikelaitos vastaa toisen asteen koulutuksen järjestämisestä Kainuussa ja Koillismaalla, ja on valtakunnallisesti kilpailukykyinen koulutuspalveluiden järjestäjä. Koulutusliikelaitos toimii yhtenä Vuokatin säätiön taustayhteisönä ja omistajana, sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjänä Vuokatin säätiön ylläpitämässä Vuokatin urheiluopistossa. Kainuun ammattiopistolla on kiinteät toimipisteet Kajaanissa, Kuusamossa, Vantaalla ja Vuokatissa. Kajaanin lukion toimipiste on Kajaanissa. Lisäksi tytäryhtiö Edukai Oy tuottaa markkinaehtoisia koulutuspalveluita.

Ammatillisen koulutuksen tulosalue vastaa ammatillisista perustutkinto-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksista, työelämälle tarjottavista koulutus- ja asiantuntijapalveluista, oppisopimuskoulutuksesta sekä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TUVA-koulutuksesta). Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan ammatillista osaamista sekä kasvua sivistyneeksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Se kehittää osaltaan työelämää ja vastaa työelämän osaamistarpeisiin, edistää yrittäjyyttä sekä antaa edellytyksiä kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.

Lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukiokoulutuksesta ja aikuislukiopalveluista. Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Kajaanin lukiolla on valtakunnallinen erityistehtävä musiikissa. Lukiokoulutuksessa opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään, työhön ja kansainvälisyyteen.

Kumpikin koulutus antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin.

Toimintaympäristön muutos

Kainuussa ja Koillismaalla on useilla aloilla merkittävä työvoimapula. Tämä vaikuttaa merkittävästi ammatillisen koulutuksen tarvelähtöisen järjestämisen mahdollisuuksiin. Koulutukseen hakeutuneiden ja valmistuvien eri ikäisten opiskelijoiden määrä ei vastaa alueen työvoimatarpeisiin. Alueen elinvoimaisuuteen ja osaajatarpeeseen vastaaminen sekä ratkaisujen etsiminen ja toteuttaminen yhteistyökumppaneiden kanssa ovat toisen asteen koulutuksen ensisijaisia tehtäviä.

Laajennettu oppivelvollisuus tuli voimaan 1.8.2021. Yksi keskeisin muutos oli toisen asteen koulutuksen maksuttomuus eli koulutuksen järjestäjän on tarjottava opiskelijalle kaikki opiskelussa tarvittavat materiaalit ja välineet, mikä tulee huomioida talouden suunnittelussa. Maksuttoman toisen asteen aiheuttamat kustannukset ovat olleet korkeammat kuin oli odotettavissa. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole talousarvioperusteista mahdollisuutta kompensoida kustannuksia kokonaisuudessaan, vaikka vuoden 2024 talousarvioon esitetään lisäystä vajaa 20 m€.

Uudessa kevään 2023 hallitusohjelmassa esitetään toimia, joilla varmistetaan lukio- ja ammatillisen koulutuksen saavutettavuutta ja laatua sekä opiskelijahyvinvointia hallituskauden aikana. Tavoitteena on myös vastata jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Jatkuvan oppimisen rahoituksen perusteita ammatillisessa koulutuksessa todennäköisesti muutetaan vastaamaan työikäisen väestön tarpeita samalla yksinkertaistaen ja kehitäten järjestelmää niin, että oppivelvollisten ja aikuisväestön koulutusten osuvuutta parannetaan eriyttäen

ne rahoituksellisesti. Korkeakoulujen valintakoeuudistus vaikuttaa todennäköisesti lukiolaisten opintovalintoihin, joka voi vaikuttaa henkilöstötarpeisiin ja opetuksen suuntaamiseen tarvelähtöisesti.

Tulevina vuosina on varauduttava väestörakenteen muutoksista johtuvaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjäjärakenteen ja toiminnan kehittämiseen. Koulutusliikelaitoksen vahvuutena on se, että toisen asteen koulutus on yhtenäinen organisaatio, jossa hyödynnetään yhteisiä toimintoja, kuten digipalveluita ja kokonaisturvallisuuden hallintaa, markkinointia ja viestintää. Ammatillista ja lukiokoulutusta kehitetään silti erillisinä koulutusmuotoina. Väestömuutokset voivat näkyä toisen asteen koulutusten valtionosuusrahoituksissa ja mahdollisina rahoitusjärjestelmän uudistuksina hallituskauden aikana. Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton toteutuminen sekä aikuisten jatkuvan oppimisen vahvistaminen yhdessä työelämän ja eri koulutusmuotojen ja -tasojen kanssa on keskeistä. Samalla on huomioitava asuntolatoiminnan merkitys opiskelun mahdollistajana.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä talouden sopeuttamissuunnitelmassa vuosille 2023–2026 on koulutusliikelaitokselle asetettu yleinen henkilöstösäästötavoite 270 000 €, josta vuoden 2023 tavoite oli 45 000 €, vuoden 2025 tavoite on 180 000 € ja vuoden 2026 tavoite on 45 000 €. Yleiseen henkilöstösäästötavoitteeseen pyritään talouden sopeuttamissuunnitelmassa esitetyillä keinoilla, kuten eläköitymistä hyödyntämällä, määräaikaisuuksia ja tehtäviä tarkastelemalla sekä tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja työn muotoilulla. Henkilöstömäärän kehityksen ja rekrytointitarpeiden säännöllistä tarkastelua sekä arviointia tehdään liikelaitoksen esihenkilökokouksissa ja yhdessä kaupungin henkilöstöpalveluiden kanssa. Työmarkkinajärjestöjen neuvottelemat palkankorotukset vaikuttavat siihen, että euromääräistä säästötavoitetta ei saavuteta. Säästötoimet tukevat silti kokonaisuuden sopeuttamista ja hallintaa.

Vuodelle 2025 suunniteltu sopeuttaminen valmistellaan osana vuoden 2024 talousarvion toimeenpanoa ennakoivalla otteella. Talouden sopeuttamistoimet suhteutetaan liikevaihdon ennakoituun pienemiseen niin, että koulutusliikelaitoksen toimintaedellytykset monialaisena koulutuksen järjestäjänä turvataan.

Talousarvion perustelut

Koulutusliikelaitoksen ensisijainen tehtävä ja tavoite on yleis- ja ammattisivistyksen, osaamisen ja tutkintojen tarjoaminen toisen asteen koulutuksen opiskelijoille. Lisäksi ammatillisen koulutuksen tehtävänä on osaavan työvoiman tuottaminen työelämän tarpeisiin. Tämä tavoite on yhä keskeisempää tulevina vuosina. Oppivelvollisuuden laajentuminen toisen asteen opiskelijoille on tuonut ammatilliseen ja lukiokoulutukseen uuden tehtävän ja painopistealueen. Aikuisten jatkuvan oppimisen merkitys vahvistuu tulevaisuudessa kummassakin oppilaitoksessa, ja tätä kautta ne ovat osa työelämän kehittämistä. Näiden myötä toimintamalleja ja erilaisia tukitoimia on mietittävä entistä aktiivisemmin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset vaihtelut on tunnistettu riskiksi vuoden 2018 lakimuutoksen myötä. KAO on pärjännyt menneinä vuosina kelluvassa sekä tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen perustuvassa budjettiperusteisessa rahoitusjärjestelmässä suhteellisen hyvin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän saama rahoitus on riippuvainen kaikkien koulutuksen järjestäjien yhdessä tuottamasta kokonaisuudesta.

Koulutusliikelaitoksen valtionosuusrahoitus vuodelle 2024 varmistuu vuoden 2023 lopulla. Valtiovarainministeriön vuoden 2024 talousarvioesityksen mukaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen valtionosuusrahoitukset kasvavat vuoteen 2023 verraten mm. kustannusnousun huomioon myötä. Samalla ammatillisesta koulutuksesta poistetaan hoiva-avustaja- ja lähihoitajakoulutusten sekä ukrainalaisten pakolaisten ja TUVAKoulutuksen kertaluonteiset lisäykset.

Koulutusliikelaitoksessa arvioidaan, että valtionosuusrahoitus olisi kokonaisuudessaan samalla tasolla kuin vuonna 2023. Arvioon vaikuttaa ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärän hienoinen vähentyminen, vaikka opiskelijamäärän arvioidaan pysyvän edelleen hyvänä (KAO 3300 ja lukio 560). Opiskelijoiden valmistumisen arvioidaan pysyvän myös hyvänä vuonna 2024 reilut 1200 opiskelijaa KAOsta ja lukiosta 150. Muutoin talousarvion valmistelussa on otettava huomioon yleinen maailmanpoliittinen tilanne, kustannusten nousu ja kunta-alan palkkaratkaisut. Vuodelle 2024 koulutusliikelaitoksella ei ole tulossa isoja kiinteistöinvestointeja. Huomioitavana on tuleville vuosille suunnitellut tilainvestoinnit ja niiden suunnittelut vuonna 2024 sekä ratkaisut, jotka vaikuttavat liikelaitoksen toiminnan laatuun (mm. asuntola ja Seppälän kampus).

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko 4 % (30 000 €)
Tilikauden ylijäämä	Ylijäämä ennen varauksia > 0 euroa

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Koulutusliikelaitos on vahva toimija Kainuussa, Kajaanissa, Koillismaalla ja Vantaalla.	KAO: Yhteishaun ensisijaiset hakijat	KAO: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 520
Koulutusliikelaitos on vahva toimija Kainuussa, Kajaanissa, Koillismaalla ja Vantaalla.	KAO: Jatkuvan haun hakijamäärä	KAO: Jatkuvan haun kautta hakeneita henkilöitä >1800
Koulutusliikelaitos on vahva toimija Kainuussa, Kajaanissa, Koillismaalla ja Vantaalla.	Lukio: Yhteishaun ensisijaiset hakijat	Lukio: Yhteishaussa ensisijaisia hakijoita > 180
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta.	KAO: Suoritettuja koko tutkintoja	KAO: Koko tutkinnon suorituksia on 1100 (saman verran kuin arvio vuodelle 2023).
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta.	KAO: Suoritettuja tutkinnon osia	KAO: Suoritettuja tutkinnon osia 8300
Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta.	Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneet	Lukio: Ylioppilastutkinnon suorittaneita on 154 (Saman verran kuin arvio vuodelle 2023)
Ammatillista koulutusta toteutetaan työelämälähtöisesti.	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo	KAO: Työpaikkaohjaajien palautteiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1–5

Ammatillista koulutusta toteutetaan työelämälähtöisesti.	KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo	KAO: Työpaikkakyselyiden keskiarvo > 4.0 asteikolla 1–5
Ammatillista koulutusta toteutetaan työelämälähtöisesti.	KAO: Työelämäpalautteiden vastausprosentti	Vastausprosentit ovat parantuneet vuoteen 2023 verraten.
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	KAO: päättökyselyn opiskelijan arvio tilanteesta valmistumisen jälkeen	KAO: Valmistunut opiskelija arvioi olevansa töissä toisen palveluksessa, opiskelija tai yrittäjä opintojen jälkeen > 90 % (vastausprosentti 57).
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	Lukion opiskelijoiden sijoittuminen valmistumisen jälkeen	Lukio: Valmistuneista on töissä tai jatko-opinnoissa useampi kuin 83 % (Tiedot saadaan noin 2 vuoden viiveellä)
KLL ja KAMK tekevät yhteistyötä opiskelijoiden ja alueen työelämän osamistarpeiden täyttämiseksi.	KLL-KAMK yhteistyön määrä	KLL-KAMK yhteistyötä kehittävän työryhmän toiminta on vakiintunut ja yhteistyön painopisteet ja toimenpiteet etenevät suunnitelman mukaan.

Lapset ja nuoret

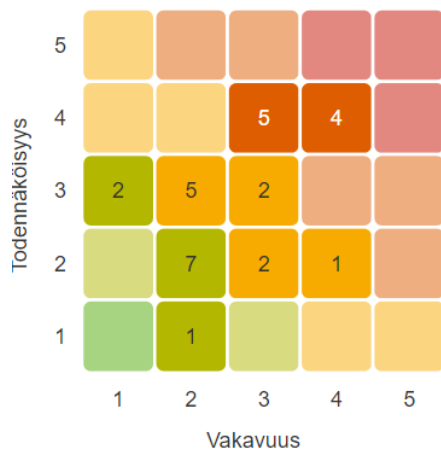
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Opiskelijoiden päättökyselyn kysymys suositelusta (0-10)	KAO: Opiskelijoiden päättökyselyn suositelisitko kysymyksen keskiarvo > 8,5 asteikolla 0-10
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille -kysymys	Lukio: Opiskelijakyselyn Voin suositella Kajaanin lukiota muille keskiarvo > 4,5
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Vastausprosentti päättökyselyn opiskelijapalautteissa	Vastausprosentit ovat parantuneet vuoteen 2023 verraten.
Koulutusliikelaitoksen opiskelijat viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukio: Vastausprosentti opiskelijakyselyssä	Vastausprosentit ovat parantuneet vuoteen 2023 verraten.
Koulutusliikelaitoksen opiskelija viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	KAO: Katsotaan eronneeksi %	KAO: Katsotaan eronneeksi % on pienempi kuin 11,2 % (Pienempi kuin vuonna 2023)
Koulutusliikelaitoksen opiskelija viihtyvät ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukio: Katsotaan eronneeksi %	Lukio: Katsotaan eronneeksi % on pienempi vuositasolla kuin 12,4 % (Koko Suomen lukio-opiskelijoiden ero prosentti)

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	KAO: Keke-sertifiointi toimii kattavasti arjessa	KAO: Keke-toiminta etenee kehittämissuunnitelman mukaan (OKKA-säätiö)
Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	Lukio: Keke-sertifiointi vakiinnutetaan arkeen	Lukio: Lukio on sertifioitu ja toiminta on alkanut kehittämissuunnitelman mukaan (OKKA-säätiö)

Riskienhallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Merkittävimmät riskit:

Kohde	Riskialue	Riski	RL	↓
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työn vaatavuudet kasvavat ja voi aiheuttaa osalle henkilöstöä jaksamisen haasteita.	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Asuntoloiden kuntoon liittyvien korjausinvestointien laukeaminen	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Tietohallinnon uudelleen organisoinnin vaikutukset kokonaisuuden hallintaan ja kustannuksiin.	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Osaavan työvoiman saatavuus.	16	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Organisaation johdon varahenkilöjärjestelmä on haavoittuvainen. Osaaminen ja vastuut ovat yksittäisten ihmisten varassa.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.3.1. Operatiiviset riskit	Opetustoiminta ja siihen liittyvien prosessien tasalaatuisuus.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Ammatillisen koulutuksen rahoituksen vuosittaiset heilahtelut.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kiinteistöjen määrä ja käyttöaste ei ole taloudellisesti kannattavalla tasolla.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.1.1. Strategiset riskit	Alueen työvoimapulaan vastaaminen.	12	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.4.1. Vahinkoriskit	Kiinteistöjen sisäilma.	9	
Liikelaitokset > Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2.4.1. Vahinkoriskit	Uhkaavat tilanteet sisäisten tai ulkoisten henkilöiden taholta.	9	

Sisäinen valvonta

Valvonnankohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	<p>Sopimusten ja niihin liittyvien käytäntöjen läpikäyminen vakiinnutetaan (esim. valmistelu, sopimusajat, liitteet).</p> <p>Sopimusten toteutumista seurataan säännöllisesti ja sopimukseen merkitään kilpailutuksen yhteydessä arvioitu kokonaisarvo.</p> <p>Sopimushallintaa katselmoidaan kokonaisuutena esihenkilökokouksessa vähintään neljännesvuosittain.</p>
Taloussuunnittelu	<p>Talouden suunnittelu perustuu opiskelijamäärien sekä valtion-osuuksien ja liiketoiminnan muiden tuottojen arviointiin talousraportoinnin, ennakointitiedon ja valtion talousarvioesityksen perusteella. Suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon palvelutuotanto, opiskelija- ja työelämälähtöinen koulutustarjonta, koulutusliikelaitoksen oppilaitosten ja tytäryrityksen yhteistyö, kaupunkikonserniyhteistyö sekä tarvittavat kehittämis- ja tehostamistoimet. Toimintaa kehitetään rullaavaksi.</p>

Talousraportointi	Johto ja esihenkilöt seuraavat vastualueensa talouden toteutumista arjessa. Koulutusliikelaitoksen taloutta ja tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausittain esihenkilökokouksissa. Mahdolliset poikkeamat selvitetään, niihin puututaan ja tehdään tarvittavat suunnan korjaustoimet ennakoivalla otteella. Taloudesta raportoidaan johtokunnan kokouksissa. Näiden toteutumisen edellytyksenä ovat toimivat taloushallinto- ja HR- järjestelmät.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	<p>Koulutusliikelaitoksen hanketoimintaa rahoitetaan rakennerahasto-ohjelmilla, EU-erillisohjelmilla ja yhteisöaloitteilla, Kainuun maaseudun kehittämishankkeilla, valtionavustuksilla, muilla kansallisilla rahoituksilla sekä omarahoitusosuudella. Nämä hankkeet hallinnoitetaan vuoden 2024 alusta kaupunkikonsernin LAARI-järjestelmässä kokonaisuutena.</p> <p>Koulutusliikelaitoksen sisäiseen kehittämiseen käytetään vuonna 2024 kehittämisrahastoa. Tavoitteena on toiminnan, pedagogiikan ja työelämäyhteistyön kehittäminen sekä opiskelijoiden ja opetushenkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen. Kehittämiskohteet ovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiset palvelut: Tietohallinto • KAO: Opiskelijahyvinvoinnin vahvistaminen sekä Maahanmuuttajat työhön ja koulutukseen – toiminta- ja yhteistyömallin kehittäminen • Lukio: Opiskelijahyvinvoinnin vahvistaminen <p>Ohjataan, seurataan ja raportoidaan koulutusliikelaitoksen hanketoiminnan ja kehittämisrahaston käyttösunnitelman toteutumista ydinjohtoryhmässä, esihenkilökokouksessa ja johtokunnassa.</p>

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	326,3	329,7	339,8	331	327

TULOSLASKELMA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 JK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
LIIKEVAIHTO	39 442	6 835	6 496	6 496	6 460	6 410
Liiketoiminnan muut tuotot	1 744	35 531	35 373	35 373	35 073	34 773
Materiaalit ja palvelut	-12 237	-12 437	-12 437	-12 437	-12 180	-12 000
Henkilöstökulut	-20 257	-21 431	-22 167	-21 994	-21 740	-21 600
Poistot ja arvonalentumiset	-1 121	-1 024	-1 011	-1 011	-1 000	-1 000
Liiketoiminnan muut kulut	-5 886	-5 987	-6 518	-6 518	-6 400	-6 380
Liikelyli/alijäämän erät yhteensä	-37 757	-5 348	-6 760	-6 587	-6 247	-6 207
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	1 684	1 487	-265	-92	213	203
Korkotuotot	0					
Muut rahoitustuotot	3	4	3	3	3	3
Korvaus peruspääomasta	-2	-9	-30	-30	-30	-30
Muut rahoituskulut	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Rahoitustuotot ja -kulut	-4	-12	-33	-33	-33	-33
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	1 680	1 475	-297	-124	180	170
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	1 680	1 475	-297	-124	180	170
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	414	-165	383	383	366	366
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	43	665	500	500		
Poistoeron, var, rahast. lis(-)/väh(+) yht.	457	500				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 136	1 975	586	759	546	536

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 JK	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	2 791	1 084	713	886	1 180	1 170
Liikelyli- /alijäämä	1 684	71	-265	-92	213	203
Poistot ja arvonalentumiset	1 121	1 024	1 011	1 011	1 000	1 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-5	-11	-33	-33	-33	-33
Tulorahoituksen korjauserät	-9					
Investointien rahavirta	-905	-665	-936	-936	-900	-900
Investointimenot	-939	-665	-1 086	-1 086	-900	-900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	25		150	150		
Pysyvien vastaavien luovutustulot	9					
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 885	419	-223	-50	280	270
Rahoituksen rahavirta	-1 885					
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	419	-223	-50	280	270

IINVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot yhteensä	-914	-665	-936	-900	-900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	25				
Investointimenot	-939	-665		-900	-900
Luonnonvara-ala			-165		
Luonnonvara-ala investointihankkeet			-145		
Rahoitusosuus			104		
Markkinointi, ICT, Media-ala			-70		
Metalliala			-140		
Autoala Vantaa			-56		
Autoala Kajaani			-90		
Rakennusala investointihanke			-65		
Rahoitusosuus			46		
Maanrakennusala			-140		
Kuusamo			-215		

9.2. Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin Mamselli -liikelaitos tuottaa kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapitopalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Mamselli vastaa asiakkaiden ateria- ja puhtaanapitopalveluiden tuottamisesta myös poikkeusoloissa.

Toimintaympäristön muutos

Keskeisimmät tunnistetut muutosvoimat, mitkä vaikuttavat lähitulevaisuudessa Mamsellin toimintaan:

- Inflaatio, kuntatalouden heikko tila
- Julkisen sektorin tukipalveluiden tuottamisen pirstaloituminen Kainuussa
- Pienenevät lapsimäärät tulevina vuosina
- Ateria- ja puhtaanapitopalvelualan heikko vetovoima vaikeuttaa työvoiman saantia
- Asiakaskunnan ja työntekijöiden heterogeisuus, monikulttuurisuus lisääntyy
- Digitalisaatio ja sen mukanaan tuoma kuluttajakäyttäytyminen
- Välipalaruokailu korvaa lounasruokailua

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Palveluverkkomuutosten ja asiakastarpeiden muutosten yhteydessä palvelutarpeen arviointi yhdessä asiakkaiden kanssa.

Tuotetaan kustannustehokkaasti asiakkaiden valitsemien palvelurakenteiden ja palveluverkon mukaiset palvelut.

Talousarvion perustelut

Mamselli tuottaa Kajaanin kaupunkikonsernin tarvitsemia ateria- ja puhtaanapitopalveluja.

Mamsellin suunnittelukauden strategiset päämäärät:

- Palveluiden vaikuttavuus: vastuullinen kehittämiskumppani
- Laatu- ja asiakastyytyväisyys: aktiivinen asiakaslähtöisten ratkaisujen tuottaja
- Toimintaprosessit ja talous: Mamsellin toiminta tukee omistajan, henkilöstön ja asiakkaiden tarpeita ja on taloudellisesti kestäväällä pohjalla
- Henkilöstön toiminta ja johtaminen: riittävä osaava hyvinvoiva henkilöstö.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Peruspääoman korko	4% (12 000 €)
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	> 0 euroa

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Palvelutuotannon toteutuminen kilpailukykyisesti, omakustannehintaan	Kulurakenteiden toteutuminen tavoitteiden mukaisesti	Asiakaskohtaiset vuositavoitteet saavutetaan
Vaikutetaan positiivisesti Mamsellin henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöihin	Pito- ja vetovoimatavoitteiden saavuttaminen	Pitovoima 5 % Vetovoima 3,59

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Asiakastyytyväisyyden säännöllinen mittaaminen	Asiakastyytyväisyys asteikolla 1-4	Käyttäjäasiakkaat 3,05 Sopimusasiakkaat 3,05

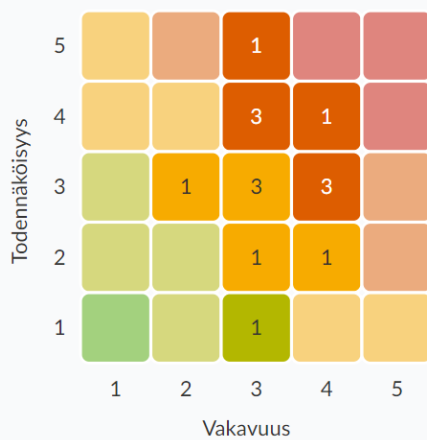
Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Kestävää kehitystä tukevien toimintamallien edistäminen yhdessä asiakkaiden kanssa	Toimialakohtaiset vastuullisuutta tukevat toimintamallit/ kokeilut	Toimintamallien/ kokeilujen edistäminen on toteutunut asiakaskohtaisten suunnitelmien mukaisesti

Riskienhallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskikartta

Kohde	Riskialue	Riski	RL
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Kaupungin talous ei ole pitkällä tähtäimellä tasapainossa.	16
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Osaavan henkilöstön saatavuus	15
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.2.1. Taloudelliset riskit	Tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu ei vastaa kustannuksia.	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Henkilöstön jaksaminen	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.4.1. Vahinkoriskit	Keittiön kriittisten tuotantolaitteiden ja koneiden rikkoutuminen	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Mamselli menettää yhden tai useamman merkittävän asiakkuuden	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Asiakstarpeiden nopeat ja ennakoiattomat muutokset	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.3.1. Operatiiviset riskit	Työntekijöiden palkat eivät tule maksuun sovittuna aikana.	12
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.1.1. Strategiset riskit	Kilpailukyvyyn heikentyminen	9
Liikelaitokset > Kajaanin mamselli	2.4.1. Vahinkoriskit	Asiakkaalle tai henkilökunnalle aiheutuu henkilöturvallisuutta vaarantava vahinko	9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	Sopimusasiakirjojen tallentaminen tiedonohjaussuunnitelman ja sovittujen vastuiden mukaisesti.
Tietohallinto ja tietoturva	Palvelussuhteen muutoksissa esihenkilöt huolehtivat tarvittavat laite- ja käyttöoikeusmuutokset. Käyttöoikeuslistojen ajantasaisuus tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Esihenkilöt tarkistavat talousraportit kuukausittain ja ilmoittavat epäselvyyksistä tai virheistä controllerille. Controller pitää kuukausittain tiimien talouspalaverit.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kassojen tarkastukset tehdään vuosisuunnitelman mukaisesti. Lipaskassat lasketaan päivittäin dokumentoidusti
Henkilöstöasiat	Pyritään turvaamaan riittävät henkilöstöresurssit kehittämällä monikanavaista rekrytointia, vaalimalla hyvää työnantajamielikuvaa sekä tuottamalla englanninkielistä ja visuaalista perehdyttämismateriaalia. Esihenkilöt kirjaavat työyksiköissä tapahtuneet läheltä piti tilanteet ja toteutuneet riskit säännöllisesti Graniteen. Läheltä piti tilanteet ja toteutuneet riskit käsitellään tiimien kk-palavereissa säännöllisesti. Henkilöstön kouluttaminen kaupungin riskienhallinnan työkaluihin.
Päätöksentekoprosessi	Vastuuhenkilöt päivittävät prosessikuvaukset ja tietovarantotiedot. Seurataan tietovarantotietojen ajantasaisuutta.

Kajaanin Mamselli	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	159	156	162	160	158

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 Johtokunta	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	10,768	11,179	11,965	11,965	11,965	11,965
Liiketoiminnan muut tuotot	243	171	211	211	211	211
Materiaalit ja palvelut	-4,387	-4,620	-5,464	-5,464	-5,465	-5,465
Henkilöstökulut	-5,548	-5,848	-5,745	-5,696	-5,755	-5,755
Poistot ja arvonalentumiset	-20	-13	-13	-13	-13	-13
Liiketoiminnan muut kulut	-910	-886	-926	-926	-930	-930
Liikeylijäämä	145	-17	28	77	13	13
Rahoitustuotot- ja kulut	-9	-14	-12	-12	-12	-11
Tilikauden yli-/alijäämä	137	-30	16	65	1	1

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 Johtokunta	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Investointikulut	0	0	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	0	0	0	0	0	0

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 Johtokunta	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	157	-18	28	78	14	14
Liikelyli- /alijäämä	145	-17	28	77	13	13
Poistot ja arvonalentumiset	20	15	13	13	13	13
Rahoitustuotot ja -kulut	-9	-13	-12	-12	-12	-12
Investointien rahavirta	0	0	0	0	0	0
Investointimenot	0	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	157	-18	28	78	14	14
Rahoituksen rahavirta	-157	0	0	0	0	0

9.3. Kajaanin Vesi -liikelaitos

Perustehtävä

Kajaanin Vesi -liikelaitos vastaa toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisesta vesihuoltolaitostoiminnasta taloudellisesti ja kilpailukykyisesti yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Huolehtii toiminta-alueellaan asutuksen ja siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajan toimintojen veden hankinnasta, käsittelystä ja jake- lusta sekä jäteveden viemäröinnistä ja käsittelystä kaikissa olosuhteissa. Huolehtii tarvitsemiensa laitojen laitteiden ja johtojen suunnittelusta, rakentamisesta, huollosta ja ylläpidosta sekä toimintansa kehittämi- sestä.

Toimintaympäristön muutos

Koronapandemian ja Venäjän aloittaman Ukrainan sodan seurauksena tapahtunut tiettyjen aineiden, tar- vikkeiden ja palvelujen hintojen nousu on pysähtynyt tai hidastunut, mutta hinnat eivät palaudu aiemmalle tasolle. Vesihuollossa merkittävin vaikutus on kemikaalien hintoihin. Tiettyjen varaosien ja komponenttien toimitusajat ovat edelleen pitkiä.

Energian hintakehityksen ennustettavuus parantunee vaikka kaupunki siirtyykin pörssisähkön ostoon. Ener- gian säästö on näkynyt lämpimän veden käytön vähenemisenä, mikä on vähentänyt Kajaanin Veden lasku- tetun talous- ja jäteveden myyntiä noin 10 %. Myyntivolyymin paluusta ennalleen ei ole merkkejä.

Paine ja tarve kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen kasvaa.

Vesihuoltoammattilaisten määrä on rajallinen ja Kajaanin Vesi joutunee kilpailemaan osaavasta työvoimasta entistä enemmän. Myös erityisosaamista ja -kalustoa vaativien palveluiden saatavuus kohtuulliseen hintaan muuttunee entistä haasteellisemmaksi.

Tahto tuottaa jätevesilietteestä biokaasua paikallisesti on kasvanut mutta sivutuotteena syntyvän mädätteen jäännöksen käsittely ja markkinointi on haastavaa ja sen kuivauksessa syntyvän "väkevän" rejektiveden käsittely vaatii jätevedenpuhdistuskapasiteettia.

Vihreän siirtymän huomioimiseen vesihuoltolaitoksen toiminnassa ja investoinneissa ohjataan ja kannustetaan.

Uudistuvan jätevesidirektiivin toimeenpano kansallisessa lainsäädännössä voi tiukentaa merkittävästi jätevedenpuhdistukselle asetettuja lupavaatimuksia sekä lisätä ja muuttaa investointitarpeita aikatauluineen.

Valtakunnallisessa ja Pohjoisen Suomen vesihuoltostrategiassa tavoitteena on vesihuollon nykyistä vahvemmat toimintayksiköt joko vesihuoltolaitosten välisen yhteistyön tai vesihuoltolaitosyhdistymisten kautta, mikä toteutuessaan voi merkitä Kajaanin Veden vastuiden lisääntymistä.

Uudistettavan hankintalain mahdollinen vaatimus useammasta kuin yhdestä tarjoajasta vaikeuttaa hankintojen tekemistä Kajaanin kaltaisilla alueilla, joissa tarjouksia ei tyypillisesti saada montaa

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen

Toimintavarmuutta, palvelutasoa ja tehokkuutta painottavan toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen jatkuu mm. sähköisiä palveluita ja digitaalisuutta hyödyntäen.

Korjausvelan hallinta siten, että korjausvelka ei kasva, säännöllisesti päivitetyn korjausvelkalaskelman mukaisilla vuosittaisilla oikein kohdennetuilla saneerausinvestoinneilla.

Kajaanin vesihuoltolaitosten toiminnan kehittämissuunnitelmassa vuodelta 2021 on selvitetty mm. vesihuoltolaitosten (= vesihuolto-osuuskuntien) taloudellinen ja toiminnallinen nykytila, toiminnan kehittämisehdot eri näkökulmista, talousennusteet jokaiselle vesihuoltolaitokselle eri kehitysvaihtoehdoissa, hinnoittelun vertailuhinnat eri kehitysvaihtoehdoissa sekä vesihuoltolaitosten arvonmääritykset.

Talousarvion perustelut

Painopisteenä perustehtävän mahdollisimman tehokas toteuttaminen ja toimintavarmuuteen keskittyminen.

Vesihuollon teknistä ohjausta kehitetään mitattua tietoa entistä enemmän hyödyntämällä sekä digitalisatiota mahdollisuuksien mukaan lisäämällä sekä eri ohjelmistoista ja järjestelmistä saatavaa tietoa yhteensovittain.

Jätevedenpuhdistamon uudistaminen vuoteen 2030 mennessä sekä tulevaisuuden muutostarpeisiin varautuminen.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko 4 % (785 636 €).
Investoinnit	Vuosittaiset normaalit korvaus- ja ylläpitoinvestoinnit katetaan tulorahoituksella.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Toimitusvarmuus	Vedenjakelun suunnittelemattomat käyttökätkökset, tuntia/asukas/vuosi	0,05
Talousveden laatu	Laatuvaatimukset ja -tavoitteet täyttävä vedenlaatu, % virallisen valvonnan näytteistä	100

Lapset ja nuoret

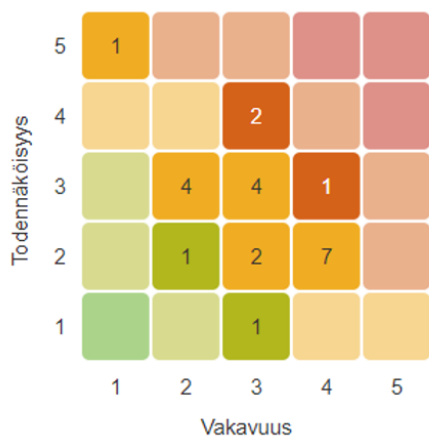
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Harjoittelupaikkojen ja oppimismahdollisuuksien tarjoaminen	Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja, htv/vuosi	0,85

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Jäteveden ympäristökuorman minimointi	Laitoksen lupa-arvojen saavuttamisaste, %	100
Jäteveden ympäristökuorman minimointi	Ohitusindeksi, Jätevedenpuhdistamon ohitusten osuus, %	0
Ylimääräisen pumppauksen ja käsittelyn minimointi	Laskuttamattoman talousveden osuus pumpatusta vedestä, %	17,5
Ylimääräisen pumppauksen ja käsittelyn minimointi	Vuotoveden osuus jätevesistä, %	40

Riskien hallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 4	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

☐ Riski	↓	Päivitetty	↑
☐ Myyntivolyymin vähentyminen josta seuraa tulojen supistuminen.	12	19.09.2023	📄
☐ Kriittisten varaosien tai tarvikkeiden saatavuusongelmat.	12	19.09.2023	📄
☐ Jätevesipuhdistamon ympäristölupaehojen merkittävä kiristyminen	12	19.09.2023	
☐ Laajennetaan vastuu- tai toiminta- aluetta ilman riittävää ennako valmistelua.	9	20.09.2023	📄
☐ Yllättävät luonnonilmiöt (myrskyt ja rankkasateet).	9	19.09.2023	📄
☐ Liian laaja (/suppea) perustehtävän määrittely.	9	19.09.2023	📄
☐ Hintariski: Materiaalin tai ostopalvelun hinnan nousu	9	19.09.2023	📄
☐ Vesilaitoksen kriittisen rakennuksen vaurioituminen tulipalossa.	8	19.09.2023	
☐ Toimintakyvyn tai palvelutason heikkeneminen puutteellisen omaisuudenhallinnan vuoksi.	8	20.09.2023	
☐ Suurten investointien rahoitusprosessissa epäonnistuminen.	8	19.09.2023	
☐ Laaja vedenjakeluhäiriö.	8	19.09.2023	
☐ Vesijohtoverkoston mikrobiologinen tai kemiallinen saastuminen.	8	19.09.2023	
☐ Merkittävä putkirikko vesi- tai viemäriverkostossa.	8	19.09.2023	📄
☐ Vesihuollon fyysiseen infrastruktuuriin tahallinen vaikuttaminen	8	19.09.2023	

Sisäinen valvonta

Valvonnankohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	Saapuneiden laskujen sopimuksenmukaisuuden tarkastaminen: voimassa-olo, sopimusehdot. Asiakassopimusten ajantasaisuuden tarkastaminen: allekirjoitettu sopimus, liitoslausunto.
Tietohallinto ja tietoturva	Kajaanin Veden omien järjestelmien käyttövaltuuksien ja -oikeuksien läpikäynti ja tarkastaminen: henkilökohtaiset käyttäjätunnukset ja salasana. Tietosuojaselosteiden ajantasaisuuden tarkastaminen.
Talousraportointi	Talousraportointi johtokunnan jäsenille talousraportointi kuukausittain, käsittely johtoryhmässä ja johtokunnassa.
Henkilöstöasiat	Kehityskeskustelut käyty kesäkuun loppuun mennessä.

Kajaanin Vesi	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	19,3	19,3	19,0	19,0	19,0

Kajaanin Vesi -liikelaitos

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 Johtokunta	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
LIIVEVAIHTO	7 502	7 939	7 992	7 992	8 291	8 622
Liiketoiminnan muut tuotot	36	6	8	8		
Materiaalit ja palvelut	-2 250	-2 648	-2 673	-2 673	-2 714	-2 760
Henkilöstökulut	-1 240	-1 242	-1 296	-1 286	-1 301	-1 301
Poistot ja arvonalentumiset	-2 036	-2 016	-1 913	-1 913	-1 998	-2 069
Liiketoiminnan muut kulut	-116	-127	-117	-117	-119	-120
Liikelyli/alijäämän erät yhteensä	-5 642	-6 033	-5 999	-5 989	-6 132	-6 250
LIIEKELYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	1 894	1 912	2 001	2 011	2 159	2 372
Muut rahoitustuotot	11					
Korvaus peruspääomasta	-1 200	-1 200	-786	-786	-786	-786
Muut rahoituskulut	-0					-50
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 189	-1 200	-786	-786	-786	-836
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	705	712	1 216	1 226	1 373	1 536
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	705	712	1 216	1 226	1 373	1 536
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	705	712	1 216	1 226	1 373	1 536

Kajaanin Vesi -liikelaitos

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot yhteensä	-2 944	-2 760	-3 522	-2 920	-6 140
Rakennukset					
Talonrakennus uushankinta					
Vesilaitos rakentaminen	-793	-276	0	-300	-200
Talousvesiverkoston rakentaminen	-793	-146		-300	-200
Vedenottamot rakentaminen		-50			
Vesisäiliöt rakentaminen		-80			
Vesilaitos saneeraus	-97	-1 080	-1 555	-1 515	-1 345
Talousvesiverkoston saneeraus		-800	-1 303	-1 305	-1 295
Vedenottamot saneeraus	-43	-50	-60	-50	
Vesisäiliöt saneeraus	-54	-230	-192	-160	-50
Viemärlaitos rakentaminen		-359	0	-150	-300
Jätevesiverkoston rakentaminen		-244		-150	-300
Jätevedenpuhdistamot rakentaminen		-115			
Viemärlaitos saneeraus	-1 637	-765	-1 952	-940	-4 280
Rahoitusosuudet				300	
Jätevesiverkoston saneeraus	-1 189	-545	-642	-160	-100
Jätevenpumppaamot saneeraus	-144	-180	-180	-180	-180
Jätevedenpuhdistamot saneeraus	-304	-40	-1 130	-900	-4 000
Koneet ja kalusto	-417	-280	-15	-15	-15

Kajaanin Vesi -liikelaitos

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024 Johtokunta	TA 2024 KJ	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	-1 331	-1 304	-698	-688	-625	-533
Liikeyli- /alijäämä	1 894	1 912	2 001	2 011	2 159	2 372
Poistot ja arvonalentumiset	-2 036	-2 016	-1 913	-1 913	-1 998	-2 069
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 189	-1 200	-786	-786	-786	-836
Investointien rahavirta	-2 944	-2 760	-3 522	-3 522	-2 620	-6 140
Investointimenot	-2 944	-2 760	-3 522	-3 522	-2 920	-6 140
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	300	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 275	-4 064	-4 220	-4 210	-3 245	-6 673
Rahoituksen rahavirta	620	125	125	125	125	125
josta liittymismaksut	151	125	125	125	125	125
Antolainauksen muutokset						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta						1 250
Vaikutus maksuvalmiuteen	-3 655	-3 939	-4 095	-4 085	-3 120	-5 298

10 TYTÄRYHTEISÖT

10.1. Kajaanin Teknologiakeskus Oy

Perustehtävä

Kajaanin kaupungin omistama Kajaanin Teknologiakeskus Oy vuokraa, rakennuttaa, kunnostaa ja tarvittaessa myy tiloja ja tontteja yritystoiminnalle.

Toimintaympäristön muutos

Palvelutuottajien hinnoittelussa on tulossa korotuksia vuodelle 2024.

Kiinteistöhoiton kustannusten noustessa vuosittain tarkistettava elinkustannusindeksi korottaa vuokria hieman viiveellä.

Talousarvion perustelut

Talousarviossa liikevaihdon ennustetaan pysyvän vuoden 2023 tasolla.

Kokonaiskustannusten noustessa sopeutetaan kiinteistöihin tehtäviä saneerauksia talouteen nähden sopiviksi.

Vuodelle 2024 ennustettu taantuma voi vaikuttaa selkeästi joidenkin asiakasyritysten toimintaan ja voi heijastua myös tilatarpeisiin.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Vuokrattavien tilojen käyttöaste	95 %
Liikevaihto	3.650.000 €
Tulostavoite	250.000 €

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Valita / räätälöidä kiinteistöhuoltoon digitaalinen huolto-ohjelma. Huolto-ohjelman avulla taltioidaan huoltotoimenpiteet samaan paikkaan ja esim. kiinteistöhuollon sijaistyöntekijän työskentely kiinteistössä helpottuu.	Valmiusaste	Käyttöönotto vuonna 2024

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Harjoittelupaikka ja/tai kesätöitä teknikan alan opiskelijalle.	Toteutunut määrä	Väh. 2 kpl

Kestävä kehitys

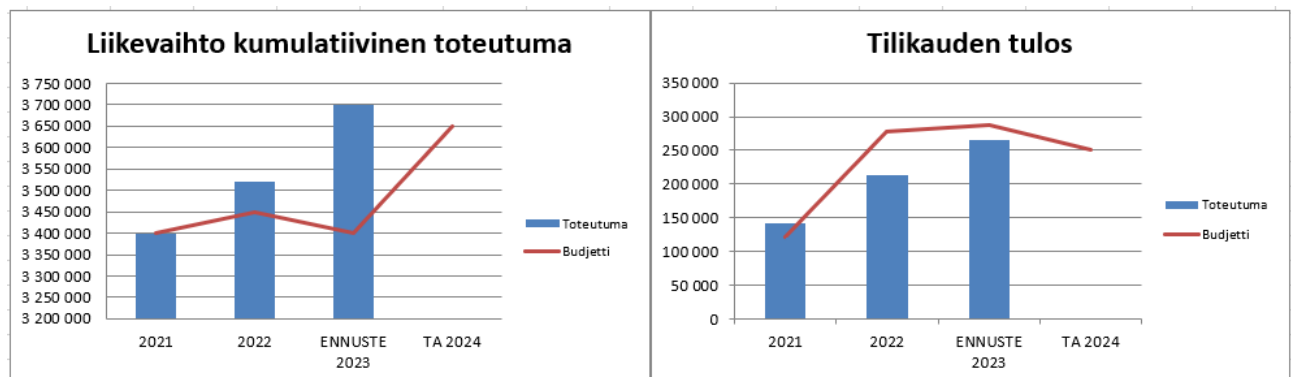
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Asennetaan Linnankatu 6:n kiinteistöön edistyneempi lämmityksen termostaattijärjestelmä.	Vuotuinen lämmöntarve	Järjestelmän avulla pyritään 4–7 % lämmityskustannusten laskuun.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Toimitiloja vuokraavien yritysten liiketoiminnan kehittyminen on monesti sidonnainen kotimaassa ja ulkomailla tapahtuviin talouden suhdanteiden kehityksiin. Talouskasvun heikentyessä osa yrityksistä karsii toimitilojen menoista ja jotkut lopettavat kokonaan toimintansa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Henkilöstö

Kajaanin Teknologikeskus Oy	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	3	3	4	4	4

10.2. Loiste Oy

Perustehtävä

Strategiansa mukaisesti Loiste-konserni keskittyy liiketoimintojen kehittämiseen Kainuussa ja sen lähialueilla seuraavasti:

- Selkeät liiketoimintayksiköt: sähkönsiirto, sähköntuotanto ja lämpöliiketoiminta. Liiketoiminnoilla on selkeät tavoitteet ja tulosvastuut
- Kaikki liiketoiminnot kannattavat hyvin omalla osa-alueellaan ja pystyvät kasvamaan volyymissä ja tuloksessa pitkäjänteisesti
- Henkilöstötyytyväisyys Suomen parhaiden joukossa (GPTW:ssä tavoitellaan 100 pistettä)

Toimintaympäristön muutos

Vastuullisuus ja hiilineutraalisuus ohjaa kaikkea tekemistä: Loiste on hiilivapaa ja net zero tavoite on saavutettu vuonna 2026 (GRESBissä tavoitellaan 100 pistettä).

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa Lasse Aarnio ja Saara Rimpiläinen.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Loiste Oy maksaa osinkoa tilikauden tuloksesta hallituksen tekemän arvioinnin pohjalta.	Loiste Oy:n osingonmaksukyky tarkistetaan maaliskuussa 2024 Loisteen johdon ja hallituksen toimesta. Hallitus tekee sen jälkeen osinkoehdotuksen yhtiökokoukselle. Loisteen arvo nousee, kun strategiassa esitetyt kaukolämmön tuotannon investoinnit valmistuvat sekä liiketoimintojen kasvuinvestoinneissa päästään etenemään.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
<p>Lämpöliiketoiminta:</p> <p>–Kaukolämmön kannattavuuden palauttaminen ja asiakasmielikuvan parantaminen</p> <p>–Kaukolämmön uuden tuotantoportfolion menestyksellinen uudistaminen - Investointikustannusten ja riskien</p>	EBIDTA, GPTW, nettovelka/EBITDA	Kaikissa mittareissa positiivista kehitystä liiketoiminnoittain.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
<p>minimointi sekä joustavuuden säilyttäminen epävarmaa EU-lainsäädäntöä vastaan</p> <p>Sähkötuotantotoiminnan operaatioiden ylösajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> –Organisaation rakentaminen vastaamaan tulevaisuuden tavoitteita ja niiden saavuttamista –Päivittäisen tuotannon ohjauksen ja suojaustoiminnan kehittäminen –Uuden vihreän tuotantokapasiteetin investointiputken rakentaminen ja realisointi <p>Loisteen siirtoliiketoiminta:</p> <ul style="list-style-type: none"> –Uuteen regulaatiojaksoon sopeutuminen ja parhaimman mahdollisen liiketoimintatuloksen aikaansaaminen siinä viitekehyksessä –Skansen-allianssimalli kasvattamaan kunnossapito- ja investointitehokkuutta laaja-alaisesti –Siirtoliiketoiminnan kasvuoption realisoiminen vapailla markkinoilla: Liittymisjohtoyhtiön päätettiin perustaa kesäkuun hallituksen kokouksessa 27.6. - ensimmäistä asiakas-casea odotellaan 		

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
<p>Loisteen panostuksen jatkossa kohdistuu ammattikorkeakoulu yhteistyöhön ja nuorten kouluttamiseen sekä kehittämiseen.</p> <p>Loisteen tavoite on kasvattaa tarvittavia kompetensseja paikallisesti.</p> <p>Vuosittainen Taustavoimaa-apuraha nuorten ja lasten harrastustoiminnan tukemiseen</p>	<p>Lämpöliiketoiminnan eri tutkimusaihiot: CSC akkuvarasto</p> <p>Taustavoimaa-apurahaa voivat hakea Kajaven sähköverkkoalueella toimivat yhdistykset, kerhot, harrastuspiirit ja muu lapsille ja nuorille harrastustoimintaa järjestävät tahot.</p>	<p>Sovittujen työryhmien loppuunsaattaminen.</p> <p>Taustavoimaa apurahojen maksaminen.</p>

Kestävä kehitys

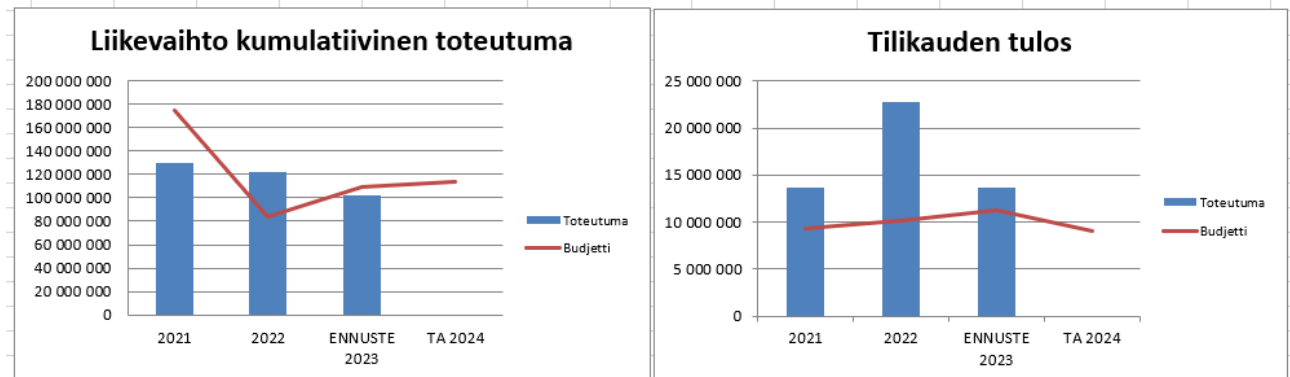
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Loiste on hiilivapaa ja net zero tavoite on saavutettu vuonna 2026 (GRESBissä 2022: 92 pistettä, vuoden 2023 ennuste: 98 pistettä)	GRESB	GRESB tavoite 100 pistettä (paras mahdollinen)

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Loisteen rahoitukseen liittyy korkoriski 7-vuotisten lainojen osalta (6 kuukauden euribor), 15-vuotiset lainat ovat kiinteäkorkoisia. Molempiin lainakoreihin sisältyy uusimisriski vuosina 2026 ja 2034. Omavaraisuus täytyy pitää riittävän hyvänä ennen lainojen uusimista. Omavaraisuutta ohjataan investointitahdilla ja osingon jaolla.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Vahinkoriskit	Loisteen sähköverkkoliiketoimintaan sisältyy riski lumen, kuuran ja myrskyjen aiheuttamista vahingoista Yleisesti vahinkoriskit on vakuutettu IF vakuutusyhtiön tekemän riskikartoituksen pohjautuvalla vakuutusohjelmalla.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15
Strategiset riskit	Sähkönsiirto: uuden regulaatiokauden parametrit (työnalla EV:llä).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15
Toiminnalliset riskit	Loiste Lämpöön sisältyy Kavon biopolttoaineen saatavuusriski. Tavoitteena minimoida turpeen käyttö, jotta vältytään päästöoikeusmaksuista.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 5 20

Henkilöstö

Loiste Oy	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	38	36	36	36	36

10.3. Kajaanin Energiatuotanto Oy

Perustehtävä

Toimia palveluyhtiönä, tarjoten laadukasta energiaa sekä energiapalvelua asiakkaille.

Toimintaympäristön muutos

Lämpöliiketoiminta on edelleen tappiollista johtuen tuotantokustannuksista. Sähkötuotannon oletetaan olevan kannattavaa myös vuonna 2024.

Talousarvion perustelut

Tulostavoite 134 Keur vuodelle 2024. Sähkötuotanto optimoidaan kannattaville ajankohdille ja hinnankorotukset tullaan tekemään lämpöliiketoiminnassa sekä lisäksi kustannustehokkuutta parannetaan. Uusia liiketoimintamahdollisuuksia selvitetään ja investointiehdotukset ovat valmiina vuoden 2024 alkupuolella.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Kehittää liiketoimintaa: <ul style="list-style-type: none"> Auttamalla asiakkaita mahdollisissa laajentumishankkeissa Renforssin Rannassa, Palveluhinnastoa kehittämällä kilpailukykyisemmäksi, Mahdollisesti laajentamalla omistus pohjaa. Investointi uusiin liiketoimintoihin. 	<ul style="list-style-type: none"> Pölkyn laajentumishankkeissa mukana. Palveluhinnaston päivittäminen Uusien liiketoimintojen investointisuunnitelma valmis ja yhden hankkeen aloitus.
Tulostavoite	Liiketulosprosentti (%) +0,5 % Myyntikateprosentti (%) +6,7 %

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Lämpöliiketoiminnan tuloksen parantaminen.	Käyttökate	Käyttökate parannus +10% vs. vuosi 2023.
Sähköliiketoiminnan tuloksen pitäminen laskevan sähköhinnan markkinatilanteessa	Käyttökate	Käyttökate saman kuin vuonna 2023.

Yhteistyö KAMK:n ja muiden alueen kehittäjäyhteisöjen kanssa.	Tarjoamme harjoittelupaikan tai opinnäytetyön.	1 kpl joko harjoittelupaikka tai opinnäytetyö
---	--	---

Lapset ja nuoret

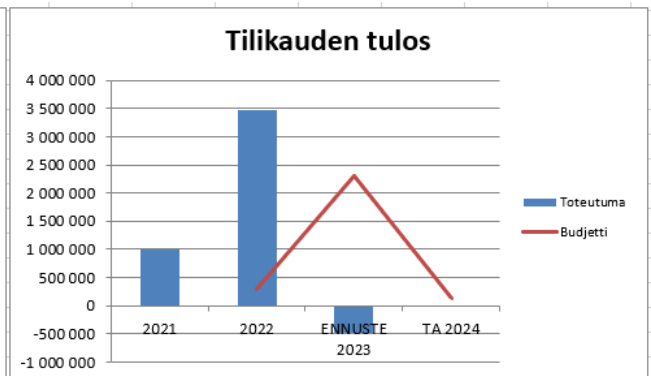
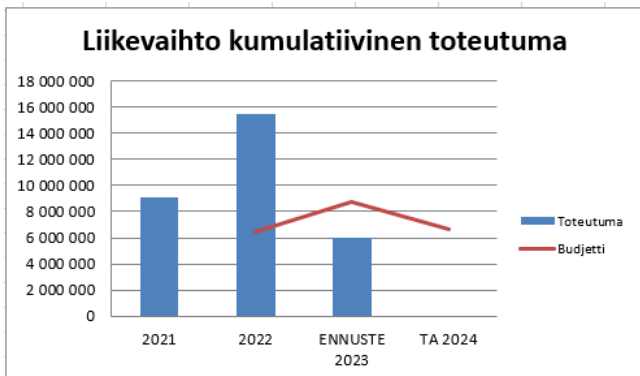
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Toteutetaan lapsille tai nuorille suunnattu energia-aiheinen yhteistyöhanke.	kpl	1 kpl, esimerkiksi luento koululuokalle.

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Kainuun Voiman vastuullisuuden varmistaminen.	Asiakaspalautteet	0 negatiivista palautetta(ei palautetta ympäristöön, sääntöstelyyn, meluun, turvallisuuteen).
Kainuun Voiman fossiilisten CO2 päästöjen vähentäminen.	Turpeen osuus(%) kokonaispolttoaineesta.	Turpeen osuus alle 10%
Tarjotaan harjoitus- tai opinnäytetyöpaikka kansainväliselle opiskelijalle	kpl.	1 kpl

Riskienhallinta

Toiminnalliset riskit	Henkilöriski Kainuun Voimalla.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Rahoitusriskit	Ennakoimaton vaurio tuotantolaitoksissa.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Rahoitusriskit	Kainuun Voiman tuotantokustannus	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 4 20
Rahoitusriskit	Sähkön markkinahinta	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

10.4. Kainuun Voima Oy

Perustehtävä

Tuottaa energiaa luotettavasti ja vähäpäästöisesti kustannustehokkailla tuotantokoneistoilla.

Toimintaympäristön muutos

Yhtiön päätuotantoyksikön elinkaaren päätökselle aletaan suunnittelemaan ohjelmaa, jossa vanha tuotanto ajetaan hallitusti alas ja löydetään korvaava tuotantokoneisto.

Talousarvion perustelut

Palveluista maksettavien korvausten laadukkuus, mutta kustannusten minimointi. Yhtiö ei tee voittoa, vain minimoi kiinteät ja muuttuvat kustannukset sekä maksimoi tuotannon.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Fossiilisen polttoaineen käytön minimointi ja pääsy takaisin suunnitellulle uusiutuvan polttoaineen uralle.	Turpeen osalta käyttö alle 10 % kokonaispolttoaine-energiasta. Hiilen käyttö vain häiriötilanteeseen, taso alle 0,4 % kokonaispolttoaine-energiasta. Varatuotannossa öljyn käyttö 0 % ja varatuotanto hoidetaan nesteytetyllä maakaasulla.
Hukkalämpöjen maksimaalinen talteenotto, jolla minimoidaan poltolla tuotettua energiaa.	Minimikuormatason yläpuolella ollessa 100 % talteenotto.
Polttavien laitosten ilma- ja vesipäästöjen pitäminen normaali-tuotannossa alle raja-arvojen.	Päästöt kumulatiivisesti 18 % alle annettujen raja-arvojen.
Tuotantolaitosten käyntiinlähtö ja häiriötilanteessa melupäästöjen minimointi.	Tilanteissa pyritään < 8 % meluhaittaan. Äänenvaimentimien ja apukuorman avulla minimoitavissa. Tämä mitattavissa.
Säännösteltyjen järvien tasojen pitäminen vuoden ajasta riippumatta, pitkäaikaisen keskiarvon tasolla. Tällä minimoidaan vesistöjen rantavauriot, maksimoidaan virkistyskäytön mahdollisuus ja annetaan mahdollisuus kalakannan kehittymiselle.	Maksimipoikkeama pitkäaikaisesta tasosta < 20 %.
Ympäristöjärjestelmän ISO1 14001 ylläpito.	Vakavia poikkeamia 0 kappaletta ja lieviä max. 1 kappaletta.

Toiminnalliset tavoitteet

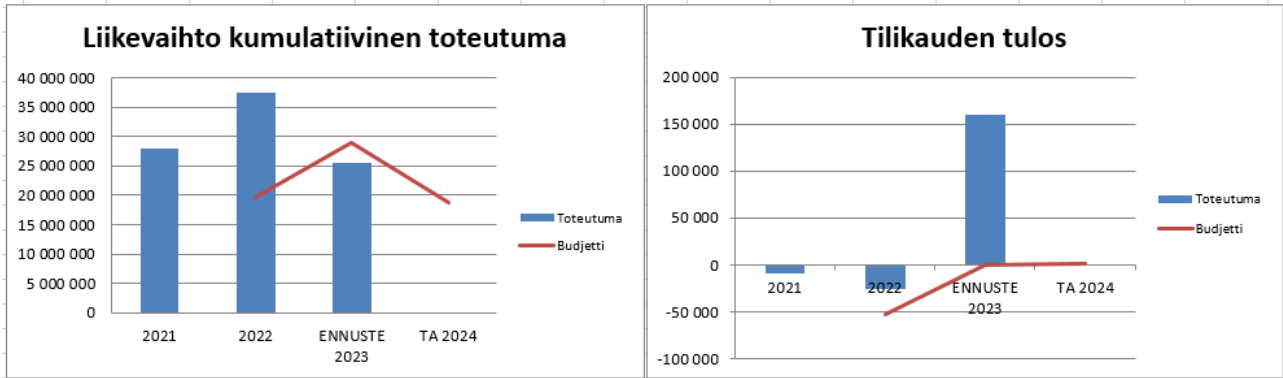
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Lämpöliiketoiminnan kiinteiden kustannusten pienentäminen edellisen vuoden tasolta.	Tulosseuranta yhtiön lämpövoiman kiinteät kustannukset.	Kiinteät kustannukset, lasku 0,8 %-yks.
Lämpöliiketoiminnan muuttuvien kustannusten nousun rajaaminen, polttoaineet ja kemikaalit huomioiden.	Tulosseurannassa yhtiön lämpövoiman muuttuvat kustannukset.	Muuttuvat kustannukset, nousu < 4 %-yks.
Vesiliiketoiminnan kiinteiden kustannusten pienentäminen edellisen vuoden tasolta	Tulosseuranta yhtiön vesivoiman kiinteät kustannukset.	Kiinteät kustannukset, lasku 1,2 %-yks.

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Yhtiölle elinkaarisuunnitelman ylläpitämisen kokeiden, testien ja analyysien perusteella. Mahdollistetaan taloudellisesti järkevä ja optimoitu päätuotantolaitoksen tulevaisuuden alarajo-/kirjaus ja luodaan pohjatieto päätösten perusteiksi.	Hallituksen kokouksen kirjaukset.	Päivitys ja kirjaus 2 kertaa vuodessa.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Merkittävän asiakkaan tai asiakkaiden poistuminen tuotantoverkoista.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Kiinteän polttoainetuotantolaitoksen vaurioituminen ja tuotannon siirtyminen varatuotannolle. Tällöin merkittävästi kalliimpi polttoaine aiheuttaa kassavarantojen loppumisen hyvin nopeasti.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Rahoitusriskit	Mikäli lämpölaitostoiminta päätetään lopettaa 2–4 vuoden sisällä, jää nykyisillä poistoilla ja rahoitusjärjestelyillä huomattava alaskirjaus. Riskinä on myös kaupungin osuuden vuokrasopimuksen päättymisen vuoden 2025 lopussa ja kustannustaakan siirtyminen kokonaisuudessa tältä osuudelta kaupungin vastuulle.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Toiminnalliset riskit	Polttoaineen saatavuus heikkenee voimakkaasti, suuren kysynnän takia. Koskee kiinteitä ja nestemäisiä polttoaineita. Tämä aiheuttaa pahimmillaan tuotantojen rajaamista ja niukkuuden jakamista asiakkaille.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Toiminnalliset riskit	Lämmön päätuotantoyksikön elinkaari alkaa olla päättymässä noin 10 v. sisällä ja mahdollinen vakavampi vaurioriski kasvaa vuosittain. Tämänhetkisten tutkimusten mukaan hälyttäviä merkkejä vanhenemisesta ei ole.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

10.5. Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus

Perustehtävä

Ylläpitää palvelukeskuskiinteistöä Kajaanin Lohtajan kaupunginosassa.

Sitovat tavoitteet

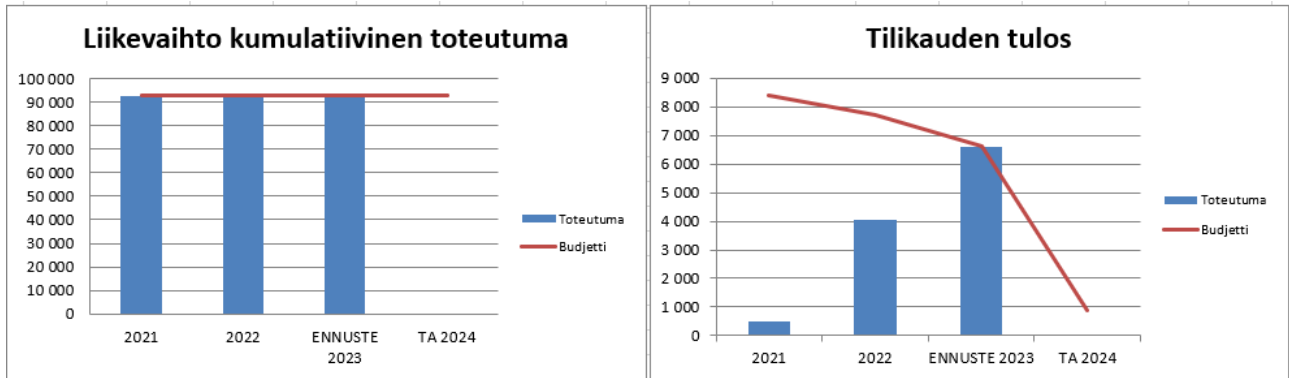
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Kiinteistöyhtiön talouden hoito siten, että yhtiö kykenee hoitamaan käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset asianmukaisesti vahvistettuun yhtiövastikkeeseen perustuen. Kiinteistöyhtiössä varaudutaan kilpailuttamaan kiinteistönhoidon palveluntuottaja ylläpidon laadun kehittämiseksi. Yhtiön hallitus varautuu tekemään toimenpiteitä, jolla parannetaan kiinteistöyhtiön energiataloutta. Suunnitellut vuosikorjaukset kohdistuvat yhtiön tiloja palvelevien IV-laitteiden kunnostamiseen.	Kiinteistöyhtiössä oleville kahdelle tyhjälle liiketilalle etsitään aktiivisesti vuokralaista ja/tai tilojen käyttöön oikeuttaville osakkeille ostajaa. Tilojen myynti- ja vuokrausponnisteluja aktivoidaan.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Kiinteistöyhtiön talous on tällä hetkellä hallinnassa. Yhtiön maksuvalmius on hyvä ja yhtiön pankkitilillä on rahavaroja; yhtiöllä on mahdollisuus toteuttaa tällä hetkellä kohtuullisia, ylläpitäviä korjaustöitä ja yhtiö kykenee selviytymään juoksevista säännöllisistä ylläpitokustannuksista. Pidemmän ajan tavoitteena on kiinteistöyhtiön vetovoiman kasvattaminen, tekemällä yleisilmeen kohottamista.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

10.6. Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

Perustehtävä

Yhtiön tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Kajaaniin muuttajille, Kajaanissa asuville ja opiskelijoille. Tavoitteeseen pyritään aktiivisella ja asiakassuuntautuneella palveluotteella sekä huolellisella kiinteistöjen ylläpidolla. Toiminnallaan yhtiö tukee Kajaanin kaupungin pito- ja vetovoiman myönteistä kehittymistä.

Toimintaympäristön muutos

Kohoava energian hinta ja korkotason muutos rahoitusmarkkinoilla aiheuttavat kohovia kustannuspaineita sekä haasteita vuokranmäärittelyyn. Kiinteistökohtaisella ja huolellisella PTS-suunnittelulla varaudutaan omistetun kiinteiskannan arvon säilymiseen. Korkotuetun asuntokannan (ARA1 ja ARA2) vuokranmäärittely perustuu Asumisen kehittämiskeskuksen (ARA) ohjeistukseen ja sen on täytettävä ARA-määräykset (ml. jälkilaskelma ja asuintalovarauksen määrittely).

Talousarvion perustelut

Toiminnan läpinäkyvyyttä lisätään siten, että kaupunkikonsernin omistajapolitiittiset tavoitteet täyttyvät ja yhtiö toimii omistajastrategian mukaisesti. Yhtiö raportoi läpinäkyvästi omistajalle tavoitteiden toteutumista sekä yhtiön hallitustyötä kehitetään. Yhtiössä aloitetaan strategiatyö, joka tähtää vuoteen 2025.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa yhtiön toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Asuntojen käyttöaste	93,5 %
Asiakastyytyväisyys	>4,0 % (asteikolla 1-5)

Yhtiön toimitusjohtaja raportoi kaupunkiomistajan antaman konserniohjeistuksen ja muun ohjeistuksen mukaisesti kaupunginhallitukselle, konsernijaostolle ja kaupungin johdolle ml. talousjohto ja kaupungin edustaja yhtiön hallituksessa). Niin ikään toimitusjohtaja raportoi yhtiön hallitukselle OYL:n velvoitteiden

mukaisesti (hallituksen kokoukset vuosikellon mukaisesti). Toiminnasta raportoidaan säännönmukaisesti myös yhtiön tilintarkastajalle. Yhtiössä on vahvistettu hallituksen kokousten työjärjestys ja taloussääntö, jossa on määritelty ja vahvistettu päätösvaltuudet syyskuussa 2022.

Käyttöasteen seuranta perustuu kohdekohtaisten tavoitevuokrien (kk-vuokra) mukaiseen laskentaan (taloudellinen käyttöaste). Lähtökohtana tavoitteen asettamiselle on toteutuma 9–2023: asuntojen käyttöaste on 93,58 % (kumulatiivisesti 1–9/2023: 91,23 %).

Asukastyytyväisyys perustuu vuosittain toteutettavaan, asukkaille menevään kyselyyn, jossa kysytään asukkaiden kokonaistyytyväisyyttä vuokranantajaan, toteutuneisiin kiinteistönhoidon palveluihin sekä vuokra-asunnon ominaisuuksiin (laatu, varusteet, sijainti). Toteutunut asukastyytyväisyys v. 2022 on ollut 3,96 % (asteikolla 1–5).

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Tuetaan Kajaanissa toimivien ja kaupunkiin sijoittumista aikovien yritysten työntekijöiden asunnonhakua monipuolisella asuntotarjonnalla.	Vuokrattavien kohteiden näkyvyyden lisääminen yhtiön nettisivuilla ja hakuportaalissa. Hakukanavien monipuolistaminen aktiivisen myyntityön ohella. Vuokraukseen kpl-tavoitteet.	Kohdekohtaisten tietojen sisällön parantaminen (mm. 3D-videot, pohjakuvat, valokuvat). Lisätään vuokra-kohteiden näkyvyyttä eri hakuportaaleissa (Vuokraovi.com; Etuovi.com). Yhteistyö kaupungin elinkeinotoimen kanssa: yrityskäynnit. Pietarilla nimetty yhteyshenkilö yritysten asuntohakemusten käsittelyyn.

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Opiskelijoita (ml. kansainväliset opiskelijat) palveleva monipuolinen asuntotarjonta (soluasunnot, yksiöt, kalustetut asunnot sekä KAO:lle vuokratut asuntola-kohteet). Lähtötasona tällä hetkellä noin 850 opiskelijahuoneistoa, määrää kasvatetaan kysynnän mukaisesti ja pyritään huomioimaan sijainnit lähellä opiskelijakampuksia.	Aktiivinen ja vaikuttava yhteistyö KAMKin, KAO:n ja opiskelijajyhdistysten (KAMO) kanssa. Opiskelijoille tarjottavat kohtuuhintaiset asunnot. Tarjontaa lisätään muuttamalla isompia asuntoja soluasunnoiksi.	Monipuolisella ja kohtuuhintaisella asuntotarjonnalla vahvistetaan Kajaanin kaupungin vetovoimaisuutta opiskelijakaupunkina. Nimetty yhteyshenkilö varmistaa ajantaisen tiedonkulun KAMKin ja KAO:n suuntaan (sovitut ja vakiintuneet palaverikäytännöt jo olemassa). Pohditaan mahdollisen palvelupisteen tuomista Tieto2 kampukselle.

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Omistetun kiinteistökannan arvon säilyttäminen ja vetovoimaisuuden lisääminen. Lähtökohtana on se, että Pietarin koko kiinteistökannalle on tehty PTS-suunnitelmat v. 2022 (10 vuotta).	Pitkävaikutteisten PTS-korjausten toteutus pohjautuen PTS-suunnitelmaan. Toteutukset päätetään tapauskohtaisesti yhtiön hallituksessa, huomioiden rahoituksen saatavuus ja hinta. Investoinnit toteutetaan hallitusti yhtiön pitkän ajan rahoitusrakenteen huomioiden.	Yhtiössä toteutetaan budjetoidut vuosi-korjaustyöt sekä tarpeelliset huoneistokorjaukset huolelliseen valmisteluun perustuen. Pitkävaikutteisia menoja aiheuttavat PTS-korjaukset tehdään valikoidusti, rahoitus- ja markkinatilanne huomioiden siten, että yhtiön kokonaistalouden ei vaarannu.

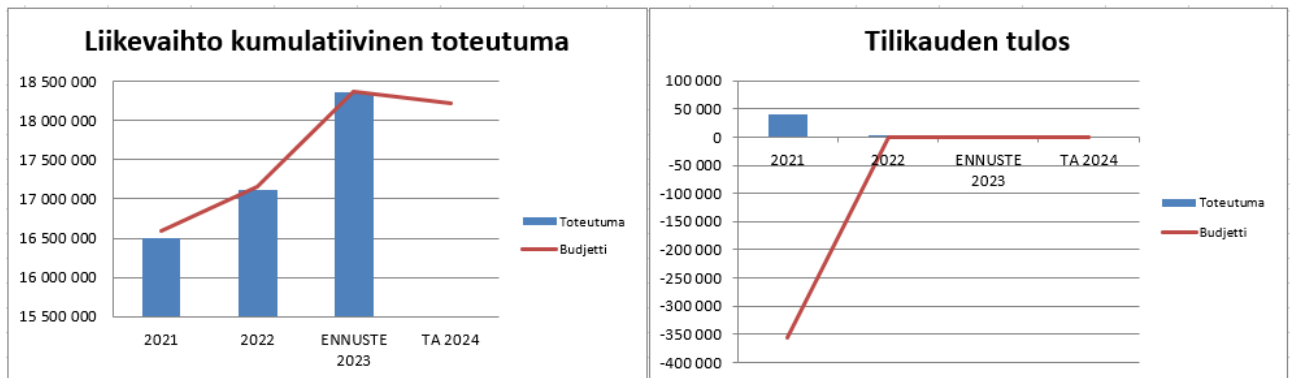

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Vallitseva korkotaso on noussut v. 2023 aikana ja yleinen näkemys on se, että v. 2024 korkotaso säilyy korkeana sekä rahoituksen saatavuus on haastava, mm. ARA:n rahoituksen myöntövaltuuksien pienentymisen takia (korkotukilainat ja -avustukset). Yhtiön korkosuojauksen tasoa on kasvatettu v. 2023 siten, että taso on noussut 17,5Meur:sta 25Meur:oon (suojausten kesto tarkennettu v. 2050->2040). Maksuvalmiuden riittävyys on yhtiön 1. prioriteetti ja yhtiössä tehdään edelleen maksuvalmiutta parantavia kehitystoimia.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Kohoavat energiakustannukset ja sähkön hinnan vaikutus nostavat omistetun kiinteistökannan käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannuksia. Energiasta aiheutuvien kohoavien kustannusten vaikutusta minimoidaan energian käytön seurannan tehostamisella, huolellisella kiinteistöhoidolla (kohdekohtaiset mittaukset) sekä kiinteistöautomaation hyödyntämisellä (Navigator).	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Vahinkoriskit	Yhtiössä on tehty ennakoivaa asuinkiinteistöjen peruskorjausta harvakseltaan viime vuosina (korjausvelkaa on kehitetty). Kohdekohtaiset PTS-suunnitelmat on päivitetty v. 2022 ja korjausvelan suuruusluokka (10v näkymällä) on tiedossa. Ikääntyneissä rakennuksissa on odotettavissa putkistojen ja muun tekniikan peruskorjauksia. Suuremmat korjaukset rahoitetaan lainarahoituksella. Rahoituksen korkosuojausten muuttamisen yhteydessä v. 2023 PTS-pohjaiset korjaustarpeet on pääosin huomioitu tulevien vuosien rahoituksen nettotarvetta laskettaessa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Henkilöstö

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	22	21	0	0	0

10.7. As Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari

Perustehtävä

Asunto Oy Sammonkaaren Pietari käsittää tällä hetkellä 56 asuinhuoneistoa, yhteiskäyttötilan ja saunatilat sekä asukkaita palvelevat varasto- ja pyöränsäilytystilat. Yhtiö on 1-vaihe Kajaanin keskustassa sijaitsevaa hiilineutraalin rakentamisen hanketta.

Asuntoyhtiön yhteyteen on rakennettu Kiinteistö Oy Kajaanin Sammon Parkin omistama lämmin autohalli, joka käsittää yhteensä 23 autopaikkaa. Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari omistaa autohallista 15 autopaikkaa.

Kohde luovutettiin tilaajalle siten, että kohteen hallintaoikeus luovutettiin 15.9.2022, mistä alkaen kohteen käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset tulevat tilaajalle.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarin toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Asuntokohteen korkean käyttöasteen varmistaminen. Kohde käsittää alun perin 56 asuinhuoneistoa ja v. 2023 aikana yhteiskäyttötila on muutettu asuinhuoneistoksi, eli kohteessa on yhteensä 57 huoneistoa. Tämän lisäksi on hankittu 15 autohallipaikkaa K Oy Sammon Parkista. Kohteen huoneistot ovat vuokrattuja tällä hetkellä.	Kohteen vuokrausasteen pitäminen korkealla tasolla, mikä tarkoittaa 100 % käyttöastetta. Samanaikaisesti yhtiön hallinto ja taloustoimet vakiinnutetaan vastaamaan kaupunkikonsernin omistajaohjauksen periaatteita ja hyvää hallintotapaa. Yhtiön isännöinti ja kirjanpito on siirretty 1.9.2023 alkaen Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarin omana työnä tapahtuvaksi (OP-Koti Kai-nuulta). Kohteen energiankulutusta (sähkö, lämpö ja vesi) seurataan tarkasti.

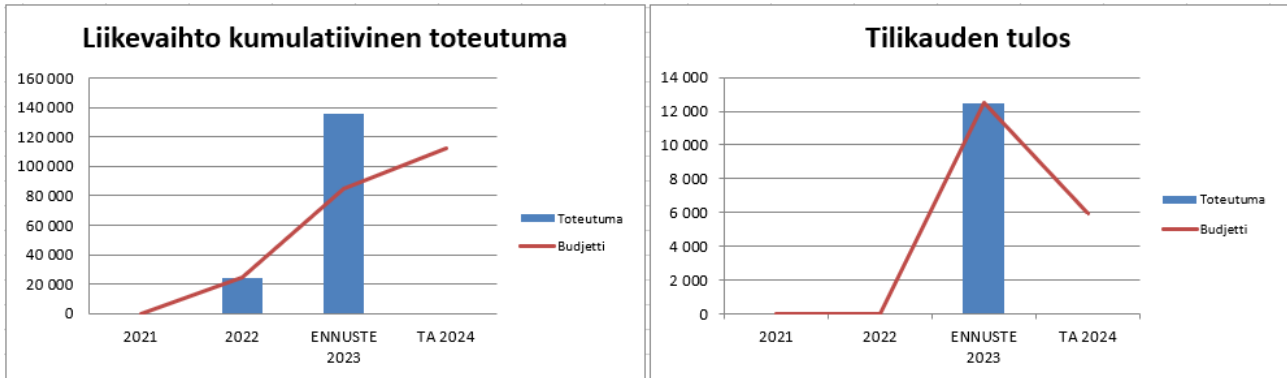
Toiminnalliset tavoitteet

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Energiankäytön ja kohteelle asetettujen kulutustavoitteiden (sähkö, lämpö ja vesi) tarkka seuranta ja reagointi havaittuihin kulutuspoikkeamiin. Kohteen suunnittelussa on huomioitu energiatehokkaat ratkaisut ja uusien kiinteistötekniikka.	<p>Veden kulutus litraa/henkilö/kk, verrataan Kajaanin Pietarin muuhun kerrostalokantaan (kulutustietojen vertailu kohteittain)</p> <p>Sähkön kulutus (huoneistokohtainen mittarointi): sähkön hinnan seuranta (yhtiön mukana kaupungin hankintapoolissa 1.1.2024 alkaen, aik. Kainuun hankintarenkas)</p> <p>Lämpöenergian kulutus: kohteesta tehty RAVE-laskelma pohjana. Kohteen 1-vuotistakuutarkastuksen edellyttämät säätötyöt tehty 9-2023 loppuun mennessä ja lämmönkulutusta kohteessa saadaan laskeutua (huoneistokohtaiset lämpötilat säädetty). Lämmitysjärjestelmää koskeva kokonaissäätö on tehty ennen lämmityskautta 2023/2024.</p> <p>Eo. kulutustietojen seuranta aktiivista ja poikkeamiin reagoidaan kk-tasolla.</p>	Käytetyn lämmitysenergian määrää puotetaan selkeästi verrattuna 1. käyttöönottovuoteen (lämmityskauteen), pohjautuen RAVE-laskelmiin. Kulutus perustuu asuntokohteessa mittarointeihin (sähkö, lämpö ja vesi). Kohteen kulutustietojen seuranta käydään läpi kiinteistönhoidon kk-palaverissa. Ennen 2. vuoden takuutarkastusta on mahdolliset viat ja puutteet korjattu.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Kohteen teknisten lähtötasotietojen toteutuminen kiinteistönhoidon osalta. Teknisten järjestelmien toimivuuden varmistaminen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Rahoitusriskit	Kohteen rahoituksen hinnan muuttuminen: kohde on lainoitettu Danske Bankin myöntämällä rahoituksella, jossa on kaupungin takaus. Korkokehitys ja kohoavat käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannukset saattavat vaikuttaa jonkin verran toteutuvaan hoitovastikkeen määrään tulevaisuudessa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Vahinkoriskit	Kohde on 1-vaihe koko korttelin rakentamisessa. Kohteen myöhemmät rakennusvaiheet voivat vaikuttaa 1-vaiheen toiminnallisuuteen (rakentamisesta aiheutuvat häiriöt ja toimintakatkokset).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

10.8. Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Perustehtävä

Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) on kansallisesti houkutteleva ja kiinnostava työ- ja opiskelupaikka sekä yhteistyökumppani. Edistämme Pohjois- ja Itä-Suomen sekä Pohjois-Pohjanmaan eteläisen seudun osaamisen, osaajien ja elinkeinoelämän kehittymistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä.

Toimintaympäristön muutos

Nykyinen Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituskausi korkeakouluille on voimassa vuoden 2024 loppuun. Sen jälkeisestä rahoitusmallista ei ole vielä tietoa. Toimintaympäristön suurimmat muutokset ovat koronan jäljiltä lisääntynyt etäopetus ja -työskentely ja Ukrainan sodan aiheuttama kyberturvallisuusympäristön muutos. Iso menossa oleva muutos on Kainuun väestön ikääntyminen ja se tuo osaltaan haasteita KAMK:n sisäännotolle alueen pienenevien ikäluokkien myötä. Kansainvälistymiselle haasteen tuo alueen yritysten heikko kyky antaa opinnäytetöitä, harjoittelupaikkoja tai työllistää kansainvälisiä opiskelijoita. Kansainväliset opiskelijat usein saapuvat alueelle perheineen, jolloin myös puolisolille olisi löydettävä töitä.

Iso kysymysmerkki on Suomen hallituksen korkeakoulujen rahoitukseen esittämät muutokset, jotka tuovat epävarmuutta jo vuoden 2024 osalta. Näiden kokonaisvaikutus ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen on hallituskaudella noin 100 M€ vähennys nykyisestä 880 M€ rahoituksesta. Samalla hallitusohjelmassa nostetaan esille kasvavien keskusten osaavan työvoimatarvetta. Tähän pyritään vastaamaan keskittämällä uusia aloituspaikkoja näille alueille.

Kokonaisuutena KAMK:n strategiassa pitkään olleen laajan alueellisen vaikuttavuuden sekä tuloksellisen toiminnan linjaus näyttää osuvan hyvin toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Kasvukeskuksia lukuun ottamatta näyttää ilmeiseltä, että korkeakoulutuksen saavutettavuus edellyttää jatkossa uusia panostuksia myös kaupunkiomistajilta. Kaikkien ammattikorkeakoulujen menestys riippuu jatkossa entistä enemmän OKM:n ulkopuolisen rahoituksen hankinnasta.

Talousarvion perustelut

Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy on pyrkinyt ohjaamaan rahoituksen täysimääräisesti kasvuun. Tämän taustalla on OKM:n rahanjakomalli, joka painottaa perusrahoituksen tasossa absoluuttista kokoa. Liikevaihdon perusrahoituksen osuus perustuu ennakoarvioon ja siihen saattaa tulla pientä muutosta vielä lopulliseen 2024 rahoituspäätökseen. Iso haaste meille on kyetä kattamaan riittävä omarahoitus kasvavan hankinnan osalta. TA24 onkin laitettu ehdoton yläraja Hanketoiminnan volyyymille 6M€ ja sen omarahoitukselle, jonka on jäätävä max 13 %. Lisäksi odotamme sekä avustustuottojen että liiketoiminnan osalta kasvua.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa hallinto- ja talousjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Tilikauden tulostavoite > 0	Hallitus on määritellyt TA24 tavoitteen >0.
Rahoituspohjan vahvistaminen	Panostuksen jatkaminen KV-rahoitukseen: lukukausimaksut, liiketoimintana toteutettavat kansainväliset koulutukset, Horizon- ja muut kv-pohjaiset instrumentit. Kajaanin ulkopuolella järjestettävän koulutuksen lisääminen Raahan mallin tapaan. Liiketoiminnan vahvistaminen lisäresursoinnilla.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Veto- ja pitovoiman kehittäminen.	Kainuuseen työllistyvien osuus KAMK:sta Kajaanissa, päivätoteutuksissa opiskel-leista valmistuneista valmistumishetkellä.	50 %
Kainuun osaamistarpeet -foorumien perustaminen.	Ministeriöille toimitettu raportti korkea-koulutettujen osaamistarpeista 2024–35.	Raportin tuottaminen.

Lapset ja nuoret

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Opiskelijat viihtyvät KAMKissa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opintojen keskeyttäminen KAMKissa.	Opintonsa keskeyttäneiden määrä: - AMK < 9,75 % - YAMK < 10 %
Opiskeluputki lukio - AO - AMK		On rakennettu vetovoimainen koulutuspolku toiselta-asteelta korkea-asteelle nykyisten lisäksi.

Kestävä kehitys

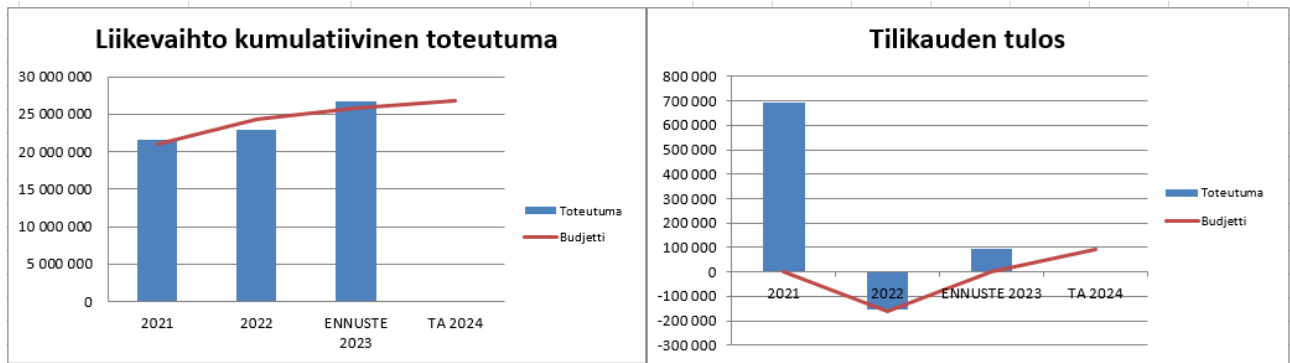
Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Vuosittainen uusien kestävän kehityksen teemaisten hankkeiden määrä.	kpl määrä	10 kpl
KAMK sitoutuu Kampus25-hankkeessa luotavaan Green Campus -toimintaan.		Green Campus -toiminnan määrittäminen ja hankkeiden käynnistäminen.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Alueen vetovoiman vaikutus osaavan työvoiman saantiin ja koulutusten vetovoimaisuus.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Perusrahoituksen vaihtelut 100 % tulosrahoituksessa AMK-sektorilla ja muutokset valtakunnallisessa korkeakoulupolitiikassa. TKI-toiminnan omarahoituksen riittävyys. Kasvavat järjestelmäkustannukset. Inflaatio ja nouseva kustannustaso.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Toiminnalliset riskit	Koulutusten ja Kajaanin vetovoima. Koronapandemian vaikutukset jatkuvat edelleen. Vallitseva turvallisuuspoliittinen tilanne.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Vahinkoriskit	ICT:n toimintahäiriöt. Toiminnan lamauttava kyberhyökkäys. Sähkön riittämättömyys.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12

Henkilöstö

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstö, htv2	257	251,5	280	300	320

10.9. Edukai Oy

Perustehtävä

Edukai Oy vastaa alueen koulutustarpeisiin tuottamalla yrityksille, yhteisöille ja yksilöille laadukkaita ja ajanmukaisia koulutuspalveluita. Yhtiö toimii markkinaehtoisesti ja osaltaan täydentää Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen toimintaa ja palveluvalikoimaa. Edukai Oy toimii valtakunnallisesti Kainuuseen painotuen.

Toimintaympäristön muutos

Työvoimakoulutuksissa painotus on jatkunut maahanmuuttajien koulutusten toteutuksessa. ELY-keskusten määrärahat ovat kuitenkin olleet vähenemään päin, mistä syystä kotoutumiskoulutuksia on järjestetty alueella vuonna 2023 jonkin verran vähemmän kuin olisi ollut tarvetta.

Työvoimapaalvelut ml. työvoimakoulutusten hankinnat siirtyvät vuoden 2025 alussa valtiolta kunnille. Samalla on arvioitu, että kuntien määrärahat palveluiden hankintaan vähenevät. Tilannetta seurataan ja muutoksia pyritään ennakoimaan. Toistaiseksi on myös epäselvää, mitä vaikutuksia yhtiöön on sillä, että muutosten myötä jatkossa omistaja toimii työvoimakoulutusten hankintaviranomaisena.

Talousarvion perustelut

Talousarviossa on huomioitu, että työvoimakoulutushankinnat ovat vähenemään päin. Voitettujen tarjousten ja optiomahdollisuuksien ansiosta liikevaihto kuitenkin pysynee vuonna 2024 edelleen hyvällä tasolla.

Edukai Oy käynnistää alkuvuodesta 2024 kolmevuotisen maahanmuuttajien työllistymistä edistävän Next Level ESR-hankkeen. Tämä näkyy liiketoiminnan muiden tuottojen kasvamisena. Hanke paitsi kehittää alueen elinkeinoelämää, niin myös mahdollistaa uusien työelämän tarpeiden mukaisten palveluiden kehittämisen yhtiössä.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja.

Sitova tavoite	Tavoite 2024
Tilikauden tulos >0.	Edukai Oy:n hallituksen käsittelemässä talousarviossa asetettu tavoite.

Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoima ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
Tuotamme monipuolisesti laadukkaita koulutuspalveluita työelämän tarpeisiin.	Asiakkaiden antama Opal-palautte työvoimakoulutuksissa.	Työvoimakoulutusten palautteiden keskiarvo vähintään 4 asteikolla 1–5.
Käynnistettävä Next Level -hanke lisää alueella jo olevien ulkomaalaistaustaisten työllistymistä Kainuuseen vastaten samalla alueen työnantajien työvoiman tarpeisiin.	Kaikissa koulutuksissa asiakkaiden antama suositte luindeksi NPS. Henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden määrä hankkeessa.	NPS eli suositte luindeksi vähintään 70. Vuoden loppuun mennessä hankkeen asiakkuudessa vähintään 150 henkilöasiakasta. Vuoden loppuun mennessä hankkeen asiakkuudessa vähintään 50 asiakasyritystä/työnantajaa.

Kestävä kehitys

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2024
<p>Toteuttamamme työvoimakoulutukset sisältöineen ja menetelmineen edistävät asiakkaidemme työllistymistä ja tukevat hyvinvointia (sosiaalinen kestävyys).</p> <p>Next Level -hanke: Alueella jo olevien ulkomaalaistaustaisten työvoimareservin hyödyntäminen, työpaikkojen alueella säilyminen työvoiman saatavuuden kautta, palvelujen kehittäminen elinkeinoelämää tukevaksi jatkossakin.</p>	<p>Asiakkaiden antama Opal-palaute työvoimakoulutuksissa.</p> <p>Hankkeen henkilö- ja työnantaja-asiakailta kerättävä palaute.</p>	<p>Työvoimakoulutusten palautteiden keskiarvo vähintään 4 asteikolla 1-5.</p> <p>Vuoden loppuun mennessä hankkeen asiakkuudessa vähintään 150 henkilöasiakasta.</p> <p>Vuoden loppuun mennessä hankkeen asiakkuudessa vähintään 50 asiakasyritystä/työnantajaa.</p>

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Riittämätön varautuminen ja reagointikyky tuleviin toimintaympäristön muutoksiin ja erilaisiin skenaariovaihtoehtoihin.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Toiminnalliset riskit	Mahdolliset poliittiset tiukennukset ulkomaalaistaustaisten henkilöiden Suomeen tulemiseen ja alueelle jäämiseen voivat vaikeuttaa keskeisen asiakasryhmän eli ulkomaalaistaustaisten parissa tehtävää työtä (koulutukset ja hanketyö).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Julkisen rahoituksen/työvoimakoulutusmäärärahojen väheneminen.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12

Henkilöstö

Edukai Oy	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstö, htv2	12	10	13	13	13

